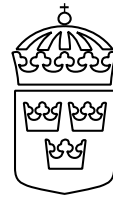

Regeringens skrivelse

2023/24:115

Verksamheten i Europeiska unionen under 2023 Skr.
2023/24:115

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 29 februari 2024

Ulf Kristersson

Jessika Roswall
(Statsrådsberedningen)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2023 i enlighet med 9 kap. 21 § riksdagsordningen. Skrivelsen är en övergripande beskrivning av Europeiska unionens utveckling och förbindelser med omvärlden, det ekonomiska och sociala samarbetet, samarbetet om rättsliga och inrikes frågor samt unionens institutioner. Den tar upp beslut och händelser i unionen och redovisar bredden i unionens frågor utifrån arbetet i rådets olika sammansättningar.

Innehållsförteckning

DEL 1 DEN ÖVERGRIPANDE UTVECKLINGEN I EU

1	Inledning	15
2	Information till och överläggning och samråd med riksdagen	17
3	Europeiska rådet	18

DEL 2 ALLMÄNNA FRÅGOR

4	Europas framtidsfrågor	21
5	Rättsstatens principer	21
6	Översynen av EU:s fleråriga budgetram	22
7	Europeiska terminen för stärkt ekonomisk samordning	23
8	Avtalen mellan EU och Storbritannien	24
9	Utvidgningen	25
9.1	Kommissionens utvidgningsstrategi	25
9.2	Samarbets- och verifikationsmekanismen	25
9.3	Albanien	25
9.4	Bosnien och Hercegovina	25
9.5	Kosovo	26
9.6	Nordmakedonien	26
9.7	Montenegro	26
9.8	Serbien	27
9.9	Turkiet	27
9.10	EU:s finansiella stöd till västra Balkan och Turkiet	27
10	EU:s strategi för Östersjöregionen	28
11	Europeiska politiska partier	28
12	Etikorganet	29
13	Politisk reklam	29
14	Demokratipaketet	29
15	Rösträtt och valbarhet för rörliga EU-medborgare	29
16	Förordning om allmänna direkta val av ledamöter av Europaparlamentet	30
17	En hög gemensam cybersäkerhetsnivå	30
18	EU:s maritima säkerhetsstrategi	30
19	Sammanhållningspolitiken	31
20	Instrumentet för tekniskt stöd, kommissionens stödprogram	31
21	Krishantering	31

DEL 3 UTRIKES FRÅGOR

22	Utrikes- och säkerhetspolitik	33
----	-------------------------------------	----

22.1	EU:s globala strategi för utrikes- och säkerhetspolitik.....	33
22.2	Den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken.....	33
22.2.1	Det säkerhets- och försvarspolitiska samarbetet.....	33
22.2.2	Insatser i kontinuerlig förändring	34
22.3	Försvarspolitiska initiativ	36
22.3.1	Inledning.....	36
22.3.2	Instrument för förstärkning av den europeiska försvarsindustrin genom gemensam upphandling	36
22.3.3	Akt till stöd för ammunitionsproduktion	36
22.3.4	EU:s rymdstrategi för säkerhet och försvar.....	37
22.3.5	EU:s politik för cyberförsvar.....	37
22.3.6	EU:s förmågeutvecklingsplan.....	37
22.3.7	Det permanenta strukturerade samarbetet (Pesco).....	37
22.4	EU och Nato	38
22.5	EU som aktör i FN.....	38
22.6	OSSE och Europarådet.....	38
22.7	Internationell havsrätt.....	39
22.8	Internationella brottmålsdomstolen	40
22.9	Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer	40
22.10	Handlingsplanen för jämställdhet i yttre förbindelser 2021–2025	41
22.11	Nedrustning och icke-spridning.....	41
22.11.1	Massförstörelsevapen	41
22.11.2	Konventionella vapen.....	42
22.11.3	Rymden	42
22.12	Strategisk exportkontroll	42
22.12.1	Krigsmateriel	42
22.12.2	Produkter med dubbla användningsområden.....	42
22.13	Sanktioner.....	42
22.14	Terrorism.....	43
22.15	Cybersäkerhet och cyberförsvar	43
22.16	Hybridhot	43
22.17	Konsulära frågor och krisberedskap.....	44
23	Den gemensamma handelspolitiken.....	44
23.1	Multilaterala handelsförhandlingar.....	44
23.2	Regionala och bilaterala frihandels- och investeringsskyddsavtal.....	45
23.3	Exportkrediter.....	45
23.4	Instrumentet om ekonomiskt tvång	45
23.5	Plurilaterala förhandlingar om e-handel	45
23.6	Tulllättnader för utvecklingsländer.....	46
23.7	Ekonomisk säkerhet	46
24	EU som global utvecklingspolitisk aktör	46

24.1	EU:s utvecklingspolitik	46
24.2	Global Gateway Initiative	47
24.3	Samstämmig utvecklingspolitik	48
24.4	Klimat- och energidiplomati	48
24.5	EU:s frivilliga granskning av genomförandet av Agenda 2030	48
24.6	EU:s humanitära bistånd och EU:s roll som humanitär aktör	49
24.7	Global hälsa och rättigheter.....	49
25	EU:s bilaterala och regionala förbindelser.....	50
25.1	Samarbete mellan EU och Efta-länderna.....	50
25.2	Östliga partnerskapet.....	50
25.3	Centralasien.....	50
25.4	Östeuropa	51
25.4.1	Armenien.....	51
25.4.2	Azerbajdzjan.....	51
25.4.3	Nagorno-Karabach	51
25.4.4	Georgien	52
25.4.5	Moldavien.....	52
25.4.6	Belarus.....	52
25.4.7	Ukraina	53
25.4.8	Ryssland	54
25.5	Arktis.....	54
25.6	Mellanöstern.....	55
25.6.1	Syrien	55
25.6.2	Den israelisk-palestinska konflikten.....	55
25.6.3	Iran	55
25.6.4	Irak	56
25.6.5	Jemen.....	56
25.6.6	Libanon.....	56
25.6.7	Södra grannskapet och Medelhavsunionen	56
25.6.8	Tunisien.....	57
25.6.9	Gulfen.....	57
25.7	Amerika.....	57
25.7.1	Nordamerika.....	57
25.7.2	Latinamerika.....	58
25.8	Afrika	59
25.8.1	EU och Afrikanska unionen	59
25.8.2	Relationen med Afrika, Karibien och Stilla havet.....	59
25.8.3	Ekonomiska partnerskapsavtalen	59
25.8.4	Afrikas horn.....	59
25.8.5	Östra och södra Afrika	61
25.9	Asien och Oceanien.....	61
25.9.1	Sydasien	61
25.9.2	Östasien	62
25.9.3	Sydostasien och Oceanien	63
25.9.4	Regionala frågor.....	64

DEL 4 EKONOMISKA OCH FINANSIELLA FRÅGOR

Skr. 2023/24:115

26	Ekonomi och finans	65
26.1	Ekonomisk styrning och samordning	65
26.1.1	Reformen av EU:s ekonomiska styrning	65
26.1.2	Makroekonomiska obalanser	65
26.1.3	EU:s återhämtningsinstrument efter covid-19-pandemin	66
26.1.4	Faciliteten för återhämtning och resiliens.....	66
26.1.5	Sveriges återhämtnings- och resiliensplan.....	67
26.1.6	Klimatfinansiering	67
26.2	EU i G20 på det finansiella och ekonomiska området.....	67
26.3	Makrofinansiellt stöd till länder utanför EU.....	68
27	Finansmarknaden	69
27.1	Bankmarknaden.....	69
27.1.1	Ändringar av EU:s kapitaltäckningsregelverk	69
27.1.2	Ändringar i ramverket för bankkrishantering	69
27.1.3	Åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.....	69
27.1.4	Omedelbara betalningar.....	69
27.1.5	Ändringar i regelverket för betaltjänster.....	69
27.1.6	Lagstiftningspaket om digital euro	70
27.2	Värdepappersmarknaden	70
27.2.1	EU-standard för gröna obligationer	70
27.2.2	Ändringar i förordningen om europeiska långsiktiga investeringsfonder	70
27.2.3	Ändringar i direktivet om förvaltare av alternativa investeringsfonder och värdepappersfonder	70
27.2.4	Ändringar i förordningen om marknader för finansiella instrument.....	71
27.2.5	Kontaktpunkt för finansiell och icke-finansiell information	71
27.2.6	Ändringar i förordningen om värdepapperscentraler	71
27.2.7	Noteringsakten.....	71
27.2.8	Ändrade regler för att främja central clearing	71
27.2.9	Stärkt investerarskydd på finansiella marknader	72
27.2.10	Förordning om hållbarhetsbetyg.....	72
27.2.11	Ändringar i förordningen om referensvärden	72
27.2.12	Kapitalmarknadsunionen	72
27.3	Försäkringsmarknaden	73
27.3.1	Förordning om ett ramverk för tillgång till finansiella data.....	73
27.3.2	Ändringar i Solvens II-direktivet.....	73

	27.3.3	Återhämtning och resolution av försäkringsföretag.....	73
27.4		Övrigt	73
	27.4.1	Nya delegerade akter till EU:s gröna taxonomi.....	73
28		Skatter.....	74
	28.1	Mervärdesskatt	74
	28.1.1	Mervärdesskatt i den digitala tidsåldern	74
	28.2	Företagsbeskattning.....	74
	28.2.1	Direktiv om ett gemensamt ramverk för företagsbeskattning.....	74
	28.2.2	Direktiv om internprissättning.....	74
	28.2.3	Hemviststatens skatteregler för mikroföretag samt små och medelstora företag.....	74
	28.2.4	Snabbare och säkrare skattelättnad för överskjutande källskatt	75
	28.3	Administrativt samarbete	75
29		Tull.....	75
	29.1	En reformering av tullunionen	75
30		EU:s budget.....	76
	30.1	Nya egna medel.....	76
	30.2	EU:s årsbudget	76
	30.3	Revidering av budgetförordningen.....	77
31		Skydd av EU:s finansiella intressen.....	77
	31.1	Ansvarsfrihet för genomförandet av 2021 års budget	77
	31.2	Ansvarsfrihet för genomförandet av 2022 års budget	77
32		Statistik	78

DEL 5 RÄTTSLIGA OCH INRIKES FRÅGOR

33		Civilskydd.....	79
	33.1	Samordnade insatser vid störningar av kritisk infrastruktur.....	79
	33.2	Ändring av beslut om civilskyddsmekanism om förlängning av övergångsperioden för rescEU	79
	33.3	Beslut om Ukrainas medlemskap i EU:s civilskyddsmekanism	80
	33.4	Förstärkning av motståndskraften i hela samhället	80
	33.5	Åtgärder för att öka beredskapen för storskaliga CBRN-incidenter i Europa	80
34		Civilrättsligt samarbete	81
	34.1	Skydd mot uppenbarligen ogrundade rättsprocesser för personer som deltar i den offentliga debatten	81
	34.2	Förordning om ömsesidigt erkännande av föräldraskap.....	81
	34.3	Ökat skydd för utsatta vuxna i gränsöverskridande situationer.....	81

34.4	Direktiv om harmonisering av vissa delar av insolvensrätten.....	82
34.5	Nytt direktiv om produktansvar.....	82
34.6	Förordning om bekämpande av sena betalningar	82
35	Polissamarbete, straffrättsligt samarbete och tullsamarbete.....	83
35.1	Samarbete mot brottslighet inklusive terrorism och extremism.....	83
35.1.1	Våldsbejakande extremism och terrorism.....	83
35.1.2	Kodex om Schengengränserna	83
35.1.3	Screening av tredjelandsmedborgare.....	83
35.1.4	Förordningar om insamling och överföring av förhandsinformation om passagerare	83
35.1.5	Åtgärder mot olaglig handel med kulturföremål	84
35.1.6	Prüm II.....	84
35.1.7	Högnivågruppen om tillgång till data för en effektiv brottsbekämpning	84
35.1.8	Förordning om förebyggande och bekämpning av sexuellt övergreppsmaterial mot barn	84
35.1.9	Tillämpning av Schengenregelverket i Bulgarien och Rumänien	85
35.2	Straffrättsligt samarbete.....	85
35.2.1	Byrå för straffrättsligt samarbete	85
35.2.2	Europeisk åklagarmyndighet	85
35.2.3	E-bevisning.....	86
35.2.4	Digitalisering av rättsligt samarbete	86
35.2.5	Ansvarsutkrävande och kampen mot straffrihet för brott som begåtts under Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina	86
35.2.6	Förordning om överföring av straffrättsliga förfaranden	87
35.2.7	Stärkta åtgärder inom narkotikaområdet.....	87
35.3	Materiell straffrätt.....	87
35.3.1	Ändringar av brottsofferdirektivet	87
35.3.2	Miljöbrottsdirektivet.....	88
35.3.3	Direktiv om våld mot kvinnor och våld i nära relationer	88
35.3.4	Direktiv om återvinning av tillgångar och förverkande.....	88
35.3.5	Kriminalisering av överträdelser av sanktioner	88
35.3.6	Människohandelsdirektivet.....	89
35.3.7	Direktiv om bekämpning av korruption	89
35.4	Tullsamarbete	89
35.4.1	Informationsteknik för tulländamål	89
35.4.2	Omarbetning av EU:s skjutvapenförordning.....	89

	35.4.3	Strategi om framtiden för tullsamarbetet för brottsbekämpning	89
36		Grundläggande rättigheter och medborgarskap	90
	36.1	Rådets slutsatser om grundläggande rättigheter	90
	36.1.1	Det medborgerliga utrymmets roll om skydd och främjande av grundläggande rättigheter	90
	36.1.2	Slutsatser om digital egenmakt och grundläggande rättigheter	90
	36.2	Istanbulkonventionen	91
	36.3	Förordning med kompletterande förfaranderegler i gränsoverskridande ärenden enligt dataskyddsförordningen	91
	36.4	Artikel 93-kommittén och nytt beslut om adekvat skyddsnivå för USA	91
	36.5	EU:s anslutning till Europakonventionen.....	91
37		Asyl, invandring, visering och annan politik om rörlighet för personer.....	92
	37.1	Reform av gemensamma europeiska migrations- och asylsystemet	92
	37.2	Tillfälligt skydd och mottagande i EU av personer som fördrivits från Ukraina	92
	37.3	EU-fonder på asyl- och migrationsområdet.....	93
	37.3.1	Asyl- och migrationsfonden	93
	37.4	Laglig migration.....	93
	37.5	Viseringspolitik	93
	37.5.1	Digitalisering av viseringsförfarandet	93
	37.5.2	Viseringsförenklingsavtal och viseringsfrihetsavtal.....	94
	37.5.3	Förslag till översyn av suspenderingsmekanismen	94
	37.6	Återvändande	94
	37.7	Den externa dimensionen av migration	95
	37.7.1	Samarbete med tredjeland	95
	37.7.2	Migration och utveckling	95

DEL 6 SYSSLESÄTTNING OCH SOCIALPOLITIK, HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

38		Sysselsättningspolitik.....	96
	38.1	Samordningen av sysselsättning och socialpolitik inom sysselsättningsstrategin och den öppna samordningsmetoden.....	96
	38.1.1	Gemensam sysselsättningsrapport.....	96
	38.1.2	Utvecklingen på det socialpolitiska området och sysselsättningsområdet	96
	38.1.3	Ett Europaår för kompetens 2023	97
39		Arbetsliv, arbetsmarknad och sociala frågor.....	97
	39.1	Direktiv om bättre arbetsvillkor för plattformsarbete.....	97

39.2	Kemiska agenser och carcinogena, mutagena och reproduktionstoxiska ämnen.....	97
39.3	Revideringen av asbestdirektivet.....	98
39.4	Stärkt social dialog.....	98
39.5	Psykisk hälsa och osäkra anställningar samt demokrati i arbetslivet och gröna kollektivavtalsförhandlingar.....	98
39.6	2019 års ILO-konvention om våld och trakasserier.....	99
39.7	Samordning av de sociala trygghetssystemen.....	99
39.8	Digitalisering av samordningen av de sociala trygghetssystemen.....	99
39.9	Direktiv om EU-intyget och EU-parkeringsstillståndet för personer med funktionsnedsättning.....	100
40	Jämställdhet och arbetet mot diskriminering.....	100
40.1	Rådsslutsatser på jämställdhetsområdet.....	100
40.2	Antidiskrimineringsdirektivet.....	101
40.3	Bindande åtgärder för insyn i lönesättningen.....	101
40.4	Standarder för jämlikhetsorgan.....	101
40.5	Rådsslutsatser om likabehandling av romer om tillgång till adekvat och desegregerat boende.....	101
41	Hälsofrågor.....	102
41.1	Förordning om det europeiska hälsodataområdet.....	102
41.2	Humanmaterialförordningen.....	102
41.3	Ny avgiftsförordning för Europeiska läkemedelsmyndigheten.....	102
41.4	Förordning och direktiv om humanläkemedel.....	103
41.5	Intensifiering av EU:s åtgärder för att bekämpa antimikrobiell resistens.....	103
41.6	Meddelande om åtgärder mot läkemedelsbrist.....	103
41.7	Nya övergångsbestämmelser i förordningar om medicinteknik.....	104
41.8	Främjande av psykisk hälsa.....	104
41.9	Ett globalt pandemifördrag och det internationella hälsoreglementet.....	104
41.10	Globalt nätverk för digitala hälsointyg.....	105

DEL 7 KONKURRENSKRAFTSFRÅGOR

42	Den inre marknadens utveckling.....	106
42.1	Framtidens inre marknad.....	106
42.2	Krisinstrument för den inre marknaden.....	106
42.3	Europeiska ideella sammanslutningar med gränsöverskridande verksamhet.....	106
42.4	Revidering av byggproduktförordningen.....	107
42.5	Förordning om vissa mobila maskiner.....	107
43	Näringspolitik.....	107
43.1	Förordning om halvledare.....	107
43.2	Förordning om nettonollindustrin.....	107

43.3	Förordning om kritiska råmaterial.....	108
43.4	Europeisk plattform för strategisk teknik.....	108
43.5	Registrering, datainsamling och datadelning om korttidsuthyrning av boende.....	108
43.6	Tillbörlig aktsamhet för företag i fråga om hållbarhet ...	108
43.7	Bemyndigandeförordning inom transportområdet	109
43.8	Ekodesign för hållbara produkter	109
43.9	Skydd av geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter	109
43.10	En översyn av EU:s formskyddsregler	109
43.11	Kommissionens patentpaket.....	109
43.12	Ikraftträdande av det enhetliga patentsystemet	110
43.13	Utvidga och uppgradera användningen av digitala verktyg och förfaranden inom bolagsrätten.....	110
43.14	Direktiv om aktier med olika röstvärden.....	110
43.15	Teknisk harmonisering	111
	43.15.1 Euro 7	111
	43.15.2 Förordning om tvätt- och rengöringsmedel	111
44	Konsumentpolitik.....	111
44.1	Direktiv om konsumentkrediter.....	111
44.2	Direktiv om distansförsäljning av finansiella tjänster ...	111
44.3	Rätten att få en vara reparerad.....	112
44.4	Direktiv om mer konsumentmakt i den gröna omställningen	112
44.5	Förordning om allmän produktsäkerhet	112
44.6	Förordning om leksakers säkerhet.....	112
44.7	Paket om alternativ tvistlösning för konsumenter	112
45	Forskning och innovation	113
45.1	Rättvis och hållbar användning av rymden	113
45.2	Rymdtrafikledning	113
45.3	Horisont 2020.....	114
45.4	Akademisk publicering.....	114
45.5	Stärka effekterna av forskning och innovation i beslutsfattandet.....	114
45.6	Attrahera och behålla forskartalanger i Europa	114
45.7	Ändring av förordningen om gemensamma företag under Horisont Europa gällande det gemensamma halvledarföretaget.....	115

DEL 8 TRANSPORT, TELEKOM OCH ENERGI

46	Transport.....	116
46.1	Horisontella frågor	116
	46.1.1 Transeuropeiska transportnätet TEN-T	116
	46.1.2 Utbyggnad av infrastruktur för alternativa bränslen	116
	46.1.3 Intelligentas transportsystem.....	116
	46.1.4 Redovisning av växthusgasutsläpp från transporttjänster	116

	46.1.5	Ändring av direktivet om kombinerad transport.....	117
46.2		Landtransporter	117
	46.2.1	Eurovinjettdirektivet.....	117
	46.2.2	Omarbetat körkortsdirektiv.....	117
	46.2.3	Direktiv om körkortsåterkallelser	117
	46.2.4	Gränsöverskridande informationsutbyte om trafiksäkerhetsrelaterade brott	118
	46.2.5	Ny förordning om användning av järnvägsinfrastruktur.....	118
	46.2.6	Reviderat mått- och viktdirektiv	118
	46.2.7	Särskilda kör- och vilotidsregler för bussförare	118
46.3		Sjöfart.....	119
	46.3.1	Förnybara och koldioxidsnåla bränslen för sjötransport	119
	46.3.2	Europeiska sjösäkerhetsbyrån.....	119
	46.3.3	Hamnstatskontrolldirektivet	119
	46.3.4	Direktiv om fullgörande av flaggstatsförpliktelser	120
	46.3.5	Grundläggande principer för utredning av olyckor i sjötransportsektorn	120
	46.3.6	Föreningar orsakade av fartyg och om införande av sanktioner	120
46.4		Luftfart	121
	46.4.1	Det gemensamma europeiska luftrummet	121
	46.4.2	Hållbara bränslen inom luftfarten	121
46.5		Integrerad havspolitik.....	121
	46.5.1	Internationell havsförvaltning.....	121
47		Politiken för informationssamhället.....	121
	47.1	Digitalisering.....	121
	47.1.1	Förordning om artificiell intelligens.....	121
	47.1.2	Förordning om digital identitet.....	122
	47.1.3	Det digitala årtiondet	122
	47.1.4	Förordning om ett interoperabelt Europa	122
	47.1.5	Datarättsförordningen.....	122
48		Informations- och cybersäkerhet.....	122
	48.1	Cyberresiliensakten	122
	48.2	Förordningen om gigabitinfrastruktur	123
	48.3	Cybersolidaritetsinitiativet	123
49		Energi.....	123
	49.1	Direktiv om förnybar energi.....	123
	49.2	Direktiv om energieffektivisering	123
	49.3	Direktiv om byggnaders energiprestanda	124
	49.4	Förordning om minskade metanutsläpp i energisektorn	124
	49.5	EU:s elmarknadsdesign	124
	49.6	Gasmarknadspaketet.....	124
	49.7	Nödförordningar.....	125

DEL 9 JORDBRUK, FISKE OCH LIVSMEDEL

50	Den gemensamma jordbrukspolitiken.....	126
50.1	Informationssystem för jordbrukets hållbarhet.....	126
50.2	Skyddade beteckningar för vin, spritdrycker och jordbruksprodukter	126
50.3	Den gemensamma jordbrukspolitiken och strategiska planer.....	126
50.4	Märkning av ekologiskt sällskapsdjursfoder	127
51	Den gemensamma fiskeripolitiken.....	127
51.1	Fiskemöjligheter i Östersjön 2024.....	127
51.2	Autonoma unionstullkvoter för fiskeriprodukter.....	127
51.3	Hur den gemensamma fiskeripolitiken fungerar	128
51.4	Ändringar när det gäller fiskerikontroll.....	128
51.5	Fiskemöjligheter för Västerhavet 2024	128
52	Livsmedel, djur och växter	129
52.1	Antimikrobiell resistens	129
52.2	Översyn av EU:s djurskyddslagstiftning	129
52.3	Frukostdirektiven om bland annat honung, sylt och fruktjuice	130
52.4	Digital märkning av EU-gödselprodukter	130
52.5	Växtförkningsmaterial och skogsodlingsmaterial	130
52.6	Växter som tagits fram med vissa nya genomiska tekniker.....	131
53	Skogsbruk	131
53.1	Övervakningsram för resilienta europeiska skogar	131
53.2	Ändring av rådsbeslut för den ständiga skogsbrukskommittén.....	131
53.3	Rådsslutsatser om bioekonomi	132

DEL 10 MILJÖ

54	Horisontella frågor.....	133
54.1	Direktiv om industriutsläpp.....	133
54.2	Förordning om en industriutsläppsportal.....	133
55	Klimat och luft.....	133
55.1	Genomförande av Parisavtalet.....	133
55.2	Markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk	134
55.3	Förordning om F-gaser.....	134
55.4	Förordning om ozon.....	134
55.5	Upptag och infångning av koldioxid.....	134
55.6	Direktiv om luftkvalitet.....	135
55.7	Koldioxidkrav för tunga fordon	135
56	Cirkulär ekonomi och kemikalier	135
56.1	Direktiv om avfall	135
56.2	Förordning om avfallstransporter.....	135
56.3	Förpackningar och förpackningsavfall	136
56.4	Förordning om kvicksilver	136

56.5	Förordning om batterier.....	136
56.6	Uttjänta fordon och typgodkännande	137
56.7	Klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar	137
56.8	Förhindra spill av plastpellets.....	137
56.9	Hållbar användning av växtskyddsmedel	137
56.10	Direktiv om gröna påståenden.....	137
57	Naturresurser och biologisk mångfald	138
57.1	FN:s konvention om biologisk mångfald	138
57.2	Restaurering av natur.....	138
57.3	Övervakning av markhälsa.....	138
57.4	Rening av avloppsvatten i tätbebyggelse.....	138

DEL 11 UTBILDNING, UNGDOM, KULTUR

58	Utbildning	139
58.1	Färdigheter och kompetenser för den gröna omställningen	139
58.2	Det europeiska utbildningsområdet fram till 2025 och därefter.....	139
58.3	Förverkliga automatiskt ömsesidigt erkännande på utbildningsområdet.....	139
58.4	Stärka gemensamma europeiska värden och demokratiskt medborgarskap.....	140
58.5	De viktigaste möjliggörande faktorerna för framgångsrik digital utbildning	140
58.6	Förbättra utbudet av digitala färdigheter i utbildningen.....	140
59	Ungdom	141
59.1	Den sociala dimensionen av ett hållbart Europa för ungdomar.....	141
59.2	Resultatet av den 9:e cykeln i EU:s ungdomsdialog.....	141
59.3	Ett övergripande tillvägagångssätt för ungas psykiska hälsa i EU	141
60	Kultur	142
60.1	Förordning om en europeisk mediefrihetsakt	142
60.2	Rådsslutsatser om utsatta och fördrivna konstnärer	142
60.3	Stärka den kulturella och kreativa dimensionen i datorspelssektorn	142

DEL 12 EU:S INSTITUTIONER

61	Institutionernas verksamhet	143
61.1	Kommissionen.....	143
61.1.1	Kommissionens arbetsprogram	143
61.1.2	Genomförande av direktiv	143
61.2	Överträdelseärenden och informella skrivelser från kommissionen.....	144
61.3	Europaparlamentet.....	144
61.4	Europeiska unionens domstol.....	145

Skr. 2023/24:115	61.5	Öppenhet och insyn.....	145
	61.6	EU-rekrytering samt information och kunskapshöjning om EU	146
	61.6.1	EU-rekrytering.....	146
	61.6.2	Information och kunskapshöjning om EU.....	146
	61.7	Tolkning.....	147
	61.8	Regionkommittén.....	147
Bilaga 1		Mål av svenskt intresse vid EU-domstolen och tribunalen under 2023.....	148
Bilaga 2		Under 2023 avslutade och pågående överträdelseärenden.....	158
Bilaga 3		Beslut i rådet under 2023 som Sverige inte har stött eller har gjort uttalande om	168
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 29 februari 2024			176

1 Inledning

Under det första halvåret innehade Sverige för tredje gången ordförandeskapet i Europeiska unionens råd. Sverige ledde arbetet och representerade rådet mot EU:s övriga institutioner. Med målet att bidra till ett grönare, friare och säkrare Europa prioriterade Sverige som ordförande säkerhet, konkurrenskraft, grön omställning och energiomställning samt demokratiska värden och rättsstatsprincipen. I särskilt fokus stod stödet till Ukraina där Sverige agerade för att behålla enigheten inom EU och fortsätta leverera militärt, humanitärt och politiskt stöd. Erfarenheterna och kontaktnäten från ordförandeskapet stärker förutsättningarna för regeringen att effektivt och proaktivt driva svenska intressen i EU-arbetet. Ordförandeskapet och det resultat som uppnåddes redovisas i skrivelse 2023/24:34 till riksdagen.

Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina fortsatte att prägla EU-arbetet och flera beslut togs om nya åtgärder och utökat stöd. Ett tionde, elfte och tolfte sanktionspaket lanserades och befintliga sanktionslistor utökades. Rådet enades om ett pristak för ryska oljeprodukter och inrättandet av ett nytt internationellt centrum i Haag för att lagföra aggressionsbrott mot Ukraina. Under ledning av det svenska ordförandeskapet etablerades i februari en arbetsgrupp med syfte att undersöka möjligheterna att använda frysta ryska tillgångar till Ukrainas återuppbyggnad. För att bidra till Ukrainas försvarsförmåga ökade EU bland annat det finansiella stödet inom den europeiska fredsfaciliteten och nådde en överenskommelse om att förse Ukraina med en miljon enheter artilleriammunition till våren 2024. Massflyktsdirektivet, som ger ukrainska flyktingar tillfälligt skydd, förlängdes ytterligare ett år. Sverige fortsatte att ge omfattande bilateralt militärt och humanitärt stöd till Ukraina.

Hamas terroristattacker i Israel den 7 oktober och den påföljande israeliska militära interventionen i Gaza förde ännu en konflikt högt upp på agendan. EU:s medlemsstater fördömde i gemensamma uttalanden och i starkast möjliga ordalag Hamas terrordåd och betonade Israels rätt att försvara sig i enlighet med internationell humanitär rätt. Samtidigt betonades vikten av att värna civilbefolkningen i Gaza där EU efterlyst obehindrat tillträde för humanitärt bistånd, inbegripet humanitära korridorer och humanitära pauser.

Utvecklingen i Ukraina har gett frågan om EU:s utvidgning nytt momentum. I december tog Europeiska rådet beslut om att inleda anslutningsförhandlingar med Ukraina och Moldavien, att bevilja Georgien status som kandidatland under förutsättning att vissa åtgärder vidtas samt att inleda anslutningsförhandlingar med Bosnien och Hercegovina så snart landet i nödvändig grad uppfyller kriterierna för medlemskap. Regeringen ser EU:s utvidgning som ett viktigt verktyg för

att främja fred och stabilitet i Europa, särskilt när det gäller Ukraina, samtidigt som anslutningsprocessen fortsätter att vara meritbaserad.

Parallellt inleddes under det svenska ordförandeskapet diskussionerna om den anpassning av EU-samarbetet som kan vara nödvändig inför en kommande utvidgning.

Under det andra halvåret inleddes diskussionerna om de prioriteringar som ska vägleda EU-samarbetet under perioden 2024–2029 inom ramen för den strategiska agendan. Vid sidan av stöd till Ukraina och förberedelse av EU:s utvidgning, arbetar regeringen för att agendan ska lyfta fram konkurrenskraft, energi och grön omställning, migrationshantering, bekämpning av gränsöverskridande brottslighet samt behovet att respektera rättsstatsprinciperna. Europeiska rådet väntas anta den strategiska agendan i juni 2024.

Kommissionen föreslog i juni en översyn av EU:s fleråriga budgettram för perioden 2021–2027. Med utgångspunkt i en budgetrestriktiv linje för att hålla ned den svenska avgiften, verkade regeringen för fortsatt EU-stöd till Ukraina. Vid Europeiska rådet den 14–15 december hörde Sverige till den grupp av 26 medlemsstater som ställde sig bakom en uppgörelse som innebar att tillkommande utgifter utöver Ukraina-stödet väsentligen ska finansieras genom omprioriteringar av befintliga medel. Europeiska rådet ska återkomma till frågan i början av 2024.

I december nådde rådet en överenskommelse om reformen av EU:s ekonomiska styrning. Det nya ramverket syftar till att främja skuldminskning och skuldållbarhet, men samtidigt ge utrymme för vissa reformer och investeringar. Bland annat innehåller det gemensamma säkerhetsmekanismer som ska säkerställa en tillräckligt ambitiös konsolidering i högt skuldsatta medlemsstater, vilket var en viktig fråga för Sverige. En annan viktig förhandlingsfråga för Sverige var att säkerställa bättre efterlevnad av ramverket. Relevanta delar av lagstiftningspaketet ska förhandlas med Europaparlamentet efter årsskiftet.

På svenskt initiativ lade kommissionen under våren fram en strategi för långsiktig konkurrenskraft. Bakgrunden är att EU:s ekonomi halkat efter och behöver stärkas för att klara av framtida utmaningar. I strategin identifieras faktorer som är viktiga för att stärka konkurrenskraften, såsom en bättre fungerande inre marknad, handel och öppenhet mot omvärlden samt grön omställning. Under det svenska ordförandeskapet i rådet presenterades också kommissionens meddelande ”Inre marknaden 30 år”, där bland annat tjänstesektorn uppmärksammades. Den gröna omställningen var föremål för flera kommissionsinitiativ, bland annat till en förordning om netto-nollindustrin för att främja nyckelteknologier. Därtill föreslog kommissionen förordningen om kritiska råmaterial som syftar till att säkerställa EU:s tillgång till hållbart producerade råmaterial.

Klimatpaketet Fit for 55 överenskomms. Paketet syftar till att omsätta EU:s mål att minska nettoutsläppen med minst 55 procent till år 2030 i konkret lagstiftning. Rådet antog bland annat reviderade regler för EU:s utsläppshandelssystem samt uppdaterade förordningar om ansvarsfördelning med skärpta nationella mål respektive om markanvändning, skogsbruk och jordbruk (LULUCF) med mer ambitiösa mål för koldioxidupptag genom naturliga kolsänkor. Regeringen var positiv till klimatpaketet men valde att avstå i omröstningen om LULUCF-

förordningen eftersom den slutliga kompromissen bedömdes slå mot den svenska skogsindustrin och inte gynna den gröna omställningen. I oktober började gränsjusteringsmekanismen för koldioxid att gälla övergångsvis, vilket innebär att importörer inom EU måste redovisa varornas produktionsutsläpp.

Det fortsatta arbetet med att bekämpa gränsöverskridande brottslighet resulterade i en rad åtgärder. Fokus låg på effektivare samarbetsformer och striktare EU-regler. Bland dessa märks ett nytt lagstiftningspaket som gör det betydligt enklare för åklagare att komma åt digital bevisning och en förordning om utökat mandat för EU:s narkotikamyndighet. Sverige drev på i utvecklingsarbetet för att ge brottsbekämpande myndigheter bättre tillgång till bevisning och information i digitala miljöer för att bättre kunna värna enskildas rättigheter och en fungerande rättsskipning.

Efter flera år av förhandlingar i rådet om en migrations- och asylpakt enades rådet under Sveriges ordförandeskap i juni om sin hållning när det gäller två nyckelelement: asyl- och migrationshanteringsförordningen som reglerar vilket land som är skyldigt att pröva en asylansökan samt regler för obligatoriska solidaritetsåtgärder och asylprocedurförordningen som reglerar ett EU-gemensamt förfarande för att bevilja och återkalla asyl, inklusive obligatoriska gränsförfaranden. I oktober enades rådet om en krishanteringsförordning för asyl och återvändande i krissituationer. Under det spanska ordförandeskapet kunde rådet sedan enas med Europaparlamentet om de centrala delarna i den nya migrations- och asylpakten. Regeringen välkomnade den slutliga överenskommelsen med Europaparlamentet som bedömdes vara i linje med den nationella migrationspolitiken. För det belgiska ordförandeskapet under första halvåret 2024 återstår att avsluta de tekniska förhandlingarna. Året präglades även av arbetet med den yttre dimensionen av migration. Fokus låg på att förhindra irreguljär migration och förbättra återvändandeprocessen bland annat genom stärkt samarbete med ursprungs- och transitländer och effektiv kontroll av de yttre gränserna.

Rättsstatsfrågorna stod fortsatt högt på agendan. Under året ägde utfrågningar av Polen och Ungern rum i enlighet med artikel 7 i EU-fördraget. Regeringen välkomnade utfrågningarna och det faktum att Polen och Ungern tagit nödvändiga steg i rätt riktning. Länderna behöver dock fortfarande genomföra betydande reformer för att säkerställa respekten för rättsstatsprincipen och grundläggande demokratiska värden. Dessutom enades Europarådets och EU:s förhandlare om ett nytt avtal som tar EU ett steg närmare anslutning till den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

2 Information till och överläggning och samråd med riksdagen

Enligt riksdagsordningen ska regeringen redovisa sitt agerande i EU för riksdagen och varje år överlämna denna skrivelse om verksamheten i EU. I en särskild skrivelse till riksdagen redovisades det svenska

ordförandeskapet och det resultat som uppnåddes. Regeringens EU-deklaration presenterades av statsministern vid den EU-politiska partiledardebatten i riksdagen den 15 november.

Vidare ska regeringen informera riksdagen om sin syn på de dokument som EU:s institutioner överlämnat till riksdagen och som regeringen bedömer som betydelsefulla. Under året överlämnades 126 faktapromemorior (130 under 2022).

Utskotten bestämmer vilka frågor i EU-samarbetet som regeringen kallas till överläggning om, vilket inträffade vid 87 tillfällen under året. Under samma period tog regeringen del av 3 utlåtanden om granskningar av EU-dokument som riksdagen beslutat.

Enligt regeringsformen ska regeringen fortlöpande informera riksdagen och samråda med organ som utses av riksdagen om vad som sker inom ramen för EU-samarbetet. Denna samrådsskyldighet fullgörs enligt riksdagsordningen med EU-nämnden. Under året ägde samråd rum inför samtliga möten i rådet och i Europeiska rådet.

En samlad redovisning av de fall där Sverige röstat nej eller avstått från att rösta i rådet finns i skrivelsens bilaga 3, Beslut i rådet 2023 som Sverige inte stött. I bilagan redovisas även uttalanden som Sverige avgett i samband med rådsbeslut.

3 Europeiska rådet

Extra möte i Europeiska rådet 9 februari

Stats- och regeringscheferna möttes för att diskutera den senaste utvecklingen på migrationsområdet. Vid mötet redogjorde statsministern för det svenska ordförandeskapets arbete på migrationsområdet.

På dagordningen stod även Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina och ekonomiska frågor i ljuset av höga energipriser och den amerikanska Inflation Reduction Act. Även relationen mellan Serbien och Kosovo samt jordbävningen i Turkiet och Syrien togs upp. Ukrainas president Zelenskyj deltog i en del av mötet.

Europeiska rådet 23–24 mars

På mötets dagordning stod den senaste utvecklingen i samband med Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina och EU:s fortsatta stöd till Ukraina. Ukrainas president Zelenskyj medverkade i diskussionen via videolänk. Återigen upprepades EU:s kraftfulla fördömande av Rysslands anfällskrig och EU:s solidaritet med Ukraina. Europeiska rådet uppmanade till en rad åtgärder för att säkerställa ansvarsutkrävande och välkomnade den överenskommelse som nåtts om att leverera artilleriammunition till Ukraina.

Även konkurrenskraften, inre marknaden, ekonomin, energi, yttre förbindelser och migration diskuterades vid mötet. Europeiska rådet uppmanade rådet och kommissionen att fortsätta arbetet med att stärka

EU:s långsiktiga konkurrenskraft och rapportera om framstegen till Europeiska rådet i juni. Vidare uppmanades rådet fortsättningsvis att årligen utvärdera framsteg i dessa frågor, på grundval av underlag från kommissionen. FN:s generalsekreterare António Guterres deltog vid mötet och tog under sin diskussion med ledarna särskilt upp de globala konsekvenserna av Rysslands anfallskrig mot Ukraina.

Skr. 2023/24:115

Europeiska rådet 29–30 juni

Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina, EU:s ekonomi och konkurrenskraft, säkerhet och försvar, migration och EU:s relation till Kina diskuterades vid mötet. Europeiska rådet upprepade sitt kraftfulla fördömande av Rysslands anfallskrig och sin solidaritet med Ukraina. Den avsiktliga förstörelsen av reservoaren vid vattenkraftverket i Kachovka fördömdes, liksom det fortsatta militära stödet till Ryssland från Iran och Belarus. I syfte att stärka industripolitiken och minska strategiska beroenden uppmanades berörda EU-institutioner att gå vidare med arbetet på en rad områden.

Statsministern presenterade sin summering av det svenska rådsordförandeskapet för ledarna. Under en arbetslunch med Natos generalsekreterare Jens Stoltenberg diskuterades samarbetet mellan EU och Nato och den euroatlantiska säkerheten. Ukrainas president Zelenskyj talade till ledarna via videolänk.

Toppmöte EU-Celac 17–18 juli

EU:s ledare och ledare från Gemenskapen för Latinamerikas och Karibiens stater (Celac) möttes i Bryssel för det tredje toppmötet mellan EU och Celac. Vid mötet diskuterades en rad frågor för att stärka partnerskapet och samtliga länder utom ett ställde sig bakom en gemensam förklaring i slutet av mötet. Man enades om att hålla toppmöten vartannat år.

Informellt möte i Granada 6 oktober

Ledarna möttes för att ha en första diskussion om den strategiska agendan som ska antas av Europeiska rådet i juni 2024. Under mötet ledde statsministern tillsammans med Albanien premiärminister Edi Rama en diskussion på temat digital omställning och artificiell intelligens.

Toppmöte EU-Västra Balkan 14 oktober

EU:s ledare och ledare från länderna på Västra Balkan möttes i Bryssel för sitt fjärde årliga toppmöte. Detta gav tillfälle att bekräfta Västra Balkanländernas utsikter till EU-medlemskap, samtidigt som behovet av varaktiga och oåterkalleliga reformresultat underströks. Vid mötet välkomnades inrättandet av en ny avdelning av College of Europe i Tirana. Samtliga deltagande ledare enades om en gemensam förklaring.

Europeiska rådet 26–27 oktober

Vid mötet diskuterades den allvarliga utvecklingen i Mellanöstern, Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina, migration, EU:s budget och ekonomi. På svenskt initiativ antogs slutsatser som fördömde terrorattackerna i Frankrike och i Belgien där två svenskar mördades och som pekade på behovet av förbättrad samverkan och informationsutbyte för att kunna bekämpa terrorism.

Europeiska rådet fördömde Hamas terroristattacker och betonade Israels rätt att försvara sig i enlighet med internationell och humanitär rätt. Därtill underströks vikten av att skydda civila samt uttrycktes stark oro för den försämrade humanitära situationen i Gaza och att tillträde måste ges för humanitärt bistånd. När det gäller Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina slog Europeiska rådet återigen fast att EU står orubbligt vid Ukrainas sida och upprepade sitt fördömande av Rysslands anfallskrig. Ukrainas president Zelenskyj medverkade via videolänk.

Europeiska rådet 14–15 december

EU:s utvidgning, översynen av EU:s fleråriga budgetram (MFF) för 2021–2027, utvecklingen i Mellanöstern, säkerhet och försvar, migration och den strategiska agendan stod på dagordningen för mötet. Europeiska rådet fattade beslut om att inleda anslutningsförhandlingar med Ukraina och Moldavien. Man enades också om att bevilja Georgien status som kandidatland, under förutsättning att vissa åtgärder vidtas, samt om att inleda anslutningsförhandlingar med Bosnien och Hercegovina så snart landet i nödvändig grad uppfyller kriterierna för medlemskap.

Den tänkta överenskommelsen om översynen av MFF innebär bland annat ett flerårigt ekonomiskt stöd till Ukraina värt 50 miljarder euro och 26 av medlemsstaterna kunde ställa sig bakom detta. Eftersom samförstånd inte kunde nås återkommer Europeiska rådet till frågan vid ett extra möte i början av 2024.

4 Europas framtidsfrågor

Med en första fördjupad diskussion under EU-ministrarnas informella möte i Uppsala i juni har frågor som rör EU:s framtid löpande diskuterats, mot bakgrund av en kommande utvidgning. För att en utvidgning ska kunna ske med bibehållen besluts- och problemlösningsförmåga behöver EU överväga vilka anpassningar som kan vara nödvändiga. Hittillsvarande diskussioner har visat att det finns ett behov av anpassningar av det institutionella ramverket, EU:s budget och vissa politikområden.

Europaparlamentet antog den 22 november ett betänkande med förslag på en rad fördragsändringar samt att ett konvent sammankallas. Förslagen har lämnats till rådet och i enlighet med artikel 48 EU-fördraget har rådet översänt förslagen till Europeiska rådet och de nationella parlamenten.

EU:s framtid diskuterades vid rådsmötet den 15 november och den 12 december. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november. Utrikesutskottet informerades i november.

5 Rättsstatens principer

Rättsstatsfrågorna står fortsatt högt upp på EU:s dagordning. Respekt och skydd av demokratiska värden och rättsstatsprincipen är grunden för samarbetet inom EU och utgjorde också en övergripande prioritering under det svenska ordförandeskapet.

Stockholmssymposiet om demokrati och rättsstatsprincipen anordnades den 21–22 juni. Symposiet samlade representanter från EU:s medlemsstater och institutioner, internationella organisationer, medierna, rättsväsende, akademi och civilsamhället för dialog om hur det gemensamma arbetet med att stärka demokratin och värna rättsstatens principer kan intensifieras.

En negativ utveckling i några medlemsstater har lett till att parallella diskussioner och processer pågår i EU:s institutioner för att påverka utvecklingen i rätt riktning.

Kommissionen aktiverade i december 2017 det s.k. artikel 7-förfarandet mot Polen med motiveringen att det fanns en tydlig risk för brott mot rättsstatens principer efter de reformer av rättsväsendet som inletts. Under året har rådet hållit en utfrågning och en lägesuppdatering om utvecklingen på rättsstatsområdet i Polen. Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj respektive november.

Europaparlamentet initierade i september 2018 ett artikel 7-förfarande mot Ungern. I sitt motiverade yttrande angav Europaparlamentet en klar risk för att landet åsidosätter EU:s grundläggande värderingar, i synnerhet när det gäller rättsväsendets oberoende, korruption, flyktingars rättigheter, föreningsfrihet, akademisk frihet och yttrandefrihet. Under året har rådet

hållit en utfrågning och en lägesuppdatering om utvecklingen när det gäller unionens värden i Ungern. Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj respektive november.

Kommissionen har under året initierat överträdelseförfaranden om unionens gemensamma värden och rättsstatsprincipen. Regeringen har intervenerat till stöd för kommissionen i ett mål vid EU-domstolen som berör unionens värden. Regeringen har även yttrat sig i ett mål om begäran om förhandsavgörande när det gäller respekten för rättsstatsprincipen.

Villkorlighetsförordningen, som gör det möjligt att skydda EU:s budget i situationer där unionens ekonomiska intressen kan vara hotade på grund av generella brister som rör rättsstatsprincipen, aktiverades 2022 för första gången. Rådet beslutade den 15 december 2022 att hålla inne ungerska medel inom sammanhållningspolitiken. Kommissionens förnyade bedömning i december 2023 resulterade i slutsatsen att situationen i Ungern inte förändrats på ett avgörande sätt, med följderna att kommissionen inte kunde föreslå rådet att anpassa eller upphäva vidtagna åtgärder. Regeringen har välkomnat att mekanismen aktiverats eftersom hot mot EU-budgeten föreligger i och med de brister avseende rättsstatens principer som bedöms finnas i Ungern.

Sedan 2020 genomförs den årliga rättsstatsdialogen baserat på kommissionens årliga rapport om rättsstatssituationen inom EU och dess medlemsstater. Mekanismen har ett förebyggande syfte att genom dialog och erfarenhetsutbyte undvika att rättsstatsproblem uppkommer eller förvärras och är inte avsedd för att kontrollera efterlevnaden av EU-rätten. Under året har en horisontell diskussion ägt rum vid ett rådsmöte samt landsspecifika diskussioner vid två andra rådsmöten med sammanlagt tio medlemsstater. Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars, september och oktober. Under 2023 utvärderades den årliga dialogen. Arbetet resulterade i att det spanska rådsordförandeskapet kunde dra slutsatser som bekräftar formerna för rättsstatsdialogen såsom den utvecklats i praktiken under de senaste åren. Samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

Kommissionens fjärde årliga rapport om rättsstatssituationen i EU presenterades i juli 2023. Fyra områden har fortsatt granskats av kommissionen: de nationella rättssystemen, åtgärder mot korruption, mediemångfald samt kontroll och balans i det institutionella beslutssystemet. I årets rapport följs de landsspecifika rekommendationerna från 2022 års rapport upp. För Sveriges del anses en av fyra rekommendationer fullt genomförd och när det gäller övriga tre noterar kommissionen vissa framsteg. Sverige har fått en ny rekommendation, om tillsättningen av nämndemän. Rapporten identifierar i övrigt allvarliga utmaningar på rättsstatsområdet i några medlemsstater.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i juli.

6 Översynen av EU:s fleråriga budgetram

Den 20 juni presenterade kommissionen en översyn av EU:s fleråriga budgetram för perioden 2021–2027. Kommissionens förslag omfattade förslag på följande områden: fortsatt stöd till Ukraina samt för att hantera

utmaningar på områdena migration och den externa dimensionen, strategiska tekniker, räntekostnader för EU:s gemensamma upplåning samt för administrativa kostnader. Sammantaget innehöll kommissionens förslag utgiftsökningar om 65,8 miljarder euro, varav 17 miljarder euro i bidrag till Ukraina. Vidare föreslog kommissionen lån till Ukraina om 33 miljarder euro (se faktagromemoria 2022/23:FPM111).

Förslaget förhandlades intensivt under sommaren och under hösten på olika nivåer i rådet. Med utgångspunkt i en budgetrestriktiv linje för att hålla ned den svenska avgiften, verkade regeringen för fortsatt EU-stöd till Ukraina. Regeringen bedrev tidigt i processen ett aktivt påverkansarbete på alla nivåer för att få gehör för svenska ståndpunkter om att hålla nere kostnader som inte rör Ukraina-stöd. Regeringen arbetade även aktivt för att ena gruppen av likasinnade budgetrestriktiva medlemsstater. Tillsammans med gruppen tog regeringen flera initiativ för att minska kostnader och öka omfördelningen av medel.

Vid Europeiska rådet den 14–15 december hörde Sverige till den grupp av 26 medlemsstater som ställde sig bakom en uppgörelse som innebär att tillkommande utgifter utöver Ukraina-stödet väsentligen ska finansieras genom omprioriteringar av befintliga medel. Europeiska rådet ska återkomma till frågan i början av 2024 för att hitta en lösning med alla 27 medlemsstater.

Samråd med EU-nämnden har löpande ägt rum inför diskussioner i rådet för allmänna frågor. Finansutskottet informerades vid flera tillfällen, senast i december.

7 Europeiska terminen för stärkt ekonomisk samordning

Den trettonde europeiska terminen inleddes med att kommissionen i november 2022 presenterade det s.k. höstpaketet bestående av den årliga hållbara tillväxtöversikten 2023, rapporten om förvarningsmekanismen 2023, förslaget till gemensam sysselsättningsrapport samt förslaget till rekommendation om den ekonomiska politiken i euroområdet för 2023–2024.

I april överlämnade Sverige sina nationella reform- och konvergensprogram till kommissionen. Medlemsstaternas nationella reformprogram och stabilitets- eller konvergensprogram analyserades av kommissionen med beaktande av medlemsstaternas relativa utgångslägen och nationella förutsättningar. Kommissionen presenterade resultatet av sin analys den 24 maj i form av landrapporter och förslag till landsspecifika rekommendationer. Dessa identifierar de huvudsakliga utmaningar som kommissionen anser att medlemsstaterna borde prioritera de kommande 12–18 månaderna för att leva upp till målsättningarna i de integrerade riktlinjerna för ekonomisk politik och sysselsättningspolitik, stabilitets- och tillväxtpakten samt i det makroekonomiska obalansförfarandet.

Medlemsstaterna fick rekommendationer på både det finanspolitiska området och andra områden. Samtliga medlemsstater rekommenderades att minska beroendet av fossila bränslen. Rekommendationerna fokuserade också på energirelaterade reformer och investeringsutmaningar och ökad konkurrenskraft. Medlemsstaterna rekommenderades också att antingen fortsätta eller öka takten i genomförandet av sina återhämtnings- och resiliensplaner, beroende på vilka framsteg som gjorts.

Vid Ekofinrådet den 12 juli ställde sig finansministrarna bakom de landsspecifika rekommendationerna.

8 Avtalen mellan EU och Storbritannien

I huvudsak reglerar fyra avtal förhållandet mellan EU och Storbritannien: utträdesavtalet, handels- och samarbetsavtalet, avtalet om säkerhetsförfaranden för utbyte och skydd av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter samt avtalet om samarbete om säker och fredlig användning av kärnenergi. Under året har arbetet med att genomföra avtalen fortsatt inom den kommittéstruktur som inrättats enligt avtalen.

EU fortsatte att införa Windsor-ramverket, som kommissionen och Storbritanniens regering enades om den 27 februari 2023 för att slutgiltigt ta itu med utmaningarna för Nordirland efter Storbritanniens utträde ur EU.

Rådet har antagit tre förordningar, genom ett påskyndat förfarande, som syftar till att genomföra de gemensamma lösningar som överenskommits med Storbritannien när det gäller folkhälsa, djurhälsa och växtskydd, läkemedel och vissa stålprodukter. De nya reglerna kommer att göra det betydligt lättare att transportera en rad varor från Storbritannien till Nordirland om de är avsedda för slutlig konsumtion där. Samtidigt kommer skyddsåtgärder att införas för att förhindra att sådana varor förs in på EU:s inre marknad och för att säkerställa skyddet av människors, djurs och växters hälsa samt konsumenternas intressen i EU.

Rådet gav den 15 november grönt ljus för Storbritanniens deltagande i EU-programmen Horisont Europa och Copernicus och har godkänt den principöverenskommelse som nåddes mellan kommissionen och den brittiska regeringen den 7 september. Enligt principöverenskommelsen kommer forskare och organisationer i Storbritannien från och med den 1 januari 2024 att kunna delta i EU:s forsknings- och innovationsprogram Horisont Europa på samma villkor som forskare och organisationer i unionens medlemsländer. Storbritannien kommer också att delta i EU:s jordobservations- och jordövervakningsprogram Copernicus och få tillgång till EU:s rymdövervaknings- och spårningstjänster. Deltagandet omfattas av alla skyddsåtgärder i handels- och samarbetsavtalet mellan EU och Förenade kungariket, också när det gäller betalningen av en deltagaravgift till EU:s budget.

EU:s relation med Storbritannien behandlades i rådet för allmänna frågor 6 februari, 21 mars, 30 maj och 15 november. Samråd i EU-nämnden ägde rum inför dessa möten.

9.1 Kommissionens utvidgningsstrategi

I november presenterade kommissionen det årliga utvidgningspaketet med bedömningar och rekommendationer om EU-närmandeprocessen i länderna på västra Balkan, Turkiet, Ukraina, Moldavien och Georgien under det senaste året. Utvidgningspaketet bestod av ett övergripande meddelande och landrapporter för kandidatländerna Albanien, Montenegro, Nordmakedonien, Serbien, Bosnien och Hercegovina, Turkiet, Ukraina, Moldavien och för de potentiella kandidatländerna Kosovo och Georgien. Kommissionen rekommenderar att förhandlingar med Ukraina och Moldavien inleds, att anslutningsförhandlingar med Bosnien och Hercegovina inleds när nödvändig grad av efterlevnad av medlemskapskriterierna har uppnåtts, samt att Georgien beviljas kandidatlandsstatus.

9.2 Samarbets- och verifikationsmekanismen

Samarbets- och verifikationsmekanismen (CVM) upprättades vid Bulgariens och Rumäniens respektive EU-anslutning. Den reglerar genomförandet av och rapporteringen om vissa åtaganden på rättsstatsområdet som uppställdes när länderna blev medlemmar i EU. Kommissionen rekommenderade 2019 att mekanismen avslutas för Bulgarien och 2022 för Rumänien. I september 2023 avslutade kommissionen formellt mekanismen för de båda länderna.

9.3 Albanien

I juli presenterade kommissionen screeningrapporten för Albanien om ”kluster ett” som bland annat inkluderar förhandlingskapitel om rättsstatens principer och reform av offentlig förvaltning. Kommissionens landrapport från november belyser Albaniens engagemang i EU-närmandeprocessen och uppmärksammar landets betydande reformframsteg. Samtidigt krävs ytterligare arbete inom bland annat korruption och yttrandefrihet. Landrapporten uttrycker en förhoppning om att inleda medlemskapsförhandlingar om ”kluster ett” innan årsskiftet.

9.4 Bosnien och Hercegovina

I sin landrapport om Bosnien och Hercegovina från november konstaterade kommissionen att reformframsteg gjorts under året men att ytterligare ansträngningar krävs. Kommissionen rekommenderade att öppna anslutningsförhandlingar med Bosnien och Hercegovina när nödvändig grad av efterlevnad av medlemskriterierna har uppnåtts. Kommissionen kommer att övervaka framstegen och efterlevnaden i dessa

Skr. 2023/24:115 avseenden och rapportera till rådet senast i mars 2024. I december enades Europeiska rådet om att inleda anslutningsförhandlingar med Bosnien och Hercegovina så snart landet i nödvändig grad uppfyller kriterierna för medlemskap.

9.5 Kosovo

I sin landrapport för Kosovo konstaterade kommissionen att regeringen fortsatt sitt reformarbete, bland annat genom antagande av en ny vallag. Samtidigt behöver Kosovo, inom samtliga sektorer, förbättra sin administrativa kapacitet och koordinering för att bättre anpassa sig till EU:s regelverk. Situationen i norra Kosovo beskrivs som fortsatt orolig. Kommissionens landrapport lägger särskilt vikt vid relationen till Serbien och behovet av framsteg i den EU-ledda normaliseringsdialogen. Avtal om viseringsfrihet skrevs under i april 2023 och väntas träda i kraft i januari 2024.

9.6 Nordmakedonien

Nordmakedonien har enligt kommissionens landrapport 2023 under året fortsatt stärka demokratiska processer men landet står fortfarande inför substantiella utmaningar när det gäller rättsstatens principer. Kommissionen belyser, precis som i tidigare landrapporter, vikten av en reviderad vallagstiftning för att ytterligare stärka demokratins ställning i landet. Vidare lyfts vikten av fortsatta EU-relaterade reformer, bland annat när det gäller rättsväsendet, kampen mot korruption och organiserad brottslighet och reformen av den offentliga förvaltningen. Kommissionen framhåller att Nordmakedonien fortsätter att fullt ut anpassa sig till EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik.

9.7 Montenegro

Kommissionen noterar att politiska reformer avstannat till följd av att landet styrts av en interimregering under merparten av året. Kommissionen noterar stora förväntningar på den nytillträdda regeringens reformansträngningar. Stor vikt läggs vid att landet måste stärka sin administrativa kapacitet för att vidare effektivisera tillämpningen av nödvändig EU-lagstiftning. Frågor om rättsstatsprinciper är enligt kommissionen de mest utmanande områdena för landet. Samtliga kapitler är sedan tidigare öppna för förhandling men takten för vidare EU-integration har under året varit otillfredsställande, enligt kommissionens beskrivning.

Sammanlagt har 22 av 35 kapitel öppnats för förhandling, varav två är preliminärt stängda. Kommissionen står fast vid att Serbien tekniskt uppfyller kraven för att öppna kapitelkluster 3. Kommissionen understryker vikten av att Serbien omsätter tidigare rekommendationer i konkreta reformer när det gäller förutsättningarna för allmänna val i landet. Kommissionen framhåller i sin landrapport att Serbien behöver uppvisa mer konkreta resultat inom rättsstatsreformer liksom inom yttrandefrihet. Serbiens betydande brist på närmande till EU:s utrikes- och säkerhetspolitik har lett till frågor om landets strategiska inriktning. Landrapporten lägger särskilt vikt vid relationen till Kosovo och behovet av framsteg i den EU-ledda normaliseringsdialogen.

9.9 Turkiet

Kommissionen skriver i sin landrapport för 2023 att det finns allvarliga brister när det gäller Turkiets demokratiska institutioner. Under året konstaterar kommissionen att utvecklingen i landet har gått åt fel håll på flera områden, däribland demokrati, mänskliga och fundamentala rättigheter samt rättsstatens principer. Turkisk lagstiftning garanterar respekt för mänskliga och fundamentala rättigheter men lagstiftningen ligger inte i linje med EU:s regelverk. Valen som hölls i maj beskrivs som att det fanns genuina alternativ, men att medieklimatet och avsaknaden av lika villkor mellan partier ledde till ett substantiellt övertag för den sittande presidenten och dennes parti. Kommissionen påpekar även att det inte finns tillräcklig grad av befogenhetsuppdelning mellan landets demokratiska institutioner. När det gäller landets utrikespolitik skriver kommissionen att Turkiet är en viktig partner för EU i frågor gällande flyktingmottagande men att landet står långt ifrån EU i många utrikespolitiska frågor. Ett exempel som lyfts i landrapporten är hur Turkiet stöttar terrorgruppen Hamas i sin retorik, vilket står i kontrast till EU:s linje.

Utanför EU:s utvidgningsarbete tog Sverige en ledarroll i unionens svar på den stora jordbävning som drabbade Turkiet och Syrien i februari. Sveriges statsminister var tillsammans med kommissionens ordförande värd för en internationell givarkonferens. Sverige bidrog med en halv miljard kronor.

9.10 EU:s finansiella stöd till västra Balkan och Turkiet

Instrumentet för EU:s föranslutningsstöd (IPA III) syftar till att stödja genomgripande reformer för att bistå EU-närmandeprocessen i kandidatländerna och de potentiella kandidatländerna Albanien, Bosnien och Hercegovina, Kosovo, Montenegro, Nordmakedonien, Serbien och Turkiet. Under året har länderna tagit del av stöd inom ramen för

landsspecifika och regionala program samt horisontella initiativ inom förutbestämda tematiska prioriteringar, däribland demokrati och grundläggande rättigheter, styrning och anpassning till EU:s regelverk, grön och hållbar konnektivitet, konkurrenskraft och gränsöverskridande samarbete.

10 EU:s strategi för Östersjöregionen

EU:s strategi för Östersjöregionen är ett samarbete mellan berörda EU-länder (Danmark, Estland, Finland, Lettland, Litauen, Polen, Sverige, Tyskland) samt med Norge och Island. Tidigare deltog Belarus och Ryssland men dessa är sedan mars 2022 suspenderade.

Perioden 1 juli 2022–30 juni 2023 var Sverige ordförande för arbetet inom strategin. Ordförandeskapet inriktades på att få igång det operativa arbetet efter pandemin, samt på att utveckla genomförandet av strategin och dess handlingsplan, som genomgått en omfattande revidering. Sverige fokuserade också på att etablera samarbete med Ukraina.

I början av juni hölls ett avslutande evenemang i Visby med fokus på samarbete med Ukraina. EU-ministern deltog vid eventets öppnande tillsammans med kommissionen och Region Gotland.

I strategins senaste handlingsplan från februari 2021 finns ett nytt inslag i form av ett tekniskt och administrativt stöd som trädde i kraft i oktober 2022. Detta stöd syftar till att förbättra samordningen av strategin samt att bistå och underlätta i arbetet för samtliga aktörer i strategin, med tonvikt på ordförandeskapet.

Regeringen har gett ett antal myndigheter i uppdrag att bidra till genomförandet av strategin i Sverige. Rapportering sker numera vartannat år och sammanfaller med kommissionens rapportering om EU:s fyra makroregionala strategier. Som resultat av kommissionens senaste genomföranderapport om dessa antogs i juni slutsatser av rådet för allmänna frågor, vilka också innehöll text om stöd till Ukraina.

11 Europeiska politiska partier

Kommissionen har förslagit förändringar i förordning nr 1141/2014 om europeiska politiska partier och stiftelser (se faktapromemoria 2021/22:FPM37). Förslaget syftar till att öka den ekonomiska bärkraften hos partier och stiftelser, underlätta deras interaktion med sina nationella medlemspartier så att europeiska politiska partier enklare kan delta i nationella kampanjer om EU-frågor, täppa till återstående kryphål när det gäller finansieringskällor och transparens, minska överdriven administrativ börda samt öka rättssäkerheten.

Trepartsmöten hölls under det svenska ordförandeskapet. Information gavs till konstitutionsutskottet i april.

12 Etikorganet

Skr. 2023/24:115

Kommissionens förslag om att inrätta ett interinstitutionellt etikorgan presenterades den 8 juni (se faktapromemoria 2022/23:FPM106). Förslaget är en del av kommissionens arbete för att främja integriteten samt försvara unionens demokratiska system och rättsstatsprincipen. Etikorganet föreslås omfatta medlemmarna i de sju EU-institutionerna och de två EU-organ som nämns i artikel 13 i fördraget om Europeiska unionen: kommissionen, Europaparlamentet, Europeiska rådet, rådet, EU-domstolen, Europeiska centralbanken, Europeiska revisionsrätten och Ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén.

Information gavs till EU-nämnden i juli.

13 Politisk reklam

I början av november kunde en politisk uppgörelse nås mellan rådet och Europaparlamentet om kommissionens förslag från 2021 om förordning om transparens och inriktning när det gäller politisk reklam (se faktapromemoria 2021/22:FPM33).

Information lämnades till konstitutionsutskottet i oktober.

14 Demokratipaketet

Den 12 december presenterade kommissionen ett paket om försvar av demokratin. Paketet innehåller ett meddelande om försvar av demokratin (COM(2023) 630) och ett förslag till direktiv om harmoniserade regler för ökad transparens om opinionsbildande aktörer med koppling till tredjeländer (COM(2023) 636 och 637).

Paketet innehåller även två rekommendationer från kommissionen. En rekommendation handlar om inkluderande och motståndskraftiga valprocesser i EU och den andra om medborgares och civilsamhällesorganisationers delaktighet i politiska beslutsprocesser.

15 Rösträtt och valbarhet för rörliga EU-medborgare

Kommissionens förslag till revideringar av direktiven om unionsmedborgares rösträtt och valbarhet vid val till Europaparlamentet respektive kommunala val har hanterats i rådet (se faktapromemoria 2021/22:FPM34 och 2021/22:FPM35). Förslagen innebär bland annat att

unionsmedborgarna proaktivt ska få information om hur de ska gå till väga och att informationen ska ges på två språk.

Information lämnades till konstitutionsutskottet i oktober.

16 Förordning om allmänna direkta val av ledamöter av Europaparlamentet

Den 3 maj 2022 antog Europaparlamentet en lagstiftningsresolution med förslag till reform av Europaparlamentets valordning (se faktapromemoria 2021/22:FPM95). Resolutionen innehåller förslag till en ny förordning om allmänna direkta val av ledamöter av Europaparlamentet och innebär bland annat att akten om allmänna direkta val av företrädarna i Europaparlamentet (den s.k. valrättsakten) upphävs. En grundläggande och helt avgörande förutsättning i förhandlingsarbetet är att de nya bestämmelserna inte kommer i konflikt Sveriges grundlagar. En annan viktig fråga har varit att ändringarna inte ska rubba den nuvarande institutionella balansen och maktfördelningen mellan EU:s institutioner.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni och november och information lämnades till konstitutionsutskottet i april och oktober.

17 En hög gemensam cybersäkerhetsnivå

Kommissionen presenterade i mars 2022 ett förslag till förordning om åtgärder för en hög gemensam cybersäkerhetsnivå vid unionens institutioner, organ och byråer. Under det svenska ordförandeskapet hölls trepartsmöten och en politisk överenskommelse nåddes i juni 2023. Försvarsutskottet informerades i juni 2022. Förordningen röstades igenom av Europaparlamentet den 21 november och antogs av rådet den 8 december. Förordningen träder i kraft i januari 2024.

18 EU:s maritima säkerhetsstrategi

EU:s maritima säkerhetsstrategi med tillhörande handlingsplan uppdaterades under det svenska ordförandeskapet. Rådsslutsatser om den uppdaterade strategin och handlingsplanen antogs av rådet den 24 oktober. Försvarsutskottet informerades i september. Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober.

19 Sammanhållningspolitiken

Skr. 2023/24:115

Den 30 november hölls möte i rådet för allmänna frågor om sammanhållningspolitiken. Information gavs till näringsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

20 Instrumentet för tekniskt stöd, kommissionens stödprogram

Instrumentet för tekniskt stöd (TSI) är kommissionens instrument för att ge tekniskt stöd till reformer i EU:s medlemsstater, på begäran av nationella myndigheter. Stödprogrammet är en del av den fleråriga budgetramen 2021–2027 och av återhämtningsplanen för Europa. Programmet ska främja EU:s ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållning och ger stöd till medlemsstaterna för att genomföra nödvändiga reformer.

Utllysningen av stödprogrammet för 2024 ägde rum i maj, och åtta svenska myndigheter har sökt stöd för egna projekt med sammanlagt 13 405 950 euro. En myndighet har ansökt om stöd för ett gemensamt projekt med andra medlemsstater. Kommissionen beslutade under december att preliminärt ge stöd till tre av de åtta myndigheterna, med sammanlagt 1 595 000 euro.

21 Krishantering

EU:s integrerade arrangemang för politisk krishantering

EU:s integrerade arrangemang för politisk krishantering (IPCR) är rådets krishanteringsmekanism som kan aktiveras fullt eller i informationsläge vid kriser inom och utanför EU. Syftet med IPCR är att möjliggöra en effektiv och samordnad hantering från EU:s sida på politisk nivå vid omfattande kriser med sektorsövergripande konsekvenser. Under det svenska ordförandeskapet var IPCR aktiverat för fyra kriser: för hanteringen av konsekvenserna av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina, jordbävningarna i Turkiet och Syrien, covid-19 samt migration.

I februari drabbades sydöstra Turkiet och nordvästra Syrien av två jordbävningar. Det svenska ordförandeskapet fattade samma dag som jordbävningarna ägde rum beslut om att aktivera IPCR för att i nära dialog och samarbete med kommissionen samordna medlemsstaternas stöd till de drabbade. Information gavs till EU-nämnden i februari inför möte med rådet för allmänna frågor.

I maj, strax innan Världshälsoorganisationen deklarerade att covid-19 skulle upphöra som ett hot mot folkhälsan, beslutade det svenska ordförandeskapet att avaktivera IPCR från fullt läge till övervakningsläge.

Samtidigt beslutades det också att avaktivera IPCR för jordbävningarna i Turkiet och Syrien från fullt läge till övervakningsläge.

IPCR har fortsatt varit aktiverat fullt ut för Ukraina under 2023.

Det spanska ordförandeskapet aktiverade under hösten IPCR fullt ut för situationen i Mellanöstern. Fokus för arbetet har varit att avhjälpa flaskhalsar och stötta samordning av EU:s bidrag till den humanitära responsen i Gaza, evakuering av EU-medborgare från Gaza via Egypten, höjd konsulär beredskap i regionen samt motåtgärder mot desinformation och informationspåverkan som påverkar EU:s intressen i regionen och den inre säkerheten.

Under året har aktiveringen för migration fortsatt men utan att några rundabordsmöten ägt rum.

IPCR:s standardiserade tillvägagångssätt

Under det svenska ordförandeskapet reviderades IPCR:s standardiserade tillvägagångssätt med tydliggörande av mekanismens syfte, funktionalitet samt roll- och ansvarsfördelning mellan alla parter. Arbetet resulterade i ett rådsbeslut om uppdaterade standardiserade tillvägagångssätt för IPCR. Därutöver lanserades ett utvärderings- och erfarenhetshanteringsarbete om de avslutade IPCR-aktiveringarna för covid-19 och jordbävningen i Turkiet och Syrien. Det spanska ordförandeskapet tog under hösten arbetet vidare och avslutade det genom att ta fram en erfarenhetshanteringsrapport som presenterades i december.

Horizon Scanning Network

Horizon Scanning Network (HSN) möts i syfte att stärka EU:s och medlemsstaternas analysarbete när det gäller att upptäcka och vara förberedda på eventuella kriser. Nätverket har träffats under våren och hösten och diskuterat erfarenheter från pågående och avslutade händelser och vilka arbetssätt som medlemsstaterna främst arbetar med i syfte att, ur både kortsiktiga och långsiktiga perspektiv, följa och upptäcka händelser som kan leda till krishantering.

22 Utrikes- och säkerhetspolitik

22.1 EU:s globala strategi för utrikes- och säkerhetspolitik

I ljuset av omfattande utmaningar mot den regelbaserade världsordningen och utbredd polarisering i världssamfundet, fortsatte arbetet med att omsätta EU:s globala strategi för utrikes- och säkerhetspolitik. Den globala strategin har konkretiserats och vidareutvecklats i ljuset av att det säkerhetspolitiska klimatet har förändrats. I en alltmer dynamisk och föränderlig värld har kraven på EU:s förmåga att agera snabbt och träffsäkert ökat. Därför har arbetet med att effektivisera den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken tagits vidare och ytterligare aktualiserats i ljuset av pågående diskussioner om EU:s utvidgning. Det gäller bland annat EU:s beslutsprocesser och möjligheten att införa röstning genom kvalificerad majoritet i utvalda frågor inom utrikes- och säkerhetspolitiken.

Inom ramen för ordförandeskapet arrangerade Sverige den 12 maj ett informellt möte för EU:s utrikesministrar (Gymnich), som bland annat behandlade Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina och relationen mellan EU och Kina. Sverige arrangerade även den 3–4 april ett informellt möte för EU:s politiska direktörer, som bland annat behandlade Kina, relationen mellan EU och Indien samt Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina.

22.2 Den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken

22.2.1 Det säkerhets- och försvarspolitiska samarbetet

Genomförandet av åtagandena i den s.k. strategiska kompassen som ger inriktning för EU:s säkerhets- och försvarspolitiska samarbete för de kommande 5–10 åren har gått framåt. Under det svenska ordförandeskapet antogs pakten för den civila dimensionen av den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken (GSFP-pakten). Den syftar till att stärka och effektivisera EU:s civila krishantering, och Sverige anordnade ett högnivåevenemang för att uppmärksamma antagandet av den nya pakten.

Under året har en uppdaterad maritim säkerhetsstrategi publicerats och en ny strategi för säkerhet och försvar i rymden har lanserats. EU:s medlemsstater utvecklade ett gemensamt bemötande av cyberhot genom en ny cyberdiplomatisk verktygslåda. Nya verktyg utvecklades också mot otillbörlig informationspåverkan och andra hybridhot. Stödet till Ukraina

och responsen på Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har varit den dominerande frågan på dagordningen. EU har fortsatt att spela en ledande roll, inte minst genom de militära och civila insatserna och särskilda satsningar på ammunition, vid sidan av unionens övriga finansiella och humanitära stöd. Under våren blev Ukraina fullvärdig medlem i EU:s civilskyddsmekanism.

Den europeiska fredsfaciliteten (EPF) har kommit att användas på ett sätt som inte kunde förutses vid inrättandet. Inom ramen för faciliteten har EU snabbt kunnat fortsätta svara på Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina genom att anta en rad stödpaket som gjort leveranser av dödlig och icke-dödlig utrustning till Ukraina möjliga och konkret bidragit till dess försvar.

Utöver detta har beslut fattats om en rad kapacitetshöjande stödåtgärder för ett antal tredjeländer. Det svenska ordförandeskapet verkade för att stärka kopplingen mellan EU:s inre och yttre säkerhet, bland annat genom att utrikesministern deltog på ett rådsmöte för rättsliga och inrikes frågor för att diskutera EU:s civila krishantering i Ukraina samt att justitieministern deltog i högnivåevenemang om den nya civila pakten.

22.2.2 Insatser i kontinuerlig förändring

EU genomförde under året nio militära och 14 civila insatser inom ramen för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik, i Europa, Afrika och Mellanöstern.

I Ukraina har EU:s rådgivande insats fortsatt anpassa sin verksamhet för att möta de utmaningar som följt på Rysslands fullskaliga invasion, bland annat med fokus på krigsbrott, ansvarsutkrävande och arbete på befriat territorium. Insatsens ordinarie mandat att bidra till reformarbetet i den civila säkerhetssektorn fortsatte, med förnyad relevans i och med Ukrainas kandidatlandsstatus. EU:s militära utbildningsinsats för den ukrainska försvarsmakten har fortsatt utbilda ukrainsk militär personal och under året fått successivt höjda målsättningar. Utbildningen har under året bedrivits i flera medlemsstater, däribland i Sverige.

Under ordförandeskapet inrättades en civil krishanteringsinsats i Moldavien i syfte att stärka Moldaviens motståndskraft mot hybridangrepp, inklusive cyberhot och desinformation, och att stärka de moldaviska krishanteringsstrukturerna.

Den civila observatörsinsatsen i Georgien verkar för stabilitet genom att fortsatt övervaka eldupphöravtalet mellan Ryssland och Georgien från 2008. En ny övervakningsinsats vid gränsen mellan Armenien och Azerbajdzjan inrättades under det svenska ordförandeskapet som syftar till att verka stabiliserande i den konflikttrabbade regionen. Insatsens uppdrag är att observera och rapportera om säkerhetsläget längs den armeniska sidan av den internationella gränsen mot Azerbajdzjan i syfte att verka konfliktdämpande och att minska antalet incidenter i gränsområdena i Armenien. Insatsens observatörsroll blev än viktigare med anledning av Azerbajdzjans militära operation i Nagorno-Karabach i september, och den efterföljande flyktingströmmen.

EU har under året även beslutat om att etablera en ny krishanteringsinsats i Guineabukten. Syftet är att verka för ett partnerskap

på säkerhets- och försvarsområdet mellan de berörda länderna och EU, för att motverka utbredning av våldsbejakande extremism i Västafrika. Berörda länder är Elfenbenskusten, Ghana, Togo och Benin. Insatsen, som fortfarande är under uppbyggnad, har en ny ansats med minimal närvaro på marken som utgår från EU-delegationerna i regionen och ska huvudsakligen bestå av tillresande experter och specialiserade insatslag.

EU:s insatser i Mali har fortsatt varit suspenderade på grund av det försämrade säkerhetsläget i landet. EU har dock kvar viss närvaro för att kunna återuppta insatsernas verksamhet om läget skulle förbättras.

Verksamheten i EU:s nyinrättade militära stödinsats i Niger suspenderades efter militärkuppen i landet, liksom det planerade stödet med militär utrustning via den europeiska fredsfaciliteten. Även i Burkina Faso har EU:s civila insats delvis suspenderats. Som en följd av risken för att instabilitet och terrorism sprider sig från Sahel till Guineabukten sätts en ny kombinerad civil och militär insats upp i Guinea, Elfenbenskusten, Togo och Benin.

Träningsverksamheten inom EU:s militära utbildningsinsats i Centralafrikanska republiken har fortsatt varit suspenderad på grund av säkerhetsläget i landet. Den civila rådgivande insatsen har fortsatt arbetet med strategisk rådgivning och utbildning till den centralafrikanska säkerhetssektorn.

Engagemanget på Afrikas horn har fortgått, där EU:s tre GSFP-insatser är viktiga bidrag till stöd för den somaliska försvars- och säkerhetssektorn och för att bidra till sjöfartsskydd i västra Indiska oceanen och i Röda havet.

Den militära tränings- och utbildningsinsatsen i Moçambique som beslutades i rådet 2021 har fortsatt. Insatsen syftar till att stödja en effektivare och mer ändamålsenlig insats av Moçambiques försvarsmakt med anledning av krisen i provinsen Cabo Delgado.

EU:s militära krishanteringsinsats i Medelhavet, Operation Irini, sträcker sig till den 31 mars 2025 efter att rådet under året beslutat att förlänga insatsens mandat. Insatsen har som huvuduppgift att bidra till att FN:s vapenembargo mot Libyen följs. Mandatet för EU:s gränsförvaltningsinsats i Libyen, EUBAM Libyen, har förlängts till den 30 juni 2025. Rådet beslutade även om ett justerat insatsmandat som innebär än mer riktat fokus på just gränsförvaltning.

EU:s rådgivande insats för reform av den civila säkerhetssektorn i Irak har bland annat bidragit till genomförandet av den irakiska säkerhetsstrategin och att fortsatt ge strategisk rådgivning och expertkunskap om de civila aspekterna av reformerna av säkerhetssektorn.

EU:s civila insats i Palestina har arbetat med stöd till den palestinska civilpolisen. EU:s gränsövervakningsuppdrag i Rafah har fortgått i begränsad skala. Situationen för dessa insatser förändrades under hösten på grund av kriget mellan Israel och Hamas.

EU:s militära insats i Bosnien och Hercegovina är en viktig komponent i EU:s engagemang för att upprätthålla fred och säkerhet i regionen och fick under året förlängt mandat med ytterligare ett år av FN:s säkerhetsråd. I Kosovo bidrar EU:s civila krishanteringsinsats med stöd till de rättsvårdande institutionerna.

22.3 Försvarspolitiska initiativ

22.3.1 Inledning

Arbetet på det försvarspolitiska området i EU intensifierades på flera plan under året. Inom ramen för ordförandeskapet arrangerade Sverige den 1 februari ett informellt möte för EU:s försvarspolicydirektörer, med fokus på bland annat det militära stödet till Ukraina, förstärkt EU-Nato-samarbete och situationen på västra Balkan och Östliga partnerskapet. På det informella försvarsministermötet i Stockholm den 8 mars presenterades ett förslag till ytterligare åtgärder till stöd för Ukraina. Det innebar att EU:s medlemsstater åtog sig att inom ett år skicka en miljon artillerigranater till Ukraina. Därutöver har ytterligare viktiga steg tagits för att stärka Europas försvarsindustriella förmåga. Natos generalsekreterare Jens Stoltenbergs deltagande vid mötet den 8 mars sände en viktig signal, dels om det nära samarbetet mellan EU och Nato, dels om fortsatt enighet i stödet till Ukraina.

22.3.2 Instrument för förstärkning av den europeiska försvarsindustrin genom gemensam upphandling

Den 27 juni nådde kommissionen, rådet och Europaparlamentet efter intensiva förhandlingar under våren en överenskommelse om förordningen om inrättandet av ett instrument för förstärkning av den europeiska försvarsindustrin genom gemensam upphandling (Edirpa).

Edirpa-förordningen syftar till att stödja samarbete vid upphandling av den mest brådskande och kritiska försvarsmaterielen, samt stärka den europeiska försvarsteknologiska och industriella basen.

Förordningen trädde i kraft i oktober. Det finansiella instrumentet har en budget på 300 miljoner euro.

22.3.3 Akt till stöd för ammunitionsproduktion

Den 3 maj presenterade kommissionen förordningsförslaget om en akt till stöd för ammunitionsproduktion (ASAP). Förslaget handlar om att stödja den europeiska försvarsindustrin och omfattar ett finansiellt instrument för att stödja tillväxt av ammunitionsproduktion.

Efter avslutade trepartsmöten, som huvudsakligen pågick under det svenska ordförandeskapet, trädde förordningen i kraft den 20 juli. Kommissionen och medlemsstaterna kom den 16 oktober överens om ett arbetsprogram.

Projektutlysningar publicerades i oktober för möjlighet för industrin att till och med den 13 december skicka in sina ansökningar om finansiella medel. Det finansiella instrumentet har en budget på 500 miljoner euro.

22.3.4 EU:s rymdstrategi för säkerhet och försvar

Skr. 2023/24:115

Kommissionen och den höga representanten presenterade den 10 mars det gemensamma meddelandet om en rymdstrategi för säkerhet och försvar för EU (se faktapromemoria 2022/23:FPM67). Strategin är en av åtgärderna i den strategiska kompassen och syftar till att stärka EU:s strategiska position och oberoende i rymddomänen, bättre skydda rymdtillgångar, försvara intressen samt avskräcka från fientlig verksamhet i rymden.

Rådet antog den 13 november slutsatser om strategin. I strategin omnämns ett möjligt lagstiftningsförslag för motståndskraft hos och skydd av rymdsystem och tjänster inom EU som kommissionen har påbörjat konsultationer om med medlemsstaterna.

22.3.5 EU:s politik för cyberförsvar

Den 10 november 2022 presenterade kommissionen och den höga representanten ett gemensamt meddelande om ett förslag om EU:s politik för cyberförsvar (se faktapromemoria 2022/23:FPM30). Under det svenska ordförandeskapet förhandlades rådsslutsatser som antogs av rådet i maj. Under hösten utarbetades en genomförandeplan som stöd för det fortsatta arbetet med cyberförsvarspolicyns olika förslag.

22.3.6 EU:s förmågeutvecklingsplan

Vid Europeiska försvarsbyråns (EDA) styrelsemöte i försvarsministerformat 14 november antog EU:s försvarsministrar nya prioriteringar för EU:s förmågeutvecklingsplan (CDP). De nya prioriteringarna är resultatet av 18 månaders revideringsarbete, som syftar till att anpassa CDP till att återspegla det förändrade säkerhetspolitiska läget i Europa.

CDP-prioriteringarna är anpassade till den strategiska kompassen. De innefattar lärdomar från kriget i Ukraina, tar upp EU:s övergripande militära förmågepotential och ska vara förenliga med Natos förmågeutvecklingsprocesser.

CDP har en särskild strategisk betydelse eftersom prioriteringarna fungerar som en nyckelreferens för andra europeiska försvarsinitiativ samt koordinering med Nato.

22.3.7 Det permanenta strukturerade samarbetet (Pesco)

Vid rådet för utrikes frågor (försvar) den 23 maj antogs ett beslut om uppdatering av förteckningen över Pesco-projekt, där 11 nya projekt lades till. Sverige är projektledare för ett projekt, som strävar efter att öka EU:s förmåga genom att identifiera, initiera och främja aktiviteter inom robust kommunikationsinfrastruktur för att möjliggöra rörlighet av utplacerade styrkor (ROCOMIN). Vid rådet antogs också ett beslut som möjliggjorde för Danmark att bli den 26:e medlemmen i Pesco.

22.4 EU och Nato

En ny EU–Natodeklaration antogs i januari. Arbetet med att genomföra de 74 aktiviteter och samarbetsområden som följer av den gemensamma s.k. Warszawadeklarationen från 2016 fortsatte under året. I fokus är samarbete kring hybridfrågor, motståndskraft, operativt samarbete, cyber, förmågeutveckling, stärkt försvars-, forsknings- och industrisamarbete, övningar samt kapacitetsbyggande av partner. En åttonde framstegsrapport har presenterats. EU och Nato har också haft ett nära utbyte och uppvisat stor enighet i hanteringen av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina. Det svenska ordförandeskapet verkade för att ytterligare bredda unionens samarbetsytor gentemot Nato, exempelvis inom området militär rörlighet där ett expertseminarium genomfördes.

22.5 EU som aktör i FN

Rådet för utrikes frågor beslutade i juli om årets gemensamma prioriteringar för EU:s arbete i FN under generalförsamlingens 77:e session. EU:s överenskomna prioriteringar handlade om att påskynda genomförandet av målen för hållbar utveckling, stärka den globala styrningen i linje med generalsekreterarens rapport om framtidens globala samarbete samt etablera nya och fördjupa existerande partnerskap för att säkerställa ett effektivare engagemang för gemensamma prioriteringar i det multilaterala systemet.

Prioriterade frågor i övrigt omfattade bland annat att stärka multilateralismen, fred och säkerhet, Agenda 2030, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer, jämställdhet, utbildning, livsmedelsäkerhet, global hälsa, klimat, biologisk mångfald, digitala frågor, ungas engagemang och FN-reformer.

EU var under året en viktig aktör i FN:s arbete för jämställdhet och kvinnors och flickors fulla åtnjutande av mänskliga rättigheter och möjligheter. EU spelade även en aktiv roll i FN:s olika forum för mänskliga rättigheter. Vidare spelade EU en aktiv roll i konsultationer och förhandlingar i FN:s generalförsamling när det gäller generalsekreterarens rapport om framtidens globala samarbete.

Under högnivåveckan stod EU värd för ett antal möten och initiativ om bland annat stöd till Ukraina, klimat och livsmedelssäkerhet. Arbetet med att följa upp prioriteringarna för partnerskapet mellan EU och FN inom fredsbevarande insatser och krishantering fortsatte under året.

22.6 OSSE och Europarådet

Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har dominerat OSSE:s verksamhet under året, där EU:s fokus har legat på stöd till Ukraina och ansvarsutkrävande gentemot Ryssland. EU har även nära följt utvecklingen när det gäller de övriga utdragna konflikterna i OSSE-området.

Mänskliga rättigheter, grundläggande fri- och rättigheter, inklusive mediefrihet, och rättsstatens principer har förblivit viktiga frågor för EU. OSSE:s viktiga roll inom områdena rustningskontroll och militär transparens, konfliktförebyggande och krishantering är prioriterade av EU, även om Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina allvarligt påverkat förutsättningarna att utveckla arbetet. Arbete med fokus på kvinnor, fred och säkerhet samt klimatsäkerhet har fortsatt under året.

Som ordförande har Sverige samordnat och företrätt EU:s medlemskrets i budgetförhandlingarna. Sverige har bistått i EU:s veckovisa politiska dialogmöten med OSSE-ordförandeskapet, likasinnade och kandidatländerna och i de regelbundna dialogmöten som genomförts med länderna i Centralasien. Ordförandeskapet innebar en plattform för Sverige att lyfta prioriterade frågor, exempelvis att ge utrymme för den belarusiska oppositionsledaren Svajtlana Tichanouskaya och för FN:s undersökningskommission för Ukraina.

Vidare kunde Sverige som ordförande bidra till att knyta kandidatländerna närmare EU med OSSE som plattform genom att förklara EU:s positioner i dialogen med kandidatländerna. Sverige har verkat för att främja ett fortsatt engagerat, aktivt och enigt EU i OSSE och bidragit till EU-positioner om bland annat mänskliga rättigheter, jämställdhet och klimatförändringarnas säkerhetsmässiga implikationer.

Samarbetet mellan EU och Europarådet har fokuserat på politisk dialog, reformstöd och samarbetsprojekt, respektive normativt samarbete. EU:s anslutning under det svenska ordförandeskapet till Istanbulkonventionen, Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet var ett historiskt steg.

Europarådets och EU:s förhandlare kunde under våren enas om ett nytt avtal som tar EU ett steg närmare anslutning till den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Framsteget välkomnades vid toppmötet i Reykjavik.

Toppmötet ledde till antagandet av de s.k. Reykjavikprinciperna, i vilka medlemsstaterna återbekräftade Europarådets centrala uppdrag att värna och främja mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Beslut fattades bland annat om att inrätta ett skaderegister för Ukraina, som ett första steg mot en internationell mekanism för kompensation till offer för Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina.

EU är största finansär av Europarådets tekniska reformstöds- och samarbetsprogram som omfattar kandidatländerna, länder som ingår i Östliga partnerskapet samt länder i södra Medelhavet och Centralasien.

22.7 Internationell havsrätt

EU och dess medlemsstater arbetade under året för att främja havsrätten inom ramen för FN:s havsrättskonvention. Under det svenska ordförandeskapet var EU och dess medlemsstater pådrivande i förhandlingarna om avtalet inom ramen för havsrättskonventionen om bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald i områden

22.8 Internationella brottmålsdomstolen

EU och dess medlemsstater arbetade under året för att få fler stater att ansluta sig till Romstadgan liksom för ökat samarbete med domstolen. EU verkade även för att de lagändringar som krävs för att genomföra Romstadgan införs i statsparternas nationella lagstiftning. Under det svenska ordförandeskapet i EU antogs rådsslutsatser om stödet till Internationella brottmålsdomstolen, i samband med 25-årsjubileet av Romstadgans antagande.

22.9 Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer

EU har under året uppmärksammat situationen för mänskliga rättigheter i specifika länder och tematiska frågor. Rådsslutsatser om EU:s agerande i FN:s olika forum för mänskliga rättigheter antogs i februari. EU har, ensamt eller gemensamt med andra, lagt fram både tematiska och landsspecifika resolutioner i dessa forum. EU har bidragit aktivt till åtgärder för att säkerställa att ansvar utkrävs för övergrepp och kränkningar av de mänskliga rättigheterna och kränkningar av internationell humanitär rätt till följd av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina. Bland annat har EU medverkat till att detta regelbundet tagits upp i FN:s råd för mänskliga rättigheter och FN:s generalförsamlings tredje utskott för mänskliga rättigheter.

EU har genomfört en halvtidsöversyn av EU:s handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati (2020–2024).

Under året har rådet antagit sex sanktionspaket under EU:s globala sanktionsregim mot allvarliga kränkningar av och brott mot mänskliga rättigheter. Besluten har rört ett sextiotial individer och enheter som svar på överträdelser av mänskliga rättigheter begångna i olika delar av världen. I samband med lanseringen av kommissionens nya antikorrupsionspaket i maj presenterade EU:s höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik ett förslag till rådsbeslut om en ny horisontell sanktionsregim mot korruption.

Under året har EU:s institutioner fortsatt arbeta med samordning av EU:s och dess medlemsstaters demokratibistånd i syfte att få bättre genomslag i fält. EU har också, genom kommissionen och utrikestjänsten, deltagit i det andra amerikanska demokratitoppmötet som ägde rum under våren. Kommissionen ledde bland annat en arbetsgrupp om ungas deltagande tillsammans med Ghana, Nepal och flera civilsamhällesorganisationer. I januari lanserades en rapport om EU:s externa demokratiarbete som Internationella IDEA tagit fram på uppdrag av det svenska ordförandeskapet.

I juli höll EU och FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter Volker Türk sin tredje strategiska dialog i Bryssel. Högnivådialogen syftar till att

diskutera aktuella frågor och prioriteringar på området för mänskliga rättigheter och på så sätt bygga upp ett starkare partnerskap som kan främja multilateralism och en regelbaserad världsordning. Högkommissarien deltog också på mötet med EU:s utrikesministrar i juli.

Skr. 2023/24:115

22.10 Handlingsplanen för jämställdhet i yttre förbindelser 2021–2025

Genomförandet av handlingsplanen för jämställdhet i yttre förbindelser har fortsatt under året på huvudstadsnivå och på landsnivå genom EU-delegationernas lokala planer för jämställdhetsarbetet. Under året har en oberoende halvtidsutvärdering av handlingsplanen genomförts som innehöll slutsatser om vikten av handlingsplanens fokus på kvinnors ekonomiska egenmakt och agendan för kvinnor, fred och säkerhet. Enligt handlingsplanen ska EU vara en stark global aktör för jämställdhet och alla kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna, inklusive sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Handlingsplanen ska genomföras i alla delar av EU:s yttre förbindelser.

22.11 Nedrustning och icke-spridning

22.11.1 Massförstörelsevapen

EU deltog vid det första mötet i den förberedande kommittén för icke-spridningsfördraget mot kärnvapen (NPT) och höll bland annat EU-gemensamma anföranden i den allmänna debatten samt i debatterna i de tre kommittéerna. EU deltog även vid mötet i arbetsgruppen för stärkandet av NPT:s översynscykel. EU deltog vidare vid den årliga sessionen i FN:s generalförsamlings första utskott och höll gemensamma anföranden i den allmänna debatten samt i de sju tematiska klusterdebatterna.

EU uttryckte stöd för det fullständiga provstoppsavtalet och vikten av att det träder i kraft. Vid IAEA:s generalkonferens har EU uttryckt oro över Irans omfattande avsteg från det kärntekniska avtalet. EU uppmanade Iran att återgå till full efterlevnad av överenskommelsen.

Den tematiska sanktionsregimen från 2018 mot kemiska vapen förlängdes med tre år. EU deltog vid kemvapenkonventionens översynskonferens och höll anföranden via det svenska ordförandeskapet. EU och Organisationen för förbud mot kemiska vapen förhandlade en avsiktsförklaring för att formalisera och stärka relationen.

EU bidrog till genomförandet av konventionen mot biologiska stridsmedel och toxinvapen (B-vapenkonventionen), bland annat genom stöd till kapacitetsbyggande insatser i utvecklingsländer och deltagande i en nynnriktad arbetsgrupp för stärkande av konventionen.

22.11.2 Konventionella vapen

Inom ramen för EU:s gemensamma strategi som antogs 2018 mot olagliga skjutvapen och små och lätta vapen (SALW) och ammunition fortsatte EU sitt arbete under året. EU bidrog bland annat till flera projekt som syftar till att begränsa den okontrollerade spridningen av SALW och dess ammunition i olika delar av världen. Vidare uttryckte EU stöd för konventionen om förbud mot personminor samt konventionen om vissa konventionella vapen och dess protokoll.

22.11.3 Rymden

EU har fortsatt att främja säkerhet och långsiktig hållbarhet och motverka en kapprustning i rymden, bland annat genom deltagande i FN:s öppna arbetsgrupp för att minska rymdhot. EU och dess medlemsstater har även verkat genom ett samordnat agerande i FN:s generalforsamlings första utskott.

EU har under året antagit en rymdstrategi för säkerhet och försvar.

22.12 Strategisk exportkontroll

22.12.1 Krigsmateriel

Medlemsstaterna har under året haft ett brett erfarenhetsutbyte med anledning av kriget i Ukraina. EU och dess medlemsstater har bidragit till genomförandet av FN:s vapenhandelsfördrag och också verkat för ökad anslutning till fördraget.

22.12.2 Produkter med dubbla användningsområden

Medlemsstaterna har fortsatt arbetet med att tillämpa FN:s säkerhetsrådsresolutioner om icke-spridning, uppfylla åtaganden i de internationella exportkontrollregimer som reglerar produkter med dubbla användningsområden samt genomföra EU:s förordning om produkter med dubbla användningsområden (2021/821).

22.13 Sanktioner

Under året har EU förstärkt, förlängt och på andra sätt justerat befintliga sanktioner när det gäller ett stort antal geografiska och tematiska sanktionsregimer. EU har infört ytterligare sanktioner mot Ryssland och Belarus med anledning av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina.

EU har också antagit fyra nya sanktionsregimer: en med anledning av destabiliseringsförsöken mot Moldavien, en med hänsyn till Irans militära stöd till Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina, en med anledning av striderna i Sudan och en med anledning av militärkuppen i Niger. I syfte att säkerställa att EU:s sanktioner inte drabbar aktörer som bedriver

22.14 Terrorism

Rådet godkände i mars EU:s prioriteringar för den åttonde översynen av FN:s globala antiterrorismstrategi. I prioriteringarna framhölls bland annat vikten av att värna mänskliga rättigheter och rättsstatens principer i arbetet mot terrorism. Rådet godkände listningen av en grupp och två individer under EU:s sanktioner mot ISIL (Daesh) och al-Qaida.

22.15 Cybersäkerhet och cyberförsvar

Rådsslutsatser om EU:s politik för cyberförsvar antogs i maj. Slutsatserna tar bland annat upp frågor om civil-militär samverkan på området, förmåge- och kompetensutveckling samt samarbete med partner. Uppdaterade riktlinjer för EU:s s.k. cyberdiplomatiska verktygslåda beslöts i juni. De nya riktlinjerna innebär bland annat ett mer strategiskt förhållningssätt till hotaktörer på cyberområdet samt ett utvecklat arbete kring utrikes- och säkerhetspolitiska svarsåtgärder.

Sanktionslistningarna under den tematiska sanktionsregimen för cyberfrågor på EU-nivå har setts över. EU har under året fortsatt att delta i förhandlingarna om cyberfrågor inom FN:s generalförsamling. EU har även agerat för att samla fortsatt stöd från så många FN-medlemsstater som möjligt för upprättandet av ett cyberhandlingsprogram.

Vidare har EU i FN verkat för att motstå förslag som undergräver den normativa ramen för ansvarsfullt statligt beteende som tidigare har överenskommit i samförstånd. Detta rör även förslag som skulle undergräva ansvarsskyldigheten för statliga handlingar i cyberrymden.

22.16 Hybridhot

EU har inom ramen för den strategiska kompassen under året tagit flera beslut om arbetet med att bemöta hybridhot, inklusive att utveckla EU:s verktygslåda för hantering av hybridhot. Det har handlat om att använda olika delar av EU-systemet på ett strategiskt sätt samt att ge unionen nya verktyg.

Förslaget om att inrätta en snabbinsatsförmåga inom hybridområdet påbörjades under det svenska ordförandeskapet. Diskussioner fördes om fientlig påverkan och ekonomisk säkerhet. Under ordförandeskapet genomfördes en särskild övning i samverkan med kunskapscentret kring hybridhot i Helsingfors. Sverige arbetade också med att etablera rutiner för lägesuppdatering och situationsmedvetenhet.

Kommissionen presenterade även en strategi för ekonomisk säkerhet, som utgör en viktig utgångspunkt i EU:s kommande arbete inom området. Arbetet med att genomföra dessa beslut, bland annat att inrätta en bred verktygslåda mot hybridhot samt en särskild verktygslåda för att bemöta

otillbörlig utländsk informationspåverkan inleddes under året. Hybridhot är också ett prioriterat område i samarbetet mellan EU och Nato, med fokus på frågor som exempelvis kritisk undervattensinfrastruktur.

22.17 Konsulära frågor och krisberedskap

EU:s medlemsstater arbetar löpande med informations- och erfarenhetsutbyte för att säkerställa effektiva samarbetsformer och synergier på det konsulära området. Under året har flera kriser med konsulära aspekter varit föremål för diskussion och samverkan i EU, däribland de kraftiga jordbävningarna i Turkiet, Syrien och Marocko, skogsbränder i Europa, den väpnade konflikten i Sudan samt inte minst kriget mellan Israel och Hamas. Informationsutbyte och samverkan i EU har även ägt rum om konflikterna i Niger och Nagorno-Karabach. Konsulära konsekvenser av de koranbränder som under året ägt rum i framför allt Sverige och Danmark har diskuterats i EU.

Under det svenska ordförandeskapet enades EU om att anta en ny, reviderad krishanteringssguide som vägleder uppstartsarbetet i en kris vid beskickningar i fält. Arbetet med att ta fram, uppdatera och genomföra EU-gemensamma konsulära krisövningar har fortlöpt.

Under året lanserades en ny, uppdaterad version av EU:s digitala krishanteringsverktyg (CoOL) i vilket alla EU:s medlemsstater kan informera om bland annat ändringar i reseavrådan och samverka kring krishanteringsarbetet i specifika kriser. Verktyget har under året använts flitigt vilket ökat informationsutbytet och samverkan mellan medlemsländerna.

Arbetet med att förbättra metoderna för att identifiera länder med ökad risk för konsulär kris har fortsatt.

23 Den gemensamma handelspolitiken

23.1 Multilaterala handelsförhandlingar

Under året har arbetet vid Världshandelsorganisationens (WTO), där kommissionen företräder EU, dels följt upp WTO:s tolfte ministerkonferens (MC12) dels förberett den trettonde ministerkonferensen (MC13) som kommer att äga rum i Abu Dhabi i februari 2024. Vid MC12 nåddes bland annat en första överenskommelse om förbud mot vissa skadliga fiskesubventioner, en uppgörelse om WTO:s svar på pandemin och en process för att förhandla reformer av WTO.

23.2 Regionala och bilaterala frihandels- och investeringskyddsavtal

Skr. 2023/24:115

Rådsbeslut om att underteckna frihandelsavtalet mellan EU och Nya Zeeland fattades i juni under det svenska ordförandeskapet. Rådsbeslut om att underteckna ett uppdaterat associerings- och handelsavtal med Chile fattades i slutet av året. Förhandlingar om att få associeringsavtalet mellan EU och Mercosur på plats återupptogs. Två förhandlingsrundor och flera förhandlingarna på politisk nivå har ägt rum i förhandlingarna med Australien. Förhandlingarna mellan EU och Indien om ett frihandelsavtal har fortgått och tre förhandlingsrundor har ägt rum under året. Flera förhandlingsrundor har ägt rum i förhandlingarna med Indonesien. Frihandelsförhandlingarna mellan EU och Thailand återupptogs.

23.3 Exportkrediter

EU var drivande i arbetet med att modernisera och uppdatera regelverket för exportkrediter i OECD, som avslutades i juni. Det gällde att förenkla och anpassa regelverket för statsstödda exportkrediter till dagens förutsättningar och därmed öka konkurrenskraften gentemot länder som inte följer OECD:s regelverk för exportkrediter, däribland Kina. När det gäller det andra spåret i OECD-regelverket för exportkrediter, utvidgningen av sektoröverenskommelsen om klimatomställning, är EU aktivt i de fortsatta diskussionerna. Syftet är att fler sektorer och produkter inkluderas bland dem som kan ges mer förmånliga finansiella villkor som syftar till att främja grön omställning.

23.4 Instrumentet om ekonomiskt tvång

Kommissionen presenterade ett förslag till förordning om ekonomiskt tvång i december 2021 och efter behandling i rådet avslutades trepartsmöten under det svenska ordförandeskapet. Förslaget innebär att EU kan införa olika typer av åtgärder i de fall där ett tredjeland bedriver ekonomiskt tvång mot EU eller dess medlemsstater i syfte att påverka politiska beslut. Åtgärder som kan införas är t.ex. tullhöjningar, begränsning i offentlig upphandling samt inskränkningar i tjänstehandel och investeringsmöjligheter. Förordningen trädde i kraft i slutet av december 2023, men kommer att tillämpas först när en situation uppstår som bedöms utgöra ekonomiskt tvång.

23.5 Plurilaterala förhandlingar om e-handel

Ordföranden för de plurilaterala förhandlingarna om e-handel presenterade i december ramarna för ett beslut som förväntas färdigförhandlat 2024. Förhandlingarna med 90 deltagande länder inklusive EU har ägt rum inom ramen för det förhandlingsmandat som antogs av rådet för utrikes frågor (handel) i maj 2019. Syftet med

Skr. 2023/24:115 förhandlingarna är att förbättra villkoren för den globala elektroniska handeln till förmån för företag och konsumenter och att skapa nya möjligheter att främja inkluderande och hållbar tillväxt och utveckling.

23.6 Tullättnader för utvecklingsländer

Trepartsmöten om en ny förordning för EU:s system för tullättnader för utvecklingsländer (GSP) hölls under det svenska ordförandeskapet och fortsatte under hösten. Eftersom ingen överenskommelse kunde nås med Europaparlamentet togs beslutet att förlänga den nuvarande förordningen till 2027.

23.7 Ekonomisk säkerhet

Kommissionen presenterade i juni ett meddelande om en europeisk strategi för ekonomisk säkerhet. Syftet är att skapa en ram för en tillförlitlig bedömning och hantering av risker för den ekonomiska säkerheten. Risker som särskilt pekas ut berör motståndskraft i leveranskedjor, säkerhet för kritisk infrastruktur, tekniksäkerhet och teknickläckage samt risker att tredjeländer använder ekonomiska beroenden som vapen. Identifierade risker ska kunna hanteras genom 1) främjande av EU:s konkurrenskraft, 2) skydd mot ekonomiska säkerhetsrisker och 3) partnerskap med så många länder som möjligt som delar farhågor eller intressen när det gäller ekonomisk säkerhet.

24 EU som global utvecklingspolitisk aktör

24.1 EU:s utvecklingspolitik

EU och dess medlemsstater är fortsatt världens största givare av bistånd. Stöd har mobiliserats för att hantera de multipla kriser som uppkommit i spåren av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina. Totalt hade EU under året en budget om 16,5 miljarder euro för stöd till partnerländerna genom de primära EU-instrumenten för utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd.

En halvtidsutvärdering av EU:s utrikesinstrument NDICI-Global Europe som finansierar EU:s globala prioriteringar och är EU:s primära biståndsinstrument har påbörjats under året. Även en halvtidsöversyn över programmeringen genom instrumentet har inletts. Båda processerna planeras vara klara under nästa år. Även geografisk och tematisk programmering har beslutats och fleråriga strategier har antagits i flera länder och regioner där de tidigare har saknats.

Team Europe-ansatsen med verktyget Team Europe-initiativen har fortsatt utvecklas för att stärka ambitionen att ha ett EU-gemensamt strategiskt agerande på utvecklingsområdet. Rådsslutsatser om Team

Europe antogs den 21 november som uppföljning på tidigare rådsslutsatser från juni 2020 och april 2021. Syftet med rådsslutsatserna har varit att arbetet inom Team Europe-ansatsen utvärderas och granskas efter tre år för att förfina och förbättra samordning av insatser och genomslagskraft.

De svenska ordförandeskapets tre huvudprioriteringar på det utvecklingspolitiska området var mobilisering av stöd till Ukraina och hanteringen av de globala konsekvenserna av Rysslands fullskaliga invasion, främjande av global hälsa samt att stärka EU:s arbete mot korruption som utvecklingshinder. Utöver detta prioriterades utvecklingsfinansiering samt klimat och biologisk mångfald. Jämställdhet, mänskliga rättigheter, demokrati, rättsstatens principer, utvecklingseffektivitet, Team Europe-samarbetet och genomförandet av NDICI-Global Europe utgjorde horisontella prioriteringar.

Inom ramen för ordförandeskapet arrangerade Sverige den 8–9 mars ett informellt rådsmöte för EU:s biståndsministrar, där bland annat situationen i Ukraina diskuterades.

Vid rådet för utrikes frågor (utveckling) den 4 maj antogs, på det svenska ordförandeskapets initiativ, rådsslutsatser om korruption som utvecklingshinder.

Rådsslutsatser om social, grön och digital omställning antogs den 21 november. Rådsslutsatserna var ett initiativ från det spanska ordförandeskapet för att stärka den sociala dimensionen av Agenda 2030.

Vid rådet den 21 november antogs även rådsslutsatser om Europeiska revisionsrättens specialrapport om Spotlightinitiativet för att eliminera våld mot kvinnor och flickor. Dessutom antogs rådsslutsatser om Europeiska revisionsrättens specialrapport om programmeringen av NDICI-Global Europe.

Rådet beslutade i september att underteckna Samoaavtalet mellan EU och Afrika, Karibien och Stillahavsregionen (uppföljaren till Cotonouavtalet). Undertecknandet ägde rum i Samoa den 15 november.

24.2 Global Gateway Initiative

Arbetet med den geopolitiska strategin Global Gateway har fortskridit under året. Den syftar till att stärka Europas förbindelser med partnerländer genom strategiska investeringar i infrastruktur, transport, energi och digitala frågor, samt att stärka globala system för hälsa, utbildning och forskning. Strategin har ett tydligt fokus på hållbar, regelbaserad och heltäckande konnektivitet där genomförandet förutsätter att även medel från den privata sektorn mobiliseras.

Sedan strategin presenterades den 1 december 2021 har diskussioner förts angående behovet av att strategin operationaliseras. Under det svenska ordförandeskapet gjordes flera framsteg i genomförandeprocessen, bland annat med inrättande av en styrningsstruktur, lanseringen av en rådgivande företagsgrupp och utarbetandet av en gemensam kommunikationsstrategi. En kartläggning över de ca 200 initiativ och projekt som pågår genomfördes under det svenska ordförandeskapet.

I oktober hölls ett Global Gateway Forum, vilket samlade ett stort antal Team Europe-aktörer, partnerländer och centrala internationella institutioner i Bryssel. Även EU-ministern deltog.

24.3 Samstämmig utvecklingspolitik

I rådsslutsatserna om EU:s halvtidsgenomförande av Agenda 2030 som antogs den 27 juni lyftes specifikt betydelsen av samstämmighet i politiken för genomförandet av Agenda 2030 och för att driva en hållbar utveckling.

24.4 Klimat- och energidiplomati

Under det svenska ordförandeskapet antog rådet den 9 mars slutsatser om EU:s klimatdiplomati och EU:s utåtriktade insatser gentemot länder utanför EU för att stödja genomförandet av Parisavtalet. Slutsatserna uppmanade alla länder, särskilt större utsläppsländer, att stärka sina insatser för att begränsa temperaturökningen till 1,5 grader. Slutsatserna uppmanade alla länder att före årets statspartsmöte i klimatkonventionen, COP 28, lägga fram nya nationellt fastställda bidrag enligt konventionen med mer ambitiösa mål för utsläppsminskning. EU slog även fast sin avsikt att fortsatt stödja länder i en rättvis övergång till klimatneutrala ekonomier och samhällen.

Efter förberedande arbete under det svenska ordförandeskapet lade kommissionen och utrikestjänsten den 28 juni fram ett gemensamt meddelande om hur EU ska bemöta klimatförändringarnas och miljöförstörelsen växande inverkan på områdena fred, säkerhet och försvar.

24.5 EU:s frivilliga granskning av genomförandet av Agenda 2030

Vid årets politiska högnivåforum (HLPF) presenterade EU den första regionala frivilliga granskningen av EU:s arbete med genomförandet av Agenda 2030. Granskningen är en sammanställning av medlemsländernas gemensamma arbete och genomfördes i linje med FN:s riktlinjer för frivillig gemensam rapportering. Rådsslutsatserna om EU:s halvtidsgenomförande av Agenda 2030 antogs den 27 juni. Granskningen är en rapporteringsövning för att bedöma de resultat som hittills uppnåtts och för att identifiera utmaningar och luckor i genomförandet av Agenda 2030. Den är ett uttryck för EU:s engagemang för att uppnå de 17 globala målen för hållbar utveckling och ska ses som ett komplement till medlemsländernas nationella granskningar. Granskningen kan utgöra ett medel för att öka medvetenheten och ytterligare stärka det regionala, nationella och lokala genomförandet av Agenda 2030.

24.6 EU:s humanitära bistånd och EU:s roll som humanitär aktör

Skr. 2023/24:115

EU och dess medlemsstater är bland de största humanitära givarna i världen. År 2023 uppgick generaldirektoratet för europeiskt civilskydd och humanitära biståndsåtgärders (Echo) initiala budget för humanitärt bistånd till 1,7 miljarder euro. Sedan februari 2022 har 843 miljoner euro i humanitärt bistånd allokaterats till civila som drabbats av kriget i Ukraina.

I mars stod kommissionen och det svenska ordförandeskapet som medvärdar för Europeiskt Humanitärt Forum (EHF) för att synliggöra och stärka EU:s roll i en situation med kraftigt ökade humanitära behov i världen. Målsättningarna var att bidra till att finna lösningar på hur resursbasen för humanitärt bistånd kan breddas inom EU, hur effektiviteten i humanitärt bistånd kan stärkas samt humanitära behov minskas. Forumet samlade över 5 000 deltagare och ledde till utfästelser om humanitär finansiering för 2023 om totalt 8,4 miljarder euro.

I maj antogs rådsslutsatser om den humanitära finansieringsklyftan. EU antog också en gemensam ansats för ökat engagemang med nya givare, vilket var bottenplattan för ett sido-evenemang om breddad givarbas som Sverige stod värd för tillsammans med Echo och Saudiarabien under högnivåveckan i FN:s generalförsamling i september.

24.7 Global hälsa och rättigheter

EU är en viktig aktör inom global hälsa, en position som ytterligare befästes under covid-19-pandemin. Arbetet för ett samlat och koordinerat arbete på hälsoområdet inom Team Europe intensifierades ytterligare under det gångna året. Genomförandet av EU:s nya strategi för global hälsa, som presenterades av kommissionen i november 2022, inleddes under året. Strategin innehåller tre prioriterade områden:

- leverera bättre hälsa och välbefinnande för människor under hela livet
- stärka hälso- och sjukvårdssystemen och främja allmän hälso- och sjukvård
- förhindra och bekämpa hälsohot inklusive pandemier, genom att tillämpa en s.k. One Health-strategi.

En särskild gemensam åtgärd lanserades för att stödja genomförandet av strategin, och för att redovisa arbetet, bland annat genom det årliga mötesformatet forum för global hälsopolitik i november.

EU:s tredje jämställdhetsplan och EU:s utvecklingspolicy Nytt europeiskt samförstånd om utveckling – Vår värld, vår värdighet, vår framtid är utgångspunkter för EU:s arbete med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR). Mot bakgrund av ett ökat motstånd mot SRHR globalt har EU fortsatt att vara en viktig finansiär och en tydlig röst för SRHR-frågorna bland annat i FN-arbetet och inom Team Europe-initiativet.

25 EU:s bilaterala och regionala förbindelser

25.1 Samarbete mellan EU och Efta-länderna

Två möten hölls under året med EES-rådet som är det högsta organet inom EES och inbegriper EU, Island, Liechtenstein och Norge. Vid EES-rådet den 24 maj hölls en debatt om EES-avtalets övergripande funktion med fokus på den inre marknadens konkurrenskraft mot bakgrund av globala utmaningar. Mötet föregicks av en informell politisk dialog om Ukraina och Kina. I EES-rådet den 20 november diskuterades ekonomisk säkerhet i stort. Ett antal samtal och tekniska möten ägde rum mellan Schweiz och kommissionen i syfte att komma vidare i förhandlingarna om ett ramavtal.

25.2 Östliga partnerskapet

Under året har ett utrikesministermöte och ett civilsamhällesforum ägt rum inom ramen för Östliga partnerskapet (ÖstP). Därutöver har drygt 60 ÖstP-evenemang på olika teman ägt rum både i EU-länder och partnerländer. Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina utmanar kapaciteten inom partnerskapet, men kommissionens rekommendationer att låta Ukraina, Moldavien och Georgien gå vidare i sitt EU-närmande har också förändrat förutsättningarna. Det finns dock fortfarande en samsyn bland både partnerländer, EU:s medlemsstater och institutionerna om att partnerskapet fortfarande kan leverera relevant stöd för reformer i partnerländerna. Stödet till belarusiska aktörer i exil är fortsatt viktigt och ÖstP är EU:s främsta plattform för detta stöd.

Pågående diskussioner om partnerskapets framtid syftar till att fokusera samarbetet till frågor som efterfrågas av partnerländerna och som tar hänsyn till den geopolitiska situationen i regionen.

25.3 Centralasien

EU:s dialog med Centralasien har intensifierats. Europeiska rådets ordförande träffade centralasiatiska presidenter, undantaget Turkmenistans president, på ett ledarmöte i Kirgizistan. Under mötet uttryckte ordföranden stöd för ökat samarbete mellan EU och Centralasien.

I februari hölls en högnivåkonferens mellan EU och Centralasien i Rom på temat vatten, och i maj hölls Europeiska banken för återuppbyggnad och utvecklings (EBRD) årliga handelsforum i Samarkand i Uzbekistan. Utrikesministern ledde under det svenska ordförandeskapet ett samarbetsråd mellan EU och Tadzjikistan i den höga representantens ställe.

En gemensam färdplan mellan EU och Centralasien antogs på ministermötet mellan EU och Centralasien i oktober. Under mötet skrev båda parterna dessutom på en gemensam kommuniké. Färdplanen

fokuserar på regionalt samarbete och dialog, handel, klimat och konnektivitet, gemensamma säkerhetsutmaningar samt mellanmänsklig kontakt och mobilitet. Ett fördjupat partnerskaps- och samarbetsavtal med Kirgizistan förväntas ratificeras under våren 2024.

Skr. 2023/24:115

25.4 Östeuropa

25.4.1 Armenien

I februari lanserade EU en civil övervakningsmission, EU:s uppdrag i Armenien, med mandat fram till februari 2025. Syftet är att verka konfliktdämpande och förtroendeskapande mellan Armenien och Azerbajdzjan. I november togs ett beslut om ytterligare förstärkning av missionen. Azerbajdzjans militära operation i Nagorno-Karabach i mitten av september utlöste stora flyktingströmmar till Armenien. EU har gett omfattande stöd till Armenien i mottagandet av dessa flyktingar. Europeiska rådets ordförande har under året lett fredssamtal mellan Armenien och Azerbajdzjan. I slutsatserna vid Europeiska rådet i oktober uppdrogs det åt kommissionen och den höga representanten att se över hur relationen mellan EU och Armenien kan stärkas i alla dimensioner.

25.4.2 Azerbajdzjan

Samarbete inom energiområdet har fortsatt vara en prioritering för EU under året. EU har återkommande framfört kritiska ståndpunkter till Azerbajdzjan i fråga om Latjinkorridoren och Azerbajdzjans militära operation i september. Den höga representanten underströk i sitt uttalande den 21 september Azerbajdzjans ansvar för att säkerställa rättigheterna för de etniska armenier som bott i Nagorno-Karabach, inklusive rätten att återvända för dem som lämnat. Han underströk även att EU var redo att vidta ytterligare åtgärder om situationen förvärrades och att båda länders suveränitet och territoriella integritet måste respekteras av parterna.

25.4.3 Nagorno-Karabach

Arbetet under året har präglats av den försämrade humanitära situationen i Nagorno-Karabach efter att Azerbajdzjan begränsat framkomligheten mellan Armenien och Nagorno-Karabach under nio månaders tid. Azerbajdzjans militära operation den 19 september ledde till att i princip samtliga etniska armenier flydde från Nagorno-Karabach till Armenien. EU har gett omfattande stöd till Armenien för mottagandet av dessa flyktingar. I förhandlingar med Azerbajdzjan efter militäroperationen gick Nagorno-Karabachs de facto-styre med på att upplösa sin regering och samtliga offentliga organ från den 1 januari 2024.

25.4.4 Georgien

EU har under året fortsatt att stödja Georgiens EU-närmandeprocess. Den 21 juni redogjorde EU för Georgiens reformframsteg kopplat till de tolv nyckelområden som landet behöver genomföra reformer på för att komma vidare i processen. I kommissionens utvidgningsrapport från den 8 november rekommenderades Europeiska rådet att bevilja Georgien kandidatlandsstatus förutsatt att ett antal åtgärder vidtas. Den 15 december beslutade Europeiska rådet att bevilja Georgien kandidatlandsstatus, under förutsättning att vissa åtgärder vidtas. EU har fortsatt att stödja Georgiens suveränitet och territoriella integritet, liksom landets säkerhet genom ett tredje stödpaket inom europeiska fredsfaciliteten (EPF) på 30 miljoner euro till den georgiska försvarsmakten. EU:s observatörsinsats i Georgien har fortsatt verka utan tillträde till utbrytarregionerna Abchazien och Sydossetien.

25.4.5 Moldavien

Under året har EU tagit flera beslut för att stärka Moldaviens stabilitet och säkerhet. En ny civil EU-mission (EUPM) har inrättats, ett tredje stödpaket inom europeiska fredsfaciliteten (EPF) på 40 miljoner euro till den moldaviska försvarsmakten har beslutats om och en särskild sanktionsregim för att motverka ryska destabiliseringsförsök i Moldavien har inrättats.

EU utökade det makrofinansiella stödet om 145 miljoner euro till Moldavien under året samt det humanitära stödet till ukrainska flyktingar om 10 miljoner euro. EU beslutande även om en förlängning och utvidgning av tillfälliga handelsliberaliserande åtgärder med vissa moldaviska jordbruksprodukter. I kommissionens utvidgningsrapport som presenterades den 8 november rekommenderades Europeiska rådet att besluta om att inleda medlemskapsförhandlingar med Moldavien. Den 15 december fattade Europeiska rådet beslut om att inleda anslutningsförhandlingar med Moldavien.

25.4.6 Belarus

Belarus har flera gånger varit uppe på rådets dagordning under året. EU har återkommande fördömt den tilltagande repressionen och politiskt motiverade domar i Belarus. Den 24 februari beslutade rådet att förlänga de restriktiva åtgärderna mot Belarus med ett år. Den 3 augusti beslutade rådet att utöka de restriktiva åtgärderna mot personer ansvariga för förtryck av den belarusiska demokratiska oppositionen samt mot företag med kopplingar till den belarusiska regimen. Utökade exportrestriktioner mot varor och teknologi som kan användas för att stärka Belarus krigsförmåga infördes också.

I juni etablerades en konsultativ grupp mellan EU:s institutioner och belarusiska demokratiska krafter och civilsamhälle i exil för att underlätta informationsutbyte om situationen i landet och bidra till att utforma ytterligare EU-åtgärder till stöd för ett fritt, suveränt och demokratiskt Belarus. Ett andra möte i den konsultativa gruppen hölls i december. I

samband med detta deltog Svjatlana Tsichanouskaja, ledaren för de belarusiska demokratiska krafterna i exil, vid en informell middag i samband med ett möte mellan EU:s utrikesministrar.

Skr. 2023/24:115

25.4.7 Ukraina

Efter att Ukraina i juni 2022 beviljades kandidatlandsstatus presenterade kommissionen den 8 november 2023 utvidgningsrapporten där det framgick att kommissionen rekommenderar att rådet inleder anslutningsförhandlingar med Ukraina. Vidare rekommenderade kommissionen att rådet antar förhandlingsramverket när Ukraina har genomfört fyra nyckelåtgärder gällande anti-korruption, lobbylagstiftning och nationella minoriteter.

Europeiska rådet beslutade den 14 december att inleda anslutningsförhandlingar med Ukraina. Europeiska rådet anmodade även rådet att anta förhandlingsramverket när kommissionens nyckelåtgärder genomförts. Senast i mars 2024 avser kommissionen att rapportera till rådet om framsteg som rör Ukrainas reformgenomförande när det gäller de fyra nyckelåtgärderna.

Sedan Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har EU:s medlemsstater och finansiella institutioner mobiliserat omkring 85 miljarder euro i finansiellt, militärt, humanitärt och budgetärt stöd till Ukraina. Under det svenska ordförandeskapet arbetade Sverige för att tillse fortsatt starkt stöd till Ukraina och bidra till enighet bland medlemsstaterna.

Under året har EU beslutat om flera militära stödpaket. Den 23 januari enades medlemsstaterna om att fördubbla storleken på den militära utbildningsinsatsen för Ukraina (Eumam). Beslut om ett sjunde stödpaket till ett värde av 500 miljoner euro inom Europeiska fredsfaciliteten (EPF) fattades i februari. Ett åttonde stödpaket inom EPF är sedan mars blockerat av Ungern. Under hösten presenterade utrikestjänsten ett förslag om att etablera en Ukrainafond inom fredsfaciliteten för att säkerställa ett långsiktigt stöd. I december föreslog utrikestjänsten 5 miljarder euro för Ukrainafonden, tillsammans med en politisk överenskommelse om framtida stöd på liknande nivåer till och med 2027. Stödet kommer användas för att bland annat finansiera EU:s utbildningsinsats (Eumam) respektive medlemsstaternas bidrag av vapen, ammunition, icke-dödlig materiel och gemensam upphandling av detta.

I mars nåddes en historisk överenskommelse då EU enades om en gemensam upphandling av ammunition i syfte att tillhandahålla en miljon artillerigranater till Ukraina före mars 2024. I slutet av november hade 30 procent levererats. Förklaringarna till att EU:s mål om en miljon artillerigranater inte kommer att uppnås är att befintliga lager är uttömda, att det tar tid att öka produktionsakten och brist på vissa komponenter och råvaror.

I juni presenterade kommissionen ett förslag till en s.k. Ukrainafacilitet för att stödja Ukrainas återhämtning, återuppbyggnad och modernisering och ge ett sammanhängande och förutsägbart stöd till Ukraina under åren 2024–2027. Målsättningen är att faciliteten ska träda i kraft i början av 2024. Under hösten förhandlades om hur EU:s säkerhetsåtaganden för

Ukraina ska utformas i enlighet med den G7-deklaration som antogs den 12 juli.

Under det svenska ordförandeskapet stärktes EU:s gemensamma agerande till stöd för ansvarsutkrävande för Rysslands brott i och mot Ukraina. EU uttryckte stöd för arbetet med att skapa en särskild tribunal för aggressionsbrottet mot Ukraina. EU stödde också arbetet med att inrätta ett skaderegister i samarbete med Europarådet, för att dokumentera skador under den ryska aggressionen. Under ledning av det svenska ordförandeskapet etablerades i februari en arbetsgrupp med syfte att använda frysta ryska tillgångar till stöd för Ukraina. Sverige var även pådrivande i frågan om etableringen av det internationella centrumet för lagföring av aggressionsbrottet mot Ukraina (ICPA) som officiellt inledde sin verksamhet den 3 juli.

25.4.8 Ryssland

Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina den 24 februari 2022 har i grunden förändrat EU:s politik gentemot Ryssland. EU:s kontakter med Ryssland förblir kraftigt begränsade. Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina och dess globala konsekvenser har behandlats vid samtliga Europeiska råd och råd för utrikes frågor, samt flera andra rådsmöten. Frågor som har diskuterats är bland annat europeisk motståndskraft, stöd till partnerländer samt fortsatt EU-engagemang för ryskt civilsamhälle och oberoende medier.

EU har ökat pressen på Ryssland ytterligare genom nya sanktionspaket för att begränsa den ryska statens inkomster och krigsförmåga. De nya sanktionerna omfattar bland annat importförbud mot petroleumprodukter och steg för att förhindra Ryssland tillträde till EU:s energimarknad förbud mot import av ryska diamanter, gasol och vissa metallvaror, förbud mot export av tankfartyg till Ryssland samt den s.k. No Russia Clause som inför krav på företag att vid export av vissa varor till tredjeland kontraktsmässigt föreskriva att vidareexport till Ryssland är förbjuden. Under året har även en rad åtgärder införts som begränsar Rysslands tillgång till europeisk teknik och som motverkar att sanktionerna kringgås via tredjeland. För att uppnå detta har EU samverkat nära med G7.

EU har också verkat för att begränsa Rysslands negativa påverkan och inflytande i internationella forum.

25.5 Arktis

Arbetet med rådsslutsatserna om EU:s Arktisstrategi har senarelagts med anledning av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina.

25.6.1 Syrien

EU och dess medlemsstater är den största givaren av stöd för att lindra konsekvenserna av Syrienkonflikten, med mer än 340 miljarder kronor i stöd sedan 2011. I juni 2023 stod EU, för sjunde året i rad, värd för en givarkonferens för behövande i Syrien och i grannländerna som drabbats hårdast.

I februari lades nya namn till EU:s sanktionsregim mot Syrien, som i juni förlängdes med ett år. Listningarna för 2023 innefattade 322 namn och 81 företag. För att underlätta det humanitära hjälparbetet i Syrien till följd av jordbävningen i Turkiet och Syrien i februari, införde EU tillfälliga humanitära undantag inom Syriensanktionerna, som för närvarande gäller till och med den 1 juni 2024.

25.6.2 Den israelisk-palestinska konflikten

Under året har EU kritiserat åtgärder som bidragit till ökade spänningar och underminerat en tvåstatslösning, såsom bosättningsexpansion, demoleringar, vräkningar och bosättningsvåld. EU har också fördömt återkommande raketattacker mot Israel från Hamas och andra grupper.

Den 7 oktober fördömde EU i starka ordalag terroristorganisationen Hamas angrepp mot Israel samma dag och har kontinuerligt betonat Israels rätt att försvara sig i enlighet med internationell rätt och internationell humanitär rätt. Sedan den 7 oktober har EU vid tre ordinarie och två extrainsatta utrikesministermöten diskuterat situationen i Israel, Palestina och regionen. Även Europeiska rådet har tagit upp frågan vid ordinarie möten och ett extrainsatt möte och antagit slutsatser.

EU har uttryckt djup oro över den svåra humanitära situationen i Gaza och efterlyst obehindrat humanitärt tillträde samt krävt att gisslan som hålls i Gaza ovillkorligen släpps. EU sanktionslistade två Hamas-ledare i december. EU har även varit tydlig med att regional upptrappning måste undvikas och att förutsättningar för att återuppta fredsprocessen med målet om en förhandlad tvåstatslösning måste skapas.

25.6.3 Iran

EU har framfört gemensamma budskap och vidtagit åtgärder med anledning av händelseutvecklingen i Iran, inklusive kränkningar av de mänskliga rättigheterna i Iran under 2023. Situationen i Iran har regelbundet tagits upp i rådet under det första halvåret, och även vid några tillfällen under hösten. Sju gånger under året har rådet utökat sanktionslistningar mot individer och enheter i Iran som varit delaktiga i kränkningar av mänskliga rättigheter i Iran. I juli beslutade EU att upprätta en ny sanktionsregim för att motverka möjligheten för Iran att exportera krigsmateriel till Ryssland. Ett antal iranska individer och enheter har också listats under denna regim. EU har under hösten överfört individer och enheter som tidigare varit sanktionslistade inom FN-systemet till EU:s

egen sanktionsregim mot spridning av massförstörelsevapen i samband med att FN-listningarna löpte ut.

25.6.4 Irak

Irak fick efter ett års väntan en ny ordinarie regering i oktober 2022, vilket möjliggjorde en ökad dialog mellan EU och Irak under 2023. Den 19 mars ägde det tredje samarbetsrådet mellan EU och Irak rum, där utrikesministern deltog. Det var första gången på sju år mötet kunde hållas och diskussionerna fokuserade på samarbete mellan EU och Irak inom migration, demokrati, mänskliga rättigheter, handel och energi. Under året skedde viktiga framsteg i dialogen med Irak om återtagande av irakiska medborgare som saknar rätt att vistas i EU.

25.6.5 Jemen

EU har fortsatt att stärka sin roll i de internationella fredssträngningarna i Jemen, som omfattar politiskt stöd, humanitärt stöd, utvecklingsinsatser samt stöd till fredsarbetet genom dialoginitiativ. Detta arbete sker i enlighet med de rådsslutsatser om EU:s engagemang i Jemen som antogs i december 2022.

EU har fortsatt att bidra till humanitär givarsamordning. EU och dess medlemsstater var sammantaget den största givaren vid högnivåmötet till stöd för den humanitära responsen till Jemen. Sverige, Schweiz och FN stod värd för mötet i februari.

EU:s humanitära stöd till Jemenkrisen uppgår under året till över 1,5 miljarder kronor. Det totala biståndet från EU sedan 2015 uppgår till 16 miljarder kronor, varav 11,4 miljarder i humanitärt stöd och 5,5 miljarder i utvecklingsstöd.

Den 19 december ställde sig EU tillsammans med Nato samt USA och en grupp andra länder bakom ett gemensamt uttalande som fördömde och krävde ett slut på houthiernas attacker mot internationell sjöfart i Röda havet som pågått sedan november.

25.6.6 Libanon

EU har, främst genom den höga representanten, fortsatt uttryckt oro för den politiska och ekonomiska utvecklingen i Libanon. Inga listningar har ännu gjorts under EU:s sanktionsregim mot Libanon som antogs 2021.

25.6.7 Södra grannskapet och Medelhavsunionen

EU:s dialog och samarbete med länderna i det södra grannskapet har fortsatt att utvecklas, på basis av den nya agendan för Medelhavet som antogs i april 2021. Under det svenska ordförandeskapet initierades en process för att fördjupa dialogen med det södra grannskapet. Parallellt inleddes en reformprocess för att se över Unionen för Medelhavets mandat, struktur och resurser för en starkare union i samband med organisationens 15-årsjubileum. Ett utrikesministermöte hölls i Unionen

25.6.8 Tunisien

Tunisien har diskuterats vid tre tillfällen på rådet för utrikes frågor. Vid dessa möten har EU:s höga representant och EU:s medlemsstater uttryckt oro kring den politiska och ekonomiska utvecklingen i landet. För att stärka den tunisiska ekonomin och stödja befolkningen undertecknade EU ett samförståndsavtal som syftar bland annat till att öka handel och investeringar, snabba på den gröna omställningen och stävja den irreguljära migrationen från Tunisien.

25.6.9 Gulfen

EU har under året tagit tydliga steg för att utveckla sitt strategiska engagemang i Gulfregionen. Utgångspunkten för arbetet har varit de rådsslutsatser om ett strategiskt partnerskap mellan EU och länderna kring Gulfen som antogs i juni 2022.

I juni 2023 tillträdde EU:s första särskilda sändebud (EUSR) för Gulfen, Luigi di Maio. Den 9–10 oktober hölls ett gemensamt utrikesministermöte mellan EU och Gulfstaternas samarbetsråd (GCC) i Muskat, Oman. Vid mötet välkomnade utrikesministrarna de konkreta steg som tagits för att befästa det strategiska partnerskapet mellan EU och GCC och diskuterade hur det kan fortsätta stärkas.

25.7 Amerika

25.7.1 Nordamerika

USA

EU har under året haft ett nära samarbete med USA. Politiska högnivåmöten och konsultationer har kontinuerligt ägt rum. Den transatlantiska agendan rymmer bland annat säkerhets- och utrikespolitik, handels- och teknikfrågor samt frågor inom rätts- och inrikesområdet.

Handels- och teknikrådet mellan EU och USA (TTC) skapades 2021 och är det huvudsakliga forumet för USA:s och EU:s samordning av strategier för strategiska globala handels-, ekonomi- och teknikfrågor. I maj arrangerades det fjärde TTC-mötet i Luleå med deltagande av USA:s utrikesminister, näringsminister och handelsrepresentant. I juni stod Sverige även värd för ett möte mellan EU:s och USA:s justitieministrar. USA:s utrikesminister besökte Bryssel i april då han deltog vid det sjätte mötet i energirådet mellan EU och USA.

Den 20 oktober ägde ett toppmöte rum mellan EU och USA med syfte att stärka det transatlantiska partnerskapet inom en rad områden. Mötet

Skr. 2023/24:115 resulterade bland annat i en gemensam deklARATION om att underbygga och ytterligare stärka förbindelserna under de kommande åren.

Kanada

Ett toppmöte mellan Kanada och EU ägde rum 23–24 november. Länderna underströk det gemensamma engagemanget för demokrati, multilaterism och den regelbaserade världsordningen. Huvudfrågorna rörde det rådande säkerhetsläget, ekonomi, energi och klimatförändringar.

25.7.2 Latinamerika

Under året har EU stärkt engagemanget för Latinamerika och Karibien. Den 7 juni offentliggjorde utrikestjänsten och kommissionen en gemensam kommuniké om Latinamerika och Karibien, där man lade fram EU:s vision om ett fördjupat och moderniserat bi-regionalt partnerskap mellan regionerna. Kommunikén ersatte det tidigare gemensamma meddelandet som presenterades i april 2019. Rådsslutsatser om den gemensamma kommunikén antogs vid rådet för utrikes frågor den 21 november.

Ett toppmöte mellan EU och Gemenskapen för latinamerikanska och karibiska stater (Celac) hölls 17–18 juli. Mötet var det första i sitt slag sedan 2015 och manifesterade EU:s höjda ambitionsnivå för relationerna med regionen. Toppmötet mynnade ut i en gemensam deklARATION om ökat samarbete inom bland annat multilaterala frågor, mänskliga rättigheter, bekämpandet av organiserad brottslighet och klimat- och miljöarbete.

Tidigare under året lanserades den digitala alliansen mellan EU och Latinamerika och Karibien (EU-LAC Digital Alliance), som syftar till att positionera EU som den ledande digitala partnern för regionen genom olika projekt som främjar digital och grön omställning. EU-LAC Digital Alliance genomförs inom ramen för EU:s investeringsagenda Global Gateway.

I december undertecknades ett interimshandelsavtal med Chile, i väntan på att ett bredare associeringsavtal mellan EU och Chile ska ratificeras. Utöver avtalets geopolitiska betydelse väntas de förstärkta handelsförbindelserna gynna båda sidors ekonomiska utveckling, tillväxt och sysselsättning. De strategiska partnerskapen mellan EU och Brasilien respektive Mexiko har fortlöpt under året.

I enlighet med avtalet om politisk dialog och samarbete mellan EU och dess medlemsstater och Kuba (PDCA) genomfördes flera dialoger mellan EU och Kuba inom prioriterade områden. Den 25 maj reste den höga representanten till Havanna för att företräda EU i det tredje gemensamma rådet inom ramen för PDCA-avtalet. Den 24 november reste EU:s särskilda representant för mänskliga rättigheter till Kuba för den årliga MR-dialogen. PDCA-avtalet tillämpas provisoriskt sedan den 1 november 2017 i väntan på samtliga medlemsstaters ratificering.

EU och dess medlemsstater har under året beslutat att förlänga sina riktade restriktiva åtgärder med anledning av situationerna i Nicaragua och Venezuela, till och med den 15 oktober 2024 respektive den 14 maj 2024.

25.8.1 EU och Afrikanska unionen

Arbetet med att följa upp de åtaganden EU gjort i samband med toppmötet mellan EU och Afrikanska unionen i februari 2022 fortsatte. Inom ramen för Global Gateway togs en lista fram med s.k. flaggskeppsinitiativ för samarbeten inom en rad prioriterade områden för 2024. Global Gateway omfattar 150 miljarder euro för att stödja en stark, inkluderande, grön och digital återhämtning och omställning i Afrika.

25.8.2 Relationen med Afrika, Karibien och Stilla havet

Under året antogs även Samoa-avtalet, det nya samarbetsavtalet mellan EU och länderna i Afrika, Karibien och Stilla havet (AKS). Samoa-avtalet ersätter Cotonou-avtalet från 2000. I november anordnades en signeringsceremoni för avtalet i Samoa. Avtalet innehåller gemensamma principer och fastställer som prioriterade samarbetsområden demokrati och mänskliga rättigheter, rättvis ekonomisk tillväxt och utveckling, klimatförändringar, mänsklig och social utveckling, fred och säkerhet samt migration och rörlighet.

25.8.3 Ekonomiska partnerskapsavtalen

Förhandlingarna om de ekonomiska partnerskapsavtalen (EPA) mellan EU och AKS-länder har fortsatt under året. Under det svenska ordförandeskapet avslutades förhandlingarna om ett förenklingsavtal för hållbara investeringar med Angola.

Dessutom avslutades förhandlingarna med Kenya i juni om ett interimistiskt EPA, i avvaktan på att övriga medlemmar i Östafrikanska gemenskapen (EAC) ansluter sig till avtalet. Avtalet syftar till att öppna upp för ökad handel med Kenya.

25.8.4 Afrikas horn

Etiopien

I april antogs rådsslutsatser om Etiopien. Rådsslutsatserna betonar att landet är en viktig strategisk partner för EU på Afrikas horn och vid Röda havet samt att EU är berett att stödja ytterligare framsteg på vägen mot en varaktig fred.

Somalia

Under året har EU fortsatt verka för framsteg när det gäller utvecklingen i Somalia genom bland annat politisk dialog, utvecklingssamarbete,

humanitärt bistånd och insatser inom ramen för den europeiska fredsfaciliteten (EPF).

Det sedan tidigare inledda strategiarbetet för att stärka partnerskapet har fortsatt. Den 2 maj lanserades en gemensam färdplan för EU:s och Somalias samarbete. Färdplanen innehåller insatser inom tre områden: inkluderande dialog och demokratisering, säkerhet och stabilitet samt socioekonomisk utveckling.

Den 26 juni antog rådet rådsslutsatser om Somalia med fokus på det förnyade partnerskapet. I slutsatserna bekräftas EU:s engagemang för det långvariga partnerskapet med Somalia och viljan att fördjupa det strategiska samarbetet.

EU har deltagit aktivt i dialogen om den framtida säkerhetssituationen i Somalia i ljuset av att FN-mandatet för Afrikanska unionens övergångsinsats i Somalia (Atmis) löper ut vid årsskiftet 2024–25. EU har också tillsammans med andra internationella partner uppmanat till en fredlig lösning av konflikten i Las Anod i norra Somalia.

Sudan

EU har, mot bakgrund av den väpnade konflikt som bröt ut den 15 april, fördömt de våldsamma striderna och brotten mot internationell rätt, och framhållit vikten av humanitärt tillträde och omedelbart eldupphör. Sudan diskuterades vid rådet för utrikes frågor den 24 april samt den 22 maj. EU:s budgetstöd till Sudan har varit pausat sedan militärkuppen 2021. Under året bidrog EU med 73 miljoner euro i humanitärt stöd till Sudan. Den 9 oktober beslutade EU om en ny sanktionsregim som syftar till att införa restriktiva åtgärder mot individer, entiteter och organ som undergräver stabiliteten och den politiska övergången i Sudan.

EU har gett stöd till regionala och internationella medlingsförsök. EU har bland annat stöttat initiativ med fokus på inkludering av civilsamhället.

Sahel och Västafrika

Mot bakgrund av det försämrade säkerhetsläget och den politiska utvecklingen i Sahel har EU:s engagemang i regionen diskuterats löpande under året, inklusive vid rådet för utrikes frågor, vid det informella utrikesministermötet (Gymnich) samt vid Europeiska rådet i oktober.

I januari beslutade rådet att utveckla ett krishanteringskoncept i syfte att stärka förmågan hos kuststaterna i Guineabukten att hantera våldsbejakande extremism. Krishanteringskonceptet godkändes av rådet den 29 juni och den 3 augusti fattade rådet beslut om att etablera en insats i Benin, Elfenbenskusten, Ghana och Togo inom ramen för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. Den 10 juli, 25 september samt 27 november antogs rådsbeslut om stödåtgärder inom ramen för den europeiska fredsfaciliteten (EPF) till Ghana, Benin, respektive gemensam stödåtgärd till Ghana och Kamerun.

Den 7 mars och 8 juni togs beslut om stödåtgärder inom ramen för EPF till Niger. Den 26 juni genomfördes en militärkupp i Niger. Mot denna bakgrund suspenderades det tidigare beslutade EPF-stödet samt EU:s militära och civila insatser. Vid Gymnich-mötet i augusti fördömde

utrikesministrarna militärkuppen och krävde ett omedelbart frigivande av president Mohamed Bazoum samt en återgång till konstitutionellt styre. Den 23 oktober antog rådet ett ramverk för sanktioner riktade mot individer, entiteter och organ som undergräver stabiliteten, demokratin och rättsstatsprincipen i Niger.

Vid Europeiska rådet 26–27 oktober betonade regeringscheferna vikten av ett stabilt Sahel för EU:s säkerhet, befäste fortsatt stöd till regionala aktörer och ombad den höga representanten samt kommissionen att ta fram alternativ för ett bättre anpassat EU-engagemang i regionen.

25.8.5 Östra och södra Afrika

Moçambique

EU:s utbildningsinsats EUTM-Mozambique har fortsatt. Den utrustning som EU inom ramen för europeiska fredsfaciliteten (EPF) beslutat om har levererats till de förband som utbildas av EUTM-insatsen samt till Rwandas insats i den nordliga provinsen Cabo Delgado.

Demokratiska republiken Kongo/Stora sjöregionen

Vid utrikesrådet den 20 februari beslutade EU om en ny strategi för Stora sjöregionen med syftet att åtgärda grundorsakerna till konflikten i östra Demokratiska republiken Kongo (DRK). I juni fattade EU beslut om stöd genom EPF till den kongolesiska Försvarsmakten (FARDC) med syftet att stärka stabiliteten i östra DRK.

EU har fortsatt att understryka betydelsen av att rättvisa skipas i fallet med de två FN-experter som mördades i mars 2017, varav en var svensk medborgare.

Zimbabwe

I augusti hölls allmänna val i Zimbabwe. EU närvarade med en valobservatörsmission (EU EOM).

25.9 Asien och Oceanien

25.9.1 Sydasi

Indien

Under året har EU och Indien fortsatt arbetet med att genomföra prioriterade frågor från toppmötet 2021. Detta omfattar en bred agenda inklusive handel, teknologi, konnektivitet, hållbarhet, hälsa och mänskliga rättigheter. Flera förhandlingsrundor för ett frihandelsavtal, ett investeringskyddsavtal och ett avtal om skydd av geografiska

ursprungsbeteckningar har ägt rum. Den nära dialogen om utrikes- och säkerhetspolitik har fortsatt.

Under det svenska ordförandeskapet ägde ett första möte rum mellan EU och Indien inom ramen för handels- och teknikrådet. Sverige deltog också som ordförande i bland annat ett luftfartstoppmöte mellan EU och Indien och vid G20:s finansministermöte i Indien i februari. En europeisk handelskammare kunde också inrättas i Indien under det första halvåret.

Afghanistan

Förutsättningarna för EU:s arbete i Afghanistan förändrades radikalt efter talibanernas maktövertagande i augusti 2021. EU upprätthåller viss närvaro i Kabul genom en delegation bestående av tjänstemän, men i mindre omfattning än tidigare. EU har sedan tidigare ett särskilt sändebud för Afghanistan. De rådsslutsatser om Afghanistan som antogs i september 2021 har fortsatt varit utgångspunkten för EU:s arbete. EU har aktivt verkat för de resolutioner och uttalanden om Afghanistan som har antagits i FN:s säkerhetsråd och FN:s råd för mänskliga rättigheter, samt fördömt de dekret som talibanerna infört som begränsar särskilt flickors och kvinnors mänskliga rättigheter.

I september beslutade EU att bidra med 140 miljoner euro till det afghanska folket, med särskilt fokus på kvinnor och flickor. Med anledning av jordbävningen i oktober godkände EU ett humanitärt biståndspaket på 3,5 miljoner euro.

25.9.2 Östasien

Nordkorea

EU har fört en kritisk engagemangspolitik gentemot Nordkorea för att stärka fred och säkerhet och förhindra utvecklingen och spridningen av massförstörelsevapen.

Under året har EU fördömt nordkoreanska robotprovskjutningar som varit i strid med rådande säkerhetsrådsresolutioner, uppmanat Nordkorea att inleda en fullständig nedmontering av sitt kärnvapen- och robotprogram, samt understrukit behovet av en meningsfull dialog för att kunna nå en fredlig lösning på Koreahalvön.

EU genomförde en översyn av de restriktiva åtgärderna mot Nordkorea. Dessa restriktiva åtgärder omfattar vissa handelsembargon och åtgärder inom den finansiella sektorn respektive transportsektorn, samt reserestriktioner och frysning av tillgångar för flera personer och enheter.

EU har infört de sanktioner som antagits av FN:s säkerhetsråd, samt egna restriktiva åtgärder, efter Nordkoreas kärnvapenprovsprängningar och robottest. EU har vidare verkat för att länder utanför unionen ska kunna stärka sitt genomförande av sanktionerna. Likt tidigare år lade EU fram resolutioner som antogs i FN:s generalförsamling och FN:s råd för mänskliga rättigheter om situationen för de mänskliga rättigheterna i Nordkorea.

Kina

Den 38:e dialogen om mänskliga rättigheter mellan EU och Kina ägde rum i februari. I september höll kommissionären för handel och Kinas vicepremiärminister den tionde högnivådialogen mellan EU och Kina om ekonomiska och handelspolitiska frågor. Den andra högnivådialogen mellan EU och Kina om digitala frågor ägde rum i september.

I juli hölls den fjärde högnivådialogen mellan EU och Kina om miljö- och klimatfrågor av kommissionens vice ordförande Frans Timmermans och Kinas vice premiärminister. I november besökte Thierry Breton, EU:s kommissionär med ansvar för den inre marknaden, Kina för möten med kinesiska motparter. I december hölls ett toppmöte mellan EU och Kina.

Japan

I juli hölls ett toppmöte i Bryssel mellan EU:s och Japans ledare. Mötet fokuserade bland annat på de nära och djupa relationerna mellan EU och Japan baserat på det strategiska partnerskapet samt gemensamma värderingar och engagemang för multilateralism. Mötet fokuserade också på säkerhets- och försvarssamarbete och vikten av att upprätthålla den regelbaserade världsordningen baserat på rättsstatens principer och demokratiska värderingar.

Vid toppmötet åtog sig EU:s och Japans ledare att vidareutveckla säkerhetspartnerskapet, förstärka samarbetet inom områdena ekonomisk säkerhet och hälsosäkerhet. De japanska ledarna välkomnade EU:s beslut att upphäva importrestriktioner för produkter från Fukushima-regionen.

Sydkorea

Ett toppmöte mellan EU:s och Sydkoreas ledare hölls i Seoul i maj. Toppmötet underströk det nära samarbetet mellan EU och Sydkorea baserat på gemensamma intressen och värderingar som bland annat demokrati, mänskliga rättigheter, rättsstatens principer, multilateralism, frihandel och en regelbaserad världsordning. Toppmötet fokuserade på samarbete för fred och stabilitet, ekonomi och handel samt gemensamt arbete för hållbar utveckling inom ramen för EU:s strategiska partnerskap med Sydkorea.

Vid toppmötet lanserades ett grönt partnerskap mellan EU och Sydkorea för att stärka samarbetet när det gäller övergången till en ekonomi med nettonollutsläpp.

25.9.3 Sydostasien och Oceanien

Myanmar

EU har under året fortsatt verkat för att genom sanktioner sätta press på militärjuntan i Myanmar, som tog över makten genom en kupp i februari 2021. EU har sedan kuppen beslutat om sammanlagt åtta sanktionspaket, vilka inkluderar såväl listningar av individer ansvariga för brott mot

mänskliga rättigheter som ekonomiska sanktioner mot enheter med koppling till militären, med syfte att strypa militärens ekonomiska tillgångar. Listningar har även införts mot personer som förser militärjuntan med vapen.

EU har fortsatt dialogen med de demokratiska krafterna i Myanmar, samt verkat för internationell samordning och framhållit Sydostasiatiska nationers förbunds (Asean) roll för att bidra till en lösning på krisen i Myanmar.

EU har aktivt verkat för de resolutioner om Myanmar som har antagits i FN:s råd för mänskliga rättigheter och i FN:s generalförsamling.

Nya Zeeland

Europeiska unionens råd antog den 27 juni ett beslut om att underteckna ett framförhandlat frihandelsavtal med Nya Zeeland. Undertecknandet ägde rum den 9 juli. Europaparlamentet godkände avtalet i november. Europeiska unionens råd antog den 27 november ett beslut om att ingå frihandelsavtalet med Nya Zeeland. Avtalet väntas bidra till att öka handelsutbytet med uppemot 30 procent. Avtalet är det första som fullt ut integrerar EU:s nya strategi för handel och hållbar utveckling.

25.9.4 Regionala frågor

Sydostasiatiska nationers förbund och Asien-Europa-mötet

I februari hölls möte i Aseans och EU:s gemensamma samarbetskommitté i Jakarta. I juli ägde ett ministermöte mellan EU och Asean rum i Jakarta, i samband med vilket EU även deltog vid Aseans regionala forum (ARF). I augusti hölls ett möte mellan EU och Asean om miljö och klimat. I oktober ägde ett möte rum mellan EU och Asean om mänskliga rättigheter.

Arbetet inom Asien–Europa-mötet (Asem) har sedan Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina i februari 2022 avstannat, med anledning av Rysslands deltagande i formatet.

EU:s strategi för samarbete för regionen Indiska oceanen/Stilla havet

Den andra högnivådialogen mellan EU och den indopacifiska regionen hölls i Stockholm den 13 maj, under det svenska ordförandeskapet. Ett sextiotal länder deltog och frågor om säkerhet, handel, miljö och klimat diskuterades. Mötet utgjorde ett led i genomförandet av EU:s strategi för ökat samarbete i den indopacifiska regionen.

26 Ekonomi och finans

26.1 Ekonomisk styrning och samordning

26.1.1 Reformen av EU:s ekonomiska styrning

Reformen av EU:s ekonomiska styrning syftar till att säkerställa att skuldnivåerna i EU:s medlemsstater befinner sig på hållbara nivåer. Det tidigare ramverket bedömdes utdaterat samtidigt som en bristande efterlevnad och tillämpning av det successivt reducerat dess effektivitet.

Under det svenska ordförandeskapet enades medlemsstaterna om rådsslutsatser om vägledning för en reform av EU:s ekonomiska styrning (se faktagromemoria 2022/23:FPM27). Rådsslutsatserna låg till grund för det lagförslagspaket som kommissionen presenterade i april (se faktagromemoria 2022/23:FPM91). Därefter ägde förhandlingar rum under hösten, innan en överenskommelse kunde nås i rådet i december.

Överläggning i finansutskottet ägde rum i juni. Därutöver informerades utskottet i februari, mars, oktober, november och december. Samråd i EU-nämnden ägde rum i februari, mars, juni, juli, oktober, november och december.

26.1.2 Makroekonomiska obalanser

I november 2022 publicerade kommissionen 2023 års förvarningsrapport under det makroekonomiska obalansförfarandet.

På grundval av denna rapport presenterade kommissionen i maj fördjupande granskningar för arton medlemsstater, däribland Sverige. När det gäller Sverige bedömde kommissionen att Sverige fortsatt har makroekonomiska obalanser kopplade till hushållens skuldsättning och bostadsprisernas utveckling.

Ekofinrådet antog slutsatser om 2023 års förvarningsrapport den 17 januari. Ekofinrådet antog slutsatser om 2023 års fördjupande granskningar den 14 juli.

I november publicerade kommissionen 2024 års förvarningsrapport.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i januari, juni, juli och december.

26.1.3 EU:s återhämtningsinstrument efter covid-19-pandemin

Under året har kommissionen fortsatt den gemensamma upplåningen för att finansiera EU:s återhämtningsinstrument (NGEU) (se faktrapomemoria 2020/21:FPM104). Den 30 juni hade totalt 106,3 miljarder euro betalats ut i bidrag och 47,1 miljarder euro i lån genom NGEU.

Den gemensamma upplåningen görs med en s.k. diversifierad finansieringsstrategi som innebär att olika metoder, instrument och löptider tillämpas i syfte att minimera upplåningskostnaderna, skapa flexibilitet och åstadkomma en ändamålsenlig likviditetsförsörjning. Från och med 2023 tillämpas en enhetlig upplåningsmetodik, dvs. att upplåningen är enhetlig och inte som tidigare uppdelad efter olika lånefinansierade program.

Räntorna för EU:s obligationer har precis som övriga marknadsräntor påverkats av högre inflation, kriget i Ukraina samt oro för en eventuell recession och stramare penningpolitik. Räntekostnaderna för NGEU:s bidragsdel betalas av EU-budgeten medan de medlemsstater som har tagit NGEU-lån betalar räntekostnaderna för lånedelen. De högre räntorna har resulterat i högre räntekostnader för NGEU:s upplåning än vad som tidigare prognostiserats. Sammantaget gör detta att budgeterade medel för räntekostnader inte kommer att täcka de ökade utgifterna kopplade till upplåningen för att finansiera NGEU. I den fleråriga budgetramen för hela programperioden 2021–2027 budgeterades det för sammanlagda räntekostnader på 14,86 miljarder euro i löpande priser. De faktiska räntekostnaderna har uppskattats uppgå till mellan 17–27 miljarder euro, beroende på vilka antaganden om räntesatser som görs (prognos från i juli 2023). I halvtidsöversynen av EU:s fleråriga budgetram för perioden 2021–2027 har kommissionen föreslagit att de överskridande kostnaderna ska finansieras genom ett nytt instrument utanför budgetramens tak (se vidare i avsnitt 27.4 Översyn av EU:s fleråriga budgetram för perioden 2021–2027).

26.1.4 Faciliteten för återhämtning och resiliens

I mars trädde förordningen om ändring av förordning (EU) 2021/241 vad gäller kapitel om REPowerEU i planer för återhämtning och resiliens i kraft. Till följd av detta har flertalet medlemsstater under året reviderat sina återhämtnings- och resiliensplaner genom att bland annat inkludera ett kapitel om REPowerEU. Medlemsstaterna har även reviderat sina planer av andra skäl, såsom att beakta det högsta ekonomiska bidraget som uppdaterats i juni 2022, objektiva omständigheter och ansökan om lån. Under året har samtliga medlemsstater reviderat sina planer med anledning av något eller flera av dessa skäl. Totalt har rådet antagit 31 reviderade planer. För Italien, Tyskland, Finland och Irland har rådet antagit två reviderade planer. Under året har även ett antal medlemsstater lämnat in utbetalningsförfrågningar till kommissionen och utbetalningar har skett.

Samråd med EU-nämnden om faciliteten för återhämtning och resiliens ägde rum i mars, maj, juli, oktober, november och december.

Finansutskottet informerades i februari, maj och september. Samråd i Skr. 2023/24:115 EU-nämnden ägde rum i februari.

26.1.5 Sveriges återhämtnings- och resiliensplan

I april beslutade regeringen att ingå en operativ överenskommelse mellan Sverige och kommissionen inom ramen för EU:s facilitet för återhämtning och resiliens. Den operativa överenskommelsen reglerar bland annat arrangemang och tidsplan för övervakning och genomförande av Sveriges återhämtningsplan, relevanta indikatorer som rör uppfyllandet av planerade mål och delmål för åtgärder som ingår i återhämtningsplanen och som ska bifogas Sveriges ansökningar om utbetalning från faciliteten samt en indikativ tidsplan för Sveriges betalningsansökningar. Den operativa överenskommelsen trädde i kraft den 24 maj.

Den 24 augusti beslutade regeringen om ett tillägg till Sveriges återhämtningsplan. Tillägget innebar dels att planen justerades för att beakta att det högsta ekonomiska bidraget uppdaterats av kommissionen i juni 2022, dels att ett kapitel om REPowerEU inkluderades i planen. Kommissionen lämnade den 19 oktober 2023 ett förslag till rådsbeslut om ändring av rådets genomförandebeslut den 4 maj 2022 med godkännande bedömning av Sveriges återhämtningsplan. Rådet beslutade i enlighet med kommissionens förslag den 10 november 2023.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

I november 2023 beslutade regeringen att ingå ett tillägg till det finansieringsavtal som ingicks mellan Sverige och kommissionen den 15 december 2022. Tillägget trädde i kraft i december 2023.

Finansutskottet informerades i juni, augusti, september och oktober.

26.1.6 Klimatfinansiering

Rådsslutsatser om klimatfinansiering inför FN:s klimattoppmöte COP28 antogs vid Ekofinrådet den 17 oktober. Slutsatserna har två syften, dels att redovisa EU:s fortsatta arbete med att mobilisera och öka finansiering för klimatrelaterade ändamål, dels att ta fram och tydliggöra EU:s ståndpunkt i frågor som är specifikt kopplade till klimatförhandlingarna och genomförandet av Parisavtalet.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober.

26.2 EU i G20 på det finansiella och ekonomiska området

Indien har varit ordförande i G20 under 2023. Under året hölls ett möte med stats- och regeringschefer och fyra möten med finansministrar och centralbankschefer. Under det svenska ordförandeskapet representerades EU av Sverige tillsammans med kommissionen och ECB i finansministrarnas arbetsområden i G20. Det omfattade bland annat

finansministerns deltagande i G20-möten med finansministrar och centralbankschefer i Bengaluru och Washington DC.

De ekonomiska effekterna av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har fortsatt att prägla G20-arbetet under året liksom det osäkra ekonomiska läget och inflationsbekämpning. Även klimat, reformering av multilaterala utvecklingsbanker och globala skuldfrågor har varit prioriterade områden. Mot bakgrund av Rysslands krig mot Ukraina gick det inte att enas om en gemensam kommuniké vid finansminister- och centralbankschefsmötena i februari och juli. Vid mötet på stats- och regeringschefsnivå i Indien i september kom G20-länderna däremot överens om en gemensam deklARATION.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i januari, april, maj, juli, september och november.

26.3 Makrofinansiellt stöd till länder utanför EU

Under året genomfördes EU:s makrofinansiella stödprogram till Ukraina (se 2022/23:FPM23) som beslutades av Europaparlamentet och rådet i december 2022 för att avhjälpa landets kortsiktiga finansieringsbehov till följd av Rysslands fullskaliga invasion. Stödet uppgick till 18 miljarder euro och betalades ut i delbetalningar under året.

I juni presenterade kommissionen ett förslag om att upprätta en facilitet för stöd till Ukraina under perioden 2024–2027. Förslaget presenterades inom ramen för ett förslag om revidering av EU:s fleråriga budgetramverk (se faktapromemoria 2022/23:FPM111). Faciliteten syftar till att ge ökad förutsebarhet och stabilitet i EU:s fortsatta stöd till Ukraina och omfattar bland annat makrofinansiellt stöd. Förslaget förhandlades under hösten men EU:s medlemsstater lyckades inte nå en överenskommelse före årets slut. Förhandlingarna fortsätter 2024.

Finansutskottet informerades om EU:s makrofinansiella stöd för 2023 i februari. Finansutskottet informerades om Ukrainafaciliteten i december och en överläggning ägde rum i juli. Samråd med EU-nämnden om Ukrainafaciliteten ägde rum i juli och december.

I juni beslutade Europaparlamentet och rådet att utöka stödet till Moldavien som beslutades 2022 med ytterligare 145 miljoner euro. Det utökade stödet ges i två utbetalningar.

I juli beslutade Europaparlamentet och rådet om ett stöd till Nordmakedonien motsvarande 100 miljoner euro. Stödet till Nordmakedonien ges i två utbetalningar.

27.1 Bankmarknaden

27.1.1 Ändringar av EU:s kapitaltäckningsregelverk

Förhandlingarna om ändringarna i EU:s kapitaltäckningsregelverk för banker (se faktagromemoria 2021/22:FPM18) har pågått under året. Under det svenska ordförandeskapet inleddes trepartsmöten i mars och en preliminär överenskommelse nåddes i juni. Tekniskt arbete fortsatte under hösten, och överenskommelsen godkändes i december.

Finansutskottet informerades i september.

27.1.2 Ändringar i ramverket för bankkrishantering

I början av året lade kommissionen fram ett lagförslag för att reformera det gemensamma ramverket för bankkrishantering och nationella insättningsgarantisystem (se faktagromemoria 2022/23:FPM86). Förhandlingar har pågått under året. Sverige deltar inte i bankunionen men berörs eftersom ramverket för bankkrishantering och nationella insättningsgarantisystem är gemensamt för hela EU²⁷.

Överläggning i finansutskottet ägde rum i juni. Finansutskottet informerades i september.

27.1.3 Åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Förhandlingarna om EU:s lagstiftningspaket om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (se faktagromemoria 2020/21:FPM146) har fortsatt under året. Europaparlamentet röstade om sitt förhandlingsmandat för lagstiftningspaketet i april. Därefter förhandlades lagstiftningspaketet i trepartsmöten.

Finansutskottet informerades i maj och september.

27.1.4 Omedelbara betalningar

Förhandlingen om omedelbara betalningar (se faktagromemoria 2022/23:FPM18) har pågått under året. Under det svenska ordförandeskapet nåddes i maj en allmän riktlinje i rådet. Under hösten genomfördes trepartsmöten och en överenskommelse nåddes i november.

Finansutskottet informerades i september.

27.1.5 Ändringar i regelverket för betaltjänster

I juni presenterade kommissionen ett förslag till ändringar i regelverket för betaltjänster (se faktagromemoria 2022/23:FPM118). Förslaget innebär att

centrala bestämmelser om bland annat genomförande av betaltjänster i det nu gällande betaltjänstdirektivet förs över till en ny förordning samt att bestämmelser om bland annat tillståndsgivning och tillsyn i det nu gällande betaltjänstdirektivet och e-penningdirektivet förs över till ett nytt direktiv. I förslaget finns även flera nyheter i syfte att bekämpa bedrägerier på betalningsmarknaden. Förhandlingar i rådet inleddes i juli.

Överläggning i finansutskottet ägde rum i september.

27.1.6 Lagstiftningspaket om digital euro

Den 28 juni presenterade kommissionen ett lagstiftningspaket, i syfte att ge lagstöd till ett eventuellt inrättande av en digital euro (se faktagromemoria 2022/23:FPM117). Förhandlingar i rådet inleddes i juli.

Överläggning i finansutskottet ägde rum i september och samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

27.2 Värdepappersmarknaden

27.2.1 EU-standard för gröna obligationer

I februari nåddes en politisk överenskommelse i trepartsmöten om kommissionens förslag till förordning om en EU-standard för gröna obligationer (se faktagromemoria 2020/21:FPM129). Rättsakten antogs i oktober.

Finansutskottet informerades i mars. Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober.

27.2.2 Ändringar i förordningen om europeiska långsiktiga investeringsfonder

Ändringar i förordningen om europeiska långsiktiga investeringsfonder (se faktagromemoria 2021/22:FPM30) antogs i mars. Finansutskottet informerades i december 2022.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars.

27.2.3 Ändringar i direktivet om förvaltare av alternativa investeringsfonder och värdepappersfonder

Under våren förhandlades ändringar i direktivet om förvaltare av alternativa investeringsfonder och direktivet om värdepappersfonder (se faktagromemoria 2021/22:FPM29) i trepartsmöten och en politisk överenskommelse nåddes i juli.

Finansutskottet informerades i september. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

27.2.4 Ändringar i förordningen om marknader för finansiella instrument

Skr. 2023/24:115

Under det svenska ordförandeskapet förhandlades ändringar i direktivet och förordningen om marknader för finansiella instrument (se faktagromemoria 2021/22:FPM31) i trepartsmöten och en politisk överenskommelse nåddes i juni.

Finansutskottet informerades i september. Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober.

27.2.5 Kontaktpunkt för finansiell och icke-finansiell information

I november antog Europaparlamentet och rådet de tre rättsakter som ligger till grund för att etablera en europeisk gemensam kontaktpunkt (se faktagromemoria 2021/22:FPM28).

Finansutskottet informerades i september.

27.2.6 Ändringar i förordningen om värdepapperscentraler

Europaparlamentet röstade i mars om sitt yttrande om förslag till ändringar i förordningen om värdepapperscentraler (se faktagromemoria 2021/22:FPM75). Det svenska ordförandeskapet inledde trepartsmöten i april och nådde en preliminär politisk överenskommelse i juni. I november bekräftade rådet den slutliga rättsakten.

Finansutskottet informerades i september. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

27.2.7 Noteringsakten

Under det svenska ordförandeskapet inleddes förhandlingar i noteringsakten och rådet nådde ett förhandlingsmandat i juni (se faktagromemoria 2022/23:FPM46).

I november inleddes trepartsmöten.

27.2.8 Ändrade regler för att främja central clearing

Under det svenska ordförandeskapet inleddes förhandlingar i rådet om kommissionens förslag om ändringar i förordningen om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister (Emirförordningen) samt ett antal andra EU-rättsakter (se faktagromemoria 2022/23:FPM44). Förhandlingarna fortsatte under hösten och rådet enades om ett förhandlingsmandat i december. Trepartsmöten inleddes därefter samma månad.

Finansutskottet informerades i november.

27.2.9 Stärkt investerarskydd på finansiella marknader

I maj presenterade kommissionen ett lagstiftningspaket som syftar till att stärka skyddet för icke-professionella investerare, exempelvis konsumenter, och säkerställa att dessa kan använda finansiella tjänster på ett tryggt sätt för att uppnå bättre investeringsresultat (se faktapromemoria 2022/23:FPM98). Målet är att öka EU-medborgares förtroende för och deltagande på finansmarknaderna. Förhandlingar i rådet inleddes i juli.

Överläggning i finansutskottet ägde rum i september.

27.2.10 Förordning om hållbarhetsbetyg

Kommissionen presenterade i juni ett förslag till förordning om hållbarhetsbetyg (se faktapromemoria 2022/23:FPM109). Förslaget är ett led i kommissionens strategi för finansiering av omställningen till en hållbar ekonomi och innebär att ett gemensamt regelverk införs för företag som levererar hållbarhetsbetyg. Förslaget ställer krav på transparens när det gäller grunderna för betygsättningen och innehåller även organisations- och uppföranderegler för företagen på marknaden. Förhandlingar i rådet inleddes i juli.

Överläggning med finansutskottet ägde rum i september och utskottet informerades i november.

27.2.11 Ändringar i förordningen om referensvärden

Kommissionen presenterade i oktober ett förslag till ändringar i förordningen om referensvärden (se faktapromemoria 2023/24:FPM15). Ändringarna syftar till att öka utbudet av referensvärden i EU genom att underlätta för administratörer av referensvärden i EU och tredjeland. Förhandlingar i rådet inleddes under hösten och en allmän riktlinje nåddes i december.

Överläggning med finansutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

27.2.12 Kapitalmarknadsunionen

I mars efterlyste Europeiska rådet och eurotoppmötet fortsatt arbete för att fördjupa och utveckla kapitalmarknadsunionen. Det har därefter påbörjats diskussioner i Eurogruppen i inkluderande format. Målet är att under första kvartalet 2024 komma överens om ett uttalande om politiska prioriteringar på området, vilka kommer utgöra ett inspel till nästa kommission.

Förhandlingar om lagförslag inom ramen för kapitalmarknadsunionen har fortsatt i rådet. På det informella rådsmötet i Stockholm i maj diskuterades hur EU:s finansmarknader fungerar och hur det kan bidra till att finansiera framtida tillväxt.

27.3.1 Förordning om ett ramverk för tillgång till finansiella data

I juni presenterade kommissionen ett förslag som syftar till att etablera en ram för åtkomst till finansdata, även kallat öppna finansiella tjänster (se faktagromemoria 2022/23:FPM119). Förslaget ger kunder (privatpersoner och företag) rätt att dela sina finansdata till tredjepartsbolag. Områden där datadelning möjliggörs inkluderar lån, sparande, investeringar, försäkringar och pension. Syftena är att främja innovation av finansiella tjänster, ökad konkurrens och säkerställa kunders kontroll över sina data. Förhandlingar i rådet inleddes i juni.

Överläggning i finansutskottet ägde rum i september.

27.3.2 Ändringar i Solvens II-direktivet

I juni 2022 enades rådet om en allmän riktlinje om ett förslag om ändringar i Solvens II-direktivet, dvs. EU:s tillsynsregler för försäkrings- och återförsäkringsföretag. Trepartsmöten påbörjades i september och en politisk överenskommelse nåddes i december.

Information lämnades till finansutskottet i september och december.

27.3.3 Återhämtning och resolution av försäkringsföretag

Rådet nådde en allmän riktlinje i december 2022 om förslag till ett återhämtnings- och resolutionsramverk för försäkringssektorn. Trepartsmöten påbörjades i september och en politisk överenskommelse nåddes i december.

Information lämnades till finansutskottet i september och december.

27.4 Övrigt

27.4.1 Nya delegerade akter till EU:s gröna taxonomi

I juni antog kommissionen två delegerade akter till EU:s gröna taxonomiförordning som fastställer tekniska granskningskriterier för att avgöra under vilka villkor vissa ekonomiska verksamheter ska anses hållbara i förhållande till taxonomins två klimatmål respektive taxonomins övriga fyra miljömål. Sverige argumenterade för att rådet skulle invända mot de båda delegerade akterna.

Överläggning med finansutskottet ägde rum i maj och september.

28 Skatter

28.1 Mervärdesskatt

28.1.1 Mervärdesskatt i den digitala tidsåldern

Kommissionen presenterade i december 2022 ett förslag till lagstiftningspaket om mervärdesskatt i den digitala tidsåldern (se faktapromemoria 2022/23:FPM37). Syftet med förslaget är att modernisera mervärdesskattereglerna med hänsyn till de möjligheter som digital teknik erbjuder.

Överläggning i skatteutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i juni.

28.2 Företagsbeskattning

28.2.1 Direktiv om ett gemensamt ramverk för företagsbeskattning

Kommissionen presenterade i september ett förslag om ett gemensamt ramverk för företagsbeskattning i Europa (BEFIT) (se faktapromemoria 2023/24:FPM10). Syftet med förslaget är främst att förbättra den inre marknadens funktionssätt genom att förenkla för företag som bedriver verksamhet över gränserna inom EU.

Skatteutskottet informerades om förslaget i oktober.

28.2.2 Direktiv om internprissättning

Kommissionen presenterade i september ett förslag till direktiv om internprissättning. Förslaget är en del av paketet BEFIT (se faktapromemoria 2023/24:FPM9). Förslagets syfte är att öka förutsebarheten vid beskattningen och minska förekomsten av såväl dubbelbeskattning som dubbel icke-beskattning samt att därigenom minska antalet tvister och tillkommande efterlevnadskostnader.

Skatteutskottet informerades i oktober.

28.2.3 Hemviststatens skatteregler för mikroföretag samt små och medelstora företag

Kommissionen presenterade i september ett förslag till direktiv om ett system där hemviststatens skatteregler tillämpas för mikroföretag samt små och medelstora företag (HOTS) (se faktapromemoria 2023/24:FPM8). Syftet med förslaget är att underlätta för dessa företag att bedriva verksamhet i mer än en medlemsstat genom att undanröja behovet av att sätta sig in i olika länders skatteregler.

28.2.4 Snabbare och säkrare skattelättnad för överskjutande källskatt

Kommissionen presenterade i juni ett förslag om snabbare och säkrare skattelättnad för överskjutande källskatt, det s.k. FASTER (se faktrapromemoria 2022/23:FPM114). Syftet med förslaget är att göra källskatteförfarandena inom EU effektivare och samtidigt stärka förfarandena så att de skyddas mot risken för skattebedrägerier och missbruk.

Överläggning i skatteutskottet ägde rum i oktober.

28.3 Administrativt samarbete

Kommissionen presenterade i december 2022 ett ändringsdirektiv om administrativt samarbete (DAC8) (se faktrapromemoria 2022/23:FPM52). Syftet med förslaget är att ge skattemyndigheterna större möjligheter att kontrollera att kryptotillgångar och e-pengar redovisas och beskattas korrekt. Under det svenska ordförandeskapet nåddes en allmän riktlinje vid Ekofinrådet den 16 maj. Förslaget antogs vid Ekofinrådet den 17 oktober.

Överläggning i skatteutskottet ägde rum i mars. Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

29 Tull

29.1 En reformering av tullunionen

Kommissionen presenterade ett förslag om en reformering av tullunionen i maj (se faktrapromemoria 2022/23:FPM97). Syftet med förslaget är skapa en mer kostnadseffektiv och ändamålsenlig samarbetsram för tullunionen baserad på ett nytt partnerskap mellan tullmyndigheterna och mellan tullen och näringslivet. Förslaget diskuterades vid Ekofinrådets möte i juli.

Överläggning med skatteutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i juli.

30 EU:s budget

30.1 Nya egna medel

Kommissionen lade fram ett förslag till revidering av systemet för nya egna medel i juni (se faktapromemoria 2022/23:FPM108) som innehåller revideringar av två av kommissionens tidigare förslag till nya egna medel från december 2021.

Det tidigare förslaget utgjordes av tre nya baser för egna medel:

1. 25 procent av intäkterna från det existerade och utvidgade utsläppshandelssystemet
2. 75 procent av intäkterna från den föreslagna gränsjusteringsmekanismen för koldioxidutsläpp vid unionens gränser (CBAM)
3. 15 procent av de intäkter som genereras genom vinstomfördelningsåtgärden inom G20/OECD-överenskommelsen (Pelare 1).

De nu föreslagna revideringarna innebär att procentandelen av intäkterna från utsläppshandelssystemet ökar från 25 till 30 procent. Därtill föreslår kommissionen en teknisk justering av CBAM. Inga revideringar föreslås för basen som ska utgöras av intäkter från Pelare 1.

Därutöver föreslår kommissionen att det inrättas ett nytt eget medel som består av en komponent baserad på företagsvinststatistik. Komponenten föreslås vara ett tillfälligt eget medel och ersättas med en EU-gemensam bolagsskattebas om, och i sådana fall när, en sådan finns på plats.

Överläggning med finansutskottet ägde rum i juli. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juli och december.

30.2 EU:s årsbudget

Den 7 juni presenterade kommissionen sitt förslag till EU:s årsbudget för 2024. Utgiftstaken för 2024 års budget fastställdes i förhandlingen om den fleråriga budgetramen 2021–2027. Kommissionen presenterade en ändringsskrivelse av årsbudgetförslaget den 9 oktober. Åtagandena föreslogs uppgå till 189,3 miljarder euro och betalningarna till 143,0 miljarder euro.

Rådets ståndpunkt fastställdes den 5 september och innebar minskningar jämfört med kommissionens förslag. Under förlikningen med Europaparlamentet i november kunde en överenskommelse nås om årsbudgeten för 2024 som innebar en åtagandenivå på 189,4 miljarder euro och betalningar på 142,6 miljarder euro. Enligt överenskommelsen uppgick marginalerna innanför ram på -1,9 miljarder euro respektive 29,2 miljarder euro. Marginalerna utanför ram uppgick till 360 miljoner euro respektive 31,0 miljarder euro totalt inklusive specialinstrument. Överenskommelsen kunde antas den 11 november. Sverige röstade som enda land emot förslaget med motiveringen att förslaget saknade tillräckliga marginaler för att kunna möta oförutsedda händelser under

budgetåret (se vidare i bilaga 3). Rådet fattade beslut om EU:s årsbudget för 2023 den 20 november och Europaparlamentet den 22 november. Skr. 2023/24:115

Överläggning med finansutskottet ägde rum i juni och oktober. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juli och november.

30.3 Revidering av budgetförordningen

Under året har en revidering av den s.k. budgetförordningen från 2018 om finansiella regler för unionens allmänna budget förhandlats (se faktapromemoria 2021/22:FPM103). I juni, under det svenska ordförandeskapet, fattade rådet beslut om ett mandat för att inleda förhandlingar med Europaparlamentet, och dessa har pågått under hösten. Rådet och Europaparlamentet nådde en politisk överenskommelse den 7 december. Målsättningen är att förordningen ska träda i kraft i början av 2024.

Finansutskottet informerades i februari, juni och september. Samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

31 Skydd av EU:s finansiella intressen

31.1 Ansvarsfrihet för genomförandet av 2021 års budget

Ekofinrådet beslutade i mars att rekommendera Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av 2021 års budget. Sverige valde att rösta nej vid omröstningen i Ekofinrådet (se vidare i bilaga 3). Europaparlamentet beslutade i maj att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av 2021 års budget.

Överläggning med finansutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i mars.

31.2 Ansvarsfrihet för genomförandet av 2022 års budget

Europeiska revisionsrättens årsrapport om budgetåret 2022 publicerades den 5 oktober.

Revisionsrätten granskar EU:s inkomster och utgifter för att bedöma de är lagliga och korrekta. För budgetåret 2022 gör revisionsrätten fyra uttalanden. Två är utan anmärkning, ett att EU:s räkenskaper är tillförlitliga och ett avseende intäkterna. Två uttalanden har anmärkningar. Det ena är en avvikande mening om budgetkostnadernas laglighet och korrekthet. Detta beror på att i felprocenten ökar till 4,2 procent, vilket är över väsentlighetsgränsen på 2 procent. Det andra är en reservation om lagligheten och korrektheten i kostnaderna inom faciliteten för

Skr. 2023/24:115 återhämtning och resiliens, vilket beror på att ett antal utbetalningar innehöll väsentliga fel.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

32 Statistik

Europaparlamentet och rådet fattade beslut i februari om förslag till Europaparlamentets och rådets förordningar inom området nationalräkenskaper (se faktrapromemoria 2021/22:FPM48).

Kommissionen har under året presenterat tre nya förslag till förordningar under statistikområdet. En förordning gällde europeisk statistik om befolkning och bostäder (se faktrapromemoria 2022/23:FMP56). Överläggning med finansutskottet ägde rum i mars.

En andra förordning antogs som anpassar den befintliga rättsliga ramen för framställning av europeisk statistik till ett alltmer digitaliserat samhälle (se faktrapromemoria 2022/23:FPM120). Överläggning med finansutskottet ägde rum i september.

En tredje förordning gällde EU:s arbetsmarknadsstatistik om företag som innebär ny rättslig ram för europeisk statistik över löner, arbetskostnader samt vakanser (se faktrapromemoria 2023/24:FPM1).

Överläggning med finansutskottet ägde rum i september.

33 Civilskydd

EU:s civilskyddsmekanism förstärker samarbetet mellan unionen och medlemsstaterna och underlättar samordningen på civilskyddsområdet i syfte att förbättra unionens insatser vid naturkatastrofer och katastrofer som har orsakats av människor. Stödet till Ukraina mot bakgrund av Rysslands fullskaliga invasion är civilskyddsmekanismens största insats någonsin.

Det rescEU-sjukvårdslager som MSB håller för EU:s räkning har aktiverats två gånger under året för Ukrainas räkning då de har efterfrågat stöd med sjukvårdsutrustning via EU:s civilskyddsmekanism. Under 2022 fick Sverige i uppdrag av EU att upprätta en tillfällig förmåga av temporära nödbostäder för att stödja människor drabbade av kriget i Ukraina. I början av 2023 tilldelades också MSB ett uppdrag från EU att upprätta en mer långsiktig beredskap för tillfälliga nödbostäder med tillhörande komponenter utöver den tillfälliga förmågan kopplad till Ukraina. Sjukvårdslaget (rescEU Medical Stockpile) och båda uppdragen att inrätta lager för nödboenden (rescEU Shelter) är en del i EU:s gemensamma beredskap inom ramen för rescEU.

Genom MSB är Sverige även värdland för rescEU-resurser för att släcka skogsbränder från luften (rescEU Aerial Forest Fire Capacities). Två av de fyra skopande flygplanen aktiverades under sommaren för släckningsinsatser i Grekland.

33.1 Samordnade insatser vid störningar av kritisk infrastruktur

I september presenterade kommissionen ett förslag till rådsrekommendation och plan för samordnade insatser vid gränsöverskridande störningar av kritisk infrastruktur. Förslaget syftar till att förbättra samarbetet mellan medlemsstaterna och unionens relevanta institutioner, organ och byråer när det gäller sådana betydande incidenter. Under hösten har förslaget förhandlats i rådsarbetsgrupp, och vid rådsmöte den 5 december presenterade ordförandeskapet en lägesrapport.

Försvarsutskottet informerades i november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

33.2 Ändring av beslut om civilskyddsmekanism om förlängning av övergångsperioden för rescEU

Den 14 april presenterade kommissionen ett förslag till ändring av beslutet om en civilskyddsmekanism för unionen (se faktapromemoria 2022/23:FPM84). Ändringen innebär att övergångsbestämmelsen om det

s.k. rescEU-transition i artikel 35 förlängs från den 1 januari 2025 till den 31 december 2027. Detta medför att unionen kan fortsätta att bistå medlemsstaterna med rescEU-kapacitet för brandbekämpning från luften i avvaktan på att den permanenta rescEU-flottan inrättas. Rådet antog ändringen den 13 november.

Försvarskommittén informerades i oktober. Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober.

33.3 Beslut om Ukrainas medlemskap i EU:s civilskyddsmekanism

Den europeiska civilskyddsgemenskapen har fortsatt att växa under det svenska ordförandeskapet, vilket var i linje med unionens prioritet att integrera stödberättigade tredjeländer som deltagande stater i civilskyddsmekanismen. Ukraina begärde att få gå med i mekanismen i augusti 2022, kort efter att ha fått status som kandidatland. Efter rådets bemyndigande undertecknade kommissionen ett avtal med Ukraina i april 2023 som ger Ukraina fullt medlemskap i mekanismen som s.k. participating state.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars.

33.4 Förstärkning av motståndskraften i hela samhället

Den 8 juni antogs rådsslutsatser om förstärkning av motståndskraften i hela samhället i samband med civilskydd, inbegripet beredskap inför kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära hot (CBRN). Rådsslutsatserna noterar att hotbilden i Europa har förändrats och blivit mer komplex vilket skapar behov av en strategi för att stärka motståndskraften i hela samhället. Vidare identifieras ett antal åtgärder för att stärka den europeiska CBRN-beredskapen. Bland dessa finns åtgärder som att utveckla förmågan till tidig förvarning, säkerställa tillgången till olika CBRN-relaterade produkter samt att genomföra mer regelbundna CBRN-relaterade övningar och utbildningsinsatser.

Försvarskommittén informerades i maj. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni.

33.5 Åtgärder för att öka beredskapen för storskaliga CBRN-incidenter i Europa

Den 30 maj anordnades ett informellt ministermöte om CBRN (kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära ämnen) för medlemsstaterna där även övriga medlemsländer i civilskyddsmekanismen bjöds in (t.ex. Norge och Ukraina).

34.1 Skydd mot uppenbarligen ogrundade rättsprocesser för personer som deltar i den offentliga debatten

I juni under det svenska ordförandeskapet enades rådet om en allmän riktlinje om förslaget till direktiv om skydd för personer som deltar i den offentliga debatten mot uppenbart ogrundade rättsprocesser och rättegångsmissbruk (strategiska rättsprocesser för att hindra offentlig debatt, se faktagromemoria 2021/22:FPM93). Europaparlamentet antog sin position i juli och trepartsmöten inleddes samma månad. I december uppnåddes en överenskommelse mellan rådet och Europaparlamentet.

Information lämnades till justitieutskottet i mars, juni och november och till konstitutionsutskottet i april och november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni.

34.2 Förordning om ömsesidigt erkännande av föräldraskap

I december 2022 presenterade kommissionen ett förslag till förordning med regler om fastställande och erkännande av föräldraskap i gränsöverskridande situationer. Förslagets syfte är att underlätta för barn och familjer att göra ett föräldraskap gällande i en annan medlemsstat.

Förslaget omfattar regler om behörighet, tillämplig lag och erkännande av avgöranden och godtagande av officiella handlingar i frågor som rör föräldraskap. Det föreslås även att ett europeiskt föräldraskapsintyg inrättas (se faktagromemoria 2022/23:FPM42).

Överläggning med civilutskottet ägde rum i februari och maj och utskottet informerades i september.

34.3 Ökat skydd för utsatta vuxna i gränsöverskridande situationer

I maj presenterade kommissionen ett förslag till förordning med regler till skydd för vuxna i gränsöverskridande situationer. Vidare presenterade kommissionen ett förslag till rådsbeslut om att alla medlemsstater är skyldiga att bli eller förbli parter till 2000 års Haagkonvention om skydd för vuxna i internationella situationer (se faktagromemoria 2022/23:FPM101).

Förslaget till förordning omfattar vuxna som på grund av nedsatt eller otillräcklig personlig förmåga inte kan ta tillvara sina egna intressen. Förordningen är tänkt att komplettera 2000 års Haagkonvention och säkerställa EU-standard i fråga om rättsligt samarbete. Det övergripande syftet med förslagen är att säkerställa att skyddet för utsatta vuxna

Skr. 2023/24:115 upprätthålls och att deras rätt till självbestämmande respekteras i gränsöverskridande situationer
Överläggning med civilutskottet ägde rum i september.

34.4 Direktiv om harmonisering av vissa delar av insolvensrätten

Förhandlingar i rådet har ägt rum om förslaget till ett direktiv om harmonisering av vissa delar av insolvensrätten, som presenterades i december 2022 (se faktapromemoria 2022/23:FPM48). Förslaget omfattar bland annat återvinning i konkurs, borgenärskommittéer och ett förenklat konkursförfarande för mikroföretag.

Rådet höll i oktober en riktlinjedebatt om den del av förslaget som rör återvinning i konkurs.

Överläggningar i civilutskottet hölls i februari, maj och december. Utskottet informerades i september. Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober.

34.5 Nytt direktiv om produktansvar

Kommissionen presenterade i september 2022 ett förslag till nytt direktiv om produktansvar (se faktapromemoria 2022/23:FPM7). Direktivet är tänkt att ersätta det befintliga produktansvarsdirektivet från 1985. Revideringen görs för att anpassa reglerna till teknikutvecklingen och den digitala ekonomin samt för att skapa en bättre balans mellan näringsidkare och konsumenter och andra skadelidande. Syftet är att säkerställa den inre marknadens funktion, konkurrens på lika villkor och ett högt konsumentskydd. I juni antogs ett förhandlingsmandat i rådet och efter trepartsmöten träffades en överenskommelse i december.

Civilutskottet informerades i september och december.

34.6 Förordning om bekämpande av sena betalningar

I september presenterade kommissionen sitt förslag till en ny förordning om bekämpande av sena betalningar vid handelstransaktioner (se faktapromemoria 2023/24:FPM11). Förordningen är tänkt att ersätta det befintliga direktivet om sena betalningar från 2011. Syftet är att förbättra särskilt de små och medelstora företagens likviditet och konkurrenskraft och därigenom bidra till en väl fungerande inre marknad.

Överläggning med civilutskottet ägde rum i december.

35 Polissamarbete, straffrättsligt samarbete och tullssamarbete

Skr. 2023/24:115

35.1 Samarbete mot brottslighet inklusive terrorism och extremism

35.1.1 Våldsbejakande extremism och terrorism

Under det svenska ordförandeskapet hölls bland annat en konferens på temat Våldsbejakande extremism och terrorism – utmaningar och svar. Under konferensen betonades vikten av att arbeta förebyggande. Ett exempel är behovet av att yrkesverksamma arbetar och är närvarande i digitala miljöer, bland annat för att förhindra radikalisering och rekrytering av barn och unga. Konferensen följdes upp med en diskussion om kampen mot våldsbejakande extremism och terrorism vid rådets möte den 8 juni.

Justitiekommittén informerades i juni och samråd med EU-nämnden ägde rum samma månad.

35.1.2 Kodex om Schengengränserna

I december 2021 presenterade kommissionen förslag till ändringar i kodexen om Schengengränserna (se faktapromemoria 2021/22:FPM42). Förslagen omfattade bland annat ändringar samt nya bestämmelser om instrumentalisering av migration, allvarliga hot mot hälsa och återinförande av gränskontroll vid inre gräns. Rådet antog en allmän riktlinje i juni 2022 och i oktober 2023 tog Europaparlamentet sin position. Trepartsmöten påbörjades i november.

Justitiekommittén informerades senast i november.

35.1.3 Screening av tredjelandsmedborgare

I april antog Europaparlamentet sin position för förslaget om screening av tredjelandsmedborgare vid yttre gräns (se faktapromemoria 2020/21:FPM22). Trepartsmöten inleddes i april.

Överläggning med socialförsäkringsutskottet ägde rum i maj och information gavs i november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

35.1.4 Förordningar om insamling och överföring av förhandsinformation om passagerare

Den 13 december 2022 presenterade kommissionen två förslag till förordningar om insamling och överföring av förhandsinformation om passagerare (se faktapromemoria 2022/23:FPM45). I juni antog rådet sitt

Skr. 2023/24:115 förhandlingsmandat. Europaparlamentet antog sin position den 13 december och ett första trepartsmöte ägde rum samma dag.

Överläggning med justitieutskottet ägde rum i april och utskottet informerades om förhandlingarna i juni.

35.1.5 Åtgärder mot olaglig handel med kulturföremål

Den 13 december 2022 presenterade kommissionen en handlingsplan med åtgärder för att bekämpa olaglig handel med kulturföremål (se faktapromemoria 2022/23:FPM49). Under det svenska ordförandeskapet antog rådet slutsatser som utgår från handlingsplanens förslag till åtgärder.

Justitieutskottet informerades i april och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

35.1.6 Prüm II

I december 2021 presenterade kommissionen ett förslag till förordning om automatiserat informationsutbyte, Prüm II (se faktapromemoria 2021/22:FPM50).

Rådet antog en allmän riktlinje i juni 2022 och trepartsmöten inleddes under svenskt ordförandeskap. En politisk överenskommelse nåddes i november och bekräftades vid rådet för rättsliga och inrikes frågor i december.

Information lämnades till justitieutskottet i november.

35.1.7 Högnivågruppen om tillgång till data för en effektiv brottsbekämpning

Under det svenska ordförandeskapet arbetade Sverige för inrättandet av en högnivågrupp som tar fram förslag på hur de brottsbekämpande myndigheternas tillgång till digital information kan förbättras. Gruppen leds gemensamt av kommissionen och ordförandeskapet i rådet.

Gruppen samlar kompetens på högre tjänstemannanivå och expertnivå för att kartlägga och diskutera de operativa utmaningar för brottsbekämpningen som digitaliseringen av kommunikation innebär, framför allt kopplade till kryptering och datalagring. Gruppen arbetar under ett år från och med inrättandet i juni.

Information lämnades till justitieutskottet i januari och juni.

35.1.8 Förordning om förebyggande och bekämpning av sexuellt övergreppsmaterial mot barn

Den 11 maj 2022 presenterade kommissionen ett förslag till förordning för att förebygga och bekämpa spridning och lagring av sexuellt övergreppsmaterial samt kontakt med barn i sexuella syften (grooming) i elektroniska kommunikationer och digitala tjänster (se faktapromemoria 2021/22:FPM99).

Förslaget innebär att det införs en skyldighet för tjänsteleverantörer att bedöma, förebygga, minska och rapportera risker för sådant missbruk av deras tjänster.

Förslaget innebär vidare att det skapas befogenheter för behöriga myndigheter att utfärda avlägsnandeordrar och blockeringsordrar. Den mest ingripande åtgärden i förslaget är den s.k. spårningsordern. Spårningsorderns syfte är att med tekniska verktyg identifiera förekomst av övergreppsmaterial eller grooming i tjänsten.

Vidare föreslås att det ska inrättas ett nytt europeiskt centrum för att förebygga och motverka sexuella övergrepp mot barn (EU-centret).

Europaparlamentet antog sin position den 14 november. Rådet hade inte nått en allmän riktlinje vid årets slut.

Överläggning med justitieukskottet ägde rum i september. Information gavs till justitieukskottet i april och november. Information gavs till konstitutionsutskottet i april.

35.1.9 Tillämpning av Schengenregelverket i Bulgarien och Rumänien

Rådet beslutade att ta bort den inre gränskontrollen för flyg- och sjötrafik mellan Bulgarien respektive Rumänien och övriga Schengenmedlemsländer men ha kvar kontrollen för passage över landsgränser. I beslutet anges också att rådet ska sträva efter att fatta ett beslut om att avskaffa kontroller av personer vid de inre landgränserna. Vidare finns det i beslutet en övergångsbestämmelse om giltighetstid för korttidsviseringar utfärdade av Bulgarien och Rumänien.

Information lämnades till justitieukskottet i november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

35.2 Straffrättsligt samarbete

35.2.1 Byrå för straffrättsligt samarbete

Förslaget till ändringar av förordningen om byrån för straffrättsligt samarbete (Eurojust) från 2018 och rådsbeslutet från 2005 om digitalt utbyte av information om terroristbrottslighet (se faktapromemoria 2021/22:FPM39) antogs av rådet i oktober.

Förslaget till förordning om att inrätta en samarbetsplattform för gemensamma utredningsgrupper (se faktapromemoria 2021/22:FPM38) antogs av rådet i maj.

Under det svenska ordförandeskapet redogjorde Eurojust för sitt arbete vid det informella ministermötet i Stockholm i januari.

35.2.2 Europeisk åklagarmyndighet

Förordningen om att inrätta en europeisk åklagarmyndighet (Eppo) inom det straffrättsliga samarbetet har flertalet medlemsstater anslutit sig till,

dock inte Danmark, Irland, Polen, Sverige och Ungern. Eppo blev operativ den 1 juni 2021.

Under året har åtta nya europeiska åklagare utsetts av rådet. Vid rådet för rättsliga och inrikes frågor i juni lämnade kommissionen en lägesrapport om arbetet i Eppo och vid rådet i december fördes en diskussion om hur samarbetet mellan Eppo och nationella myndigheter fungerar utifrån en undersökning om Eppos funktion.

Information till justitieutskottet lämnades i juni och november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni och december.

35.2.3 E-bevisning

Rådet antog en allmän riktlinje om förordning om tillgång till elektronisk bevisning (e-bevisning) i december 2018 och om direktiv om att utse en representant för utlämnande av e-bevisning i mars 2019 (se faktapromemoria 2017/18:FPM88). Trepartsmöte om förordningen och direktivet inleddes under 2021 och avslutades i januari 2023. Förordningen och direktivet antogs i juli och trädde i kraft i augusti.

35.2.4 Digitalisering av rättsligt samarbete

I december antogs rådets nya e-juridikstrategi för åren 2024–2028. Strategin syftar till att förbättra tillgängligheten, effektiviteten och användarvänligheten i europeiska rättssystem genom digitalisering och samarbete mellan medlemsstaterna. Detta ska uppnås samtidigt som individens grundläggande rättigheter respekteras.

Information till justitieutskottet lämnades i november och samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

Under det svenska ordförandeskapet nåddes en politisk överenskommelse med Europaparlamentet om en förordning om digitalisering av rättsligt samarbete och tillgång till rättslig prövning i gränsöverskridande frågor på privaträttens och straffrättens område (digitaliseringsförordningen) samt ett direktiv om följdändringar (se faktapromemoria 2021/22:FPM40).

Rättsakterna syftar till att förbättra och förenkla det praktiska samarbetet för rättsliga myndigheter och underlätta tillgången till rättslig prövning för medborgare och företag. De nya rättsakterna antogs av Europaparlamentet och rådet den 13 december.

35.2.5 Ansvarsutkrävande och kampen mot straffrihet för brott som begåtts under Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina

Under det svenska ordförandeskapet framhölls vikten av ansvarsutkrävande för de brott som begåtts under Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina. Rådet för rättsliga och inrikes frågor har vid ett flertal tillfällen under året diskuterat ansvarsutkrävande och samverkan och samarbete i kampen mot straffrihet för dessa brott.

Information till justitieutskottet lämnades i februari och november. Skr. 2023/24:115
Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars, oktober och december.

35.2.6 Förordning om överföring av straffrättsliga förfaranden

Kommissionen lämnade i april ett förslag till förordning om överföring av straffrättsliga förfaranden (se faktapromemoria 2022/23:FPM83). Genom förslaget införs EU-gemensamma regler som syftar till att förbättra en effektiv och korrekt rättskipning i EU. Vid rådets möte den 4 december antogs en allmän riktlinje om förslaget.

Överläggning med justitieutskottet ägde rum i juni och information lämnades till utskottet i november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

35.2.7 Stärkta åtgärder inom narkotikaområdet

I januari 2022 presenterade kommissionen ett förslag på nytt mandat för EU:s narkotikabyrå (COM(2022) 18). Den 10 januari 2023 inledde det svenska ordförandeskapet trepartsmöten om nytt mandat för EU:s narkotikabyrå och i mars fattades en preliminär överenskommelse. Europaparlamentets och rådets förordning om EU:s narkotikabyrå (EUDA) som ersätter tidigare förordning för EU:s narkotikamyndighet trädde i kraft den 1 juli 2023. Den nya narkotikamyndigheten kommer få stärkt mandat att identifiera och hantera nuvarande och framtida utmaningar relaterade till olaglig narkotika i EU.

Information lämnades till socialutskottet i januari, mars och juni. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni.

Under det svenska ordförandeskapet representerade Sverige även Europeiska unionen i FN:s narkotikakommission (CND).

Den 4 december godkände rådet slutsatser om narkotikaberoende och psykiatrisk samsjuklighet. Slutsatsernas syfte är att bidra till ett stärkt tvärsektorielt, systematiserat och integrerat arbete inom området samsjuklighet samt en ökad tillgång till en god och tillgänglig vård och omsorg för personer med narkotikaberoende och psykiatrisk samsjuklighet. Överläggning med socialutskottet ägde rum i oktober och samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

35.3 Materiell straffrätt

35.3.1 Ändringar av brottsofferdirektivet

I juli presenterade kommissionen ett förslag till ett direktiv om ändring av 2012 års brottsofferdirektiv (se faktapromemoria 2022/23:FPM132). Syftet med ändringsdirektivet är att ytterligare stärka brottsoffers rättigheter inom EU. Rådet höll en riktlinjedebatt i december.

Överläggning med justitieutskottet ägde rum i september. Utskottet informerades i november och samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

35.3.2 Miljöbrottsdirektivet

Förhandlingar om ett förslag till direktiv om skydd för miljön genom straffrättsliga bestämmelser och om upphävande av direktiv (EG) 2008/99/EG har pågått sedan december 2021 (se faktagromemoria 2021/22:FPM58). Trepartsmöte inleddes under det svenska ordförandeskapet och i november nåddes en politisk överenskommelse.

Justitieutskottet informerades i november.

35.3.3 Direktiv om våld mot kvinnor och våld i nära relationer

Sedan mars 2022 pågår förhandlingar om ett förslag till direktiv om våld mot kvinnor och våld i nära relationer (se faktagromemoria 2021/22:FPM73). Under det svenska ordförandeskapet antogs en allmän riktlinje. Trepartsmöte inleddes i juli och har därefter pågått under hösten.

Justitieutskottet informerades i mars, juni och november. Konstitutionsutskottet informerades i april. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni.

35.3.4 Direktiv om återvinning av tillgångar och förverkande

Sedan juni 2022 pågår förhandlingar om ett förslag till direktiv om återvinning av tillgångar och förverkande (se faktagromemoria 2021/22:FPM101). I mars presenterades en lägesrapport och i juni antogs en allmän riktlinje. Under det svenska ordförandeskapet inleddes också trepartsmöten och en överenskommelse nåddes i december.

Justitieutskottet informerades i februari, juni och november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars och juni.

35.3.5 Kriminalisering av överträdelser av sanktioner

Förhandlingarna i rådet om ett förslag till direktiv om kriminalisering av överträdelser av EU:s sanktioner (se faktagromemoria 2022/23:FPM36) fortsatte under våren och en allmän riktlinje antogs i juni vid rådet för rättsliga och inrikes frågor. Trepartsmöte inleddes i juli och en överenskommelse mellan Europaparlamentet och rådet nåddes i december.

Överläggning med justitieutskottet ägde rum i januari och utskottet informerades i februari, juni och november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars och juni.

35.3.6 Människohandelsdirektivet

Skr. 2023/24:115

I januari inleddes förhandlingar om ett direktiv om ändring i 2011 års människohandelsdirektiv (se faktapromemoria 2022/23:FPM54). Rådet antog en allmän riktlinje i juni. Sedan Europaparlamentet antagit sin ståndpunkt i oktober inleddes trepartsmöte.

Överläggning med justitieutskottet ägde rum i februari. I juni informerades utskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum. Information lämnades också till justitieutskottet i november.

35.3.7 Direktiv om bekämpning av korruption

I maj presenterade kommissionen ett förslag till ett nytt direktiv om bekämpning av korruption. Förslaget innebär bland annat nya krav på kriminalisering (se faktapromemoria 2022/23:FPM93). Förhandlingarna inleddes i juni.

Överläggning med justitieutskottet ägde rum i juni och utskottet informerades i november.

35.4 Tullsamarbete

35.4.1 Informationsteknik för tulländamål

Kommissionen presenterade förslag till förordning om informationsteknik för tulländamål i maj (se faktapromemoria 2022/23:FPM96). Syftet med förslaget är att anpassa bestämmelserna i beslutet till de principer och bestämmelser som fastställs i brottsdatadirektivet för att på så sätt skapa ett starkt och enhetligt ramverk för personuppgiftsskydd i unionen. I oktober fick det spanska ordförandeskapet mandat att inleda trepartsmöten.

Information lämnades till justitieutskottet i oktober.

35.4.2 Omarbetning av EU:s skjutvapenförordning

Kommissionen presenterade förslag till omarbetning av EU:s skjutvapenförordning i oktober 2022 (se faktapromemoria 2022/23:FPM24). I november fick det spanska ordförandeskapet mandat för att inleda trepartsmöten.

Överläggning i justitieutskottet ägde rum i februari.

35.4.3 Strategi om framtiden för tullsamarbetet för brottsbekämpning

Det svenska ordförandeskapet initierade ett arbete med en resolution och en strategi om framtiden för tullsamarbetet för brottsbekämpning. Det övergripande syftet är att uppnå ett effektivare skydd av unionens medborgare, deras liv och hälsa, samt att skydda unionens ekonomiska intressen mot smuggling, bedrägerier och andra hot orsakade av den

organiserade gränsöverskridande brottsligheten. Resolutionen och strategin antogs vid rådet (rättsliga och inrikes frågor) den 8 juni.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

36 Grundläggande rättigheter och medborgarskap

36.1 Rådets slutsatser om grundläggande rättigheter

Under året har rådsslutsatser antagits om det medborgerliga utrymmets roll när det gäller skydd och främjande av grundläggande rättigheter respektive om digital egenmakt och grundläggande rättigheter. Därtill har det svenska ordförandeskapet presenterat slutsatser om hbtqi-personers säkerhet i EU som stöddes av 25 medlemsstater.

36.1.1 Det medborgerliga utrymmets roll om skydd och främjande av grundläggande rättigheter

I januari presenterades ett förslag till rådets slutsatser om tillämpningen av EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna: det medborgerliga utrymmets roll när det gäller skydd och främjande av de grundläggande rättigheterna i EU. Rådets slutsatser har utarbetats mot bakgrund av kommissionens årsrapport för 2022 om tillämpningen av stadgan, som fokuserar på egenmakt för organisationer i det civila samhället, människorättsförsvarare och rättstillämpare som nyckelaktörer i en demokrati.

I slutsatserna betonas den väsentliga roll som föreningsfriheten spelar för att säkerställa ett demokratiskt och pluralistiskt samhälle och ett väl fungerande offentligt liv. Medlemsstaterna och EU:s institutioner uppmanas att vidta ett antal åtgärder, bland annat i fråga om finansiering och administrativa regler och skydd av organisationer mot hot, attacker, förföljelse och smutskastningskampanjer.

Rådsslutsatserna godkändes 10 mars. Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars.

36.1.2 Slutsatser om digital egenmakt och grundläggande rättigheter

I juni presenterades ett förslag till rådsslutsatser om digital egenmakt för att skydda och upprätthålla grundläggande rättigheter i den digitala tidsåldern. Rådsslutsatserna har utarbetats för att belysa ett område som identifierats som viktigt av kommissionen och EU:s byrå för grundläggande rättigheter.

Rådsslutsatserna kretsar kring två pelare: individers och nyckelsektors digitala egenmakt samt uppbyggnad av en säker digital miljö där de grundläggande rättigheterna skyddas.

Skr. 2023/24:115

Rådets slutsatser godkändes 20 oktober. Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober.

36.2 Istanbulkonventionen

Under det svenska ordförandeskapet fattades två beslut i rådet om EU:s anslutning till Istanbulkonventionen.

Information lämnades till justitiekommittén i maj.

36.3 Förordning med kompletterande förfaranderegler i gränsöverskridande ärenden enligt dataskyddsförordningen

I juli presenterade kommissionen ett förslag till förordning med kompletterande förfaranderegler i gränsöverskridande ärenden enligt dataskyddsförordningen (se faktagrupp 2022/23:FPM124). Förslaget syftar till att effektivisera och harmonisera tillsynsmyndigheternas hantering av gränsöverskridande ärenden enligt dataskyddsförordningen. Det gäller sådana ärenden som påverkar enskilda i flera medlemsstater och där fler än en medlemsstats tillsynsmyndighet därför är involverad.

Konstitutionskommittén informerades i september och överläggning hölls med utskottet i oktober.

36.4 Artikel 93-kommittén och nytt beslut om adekvat skyddsnivå för USA

I juli fattade kommissionen ett beslut om adekvat skyddsnivå (ett s.k. adekvansbeslut) för USA i enlighet med EU:s dataskyddsförordning. Det innebär att personuppgifter kan överföras från EU till aktörer i USA som anslutit sig till mekanismen för överföring av personuppgifter. Det nya beslutet ersätter två tidigare adekvansbeslut för USA som underkänts av EU-domstolen. Innan kommissionen antog det nya beslutet var det föremål för kommittéförfarande i den s.k. Artikel 93-kommittén som har inrättats med stöd av dataskyddsförordningen och består av representanter från alla medlemsstater.

36.5 EU:s anslutning till Europakonventionen

Rådet för rättsliga och inrikes frågor antog i oktober 2019 kompletterande förhandlingsdirektiv efter att EU-domstolen framfört invändningar mot utkastet till avtal om EU:s anslutning till den europeiska konventionen

angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Därefter återupptogs förhandlingarna om anslutningsavtalet mellan EU och Europarådet.

Under det svenska ordförandeskapet kunde EU:s medlemsstater enas om att en av EU-domstolens invändningar ska lösas internt inom unionen. Detta ledde till att en överenskommelse med Europarådet kunde nås om ett nytt utkast till anslutningsavtal, som omfattar övriga frågor.

Under hösten har förhandlingarna inom EU om den interna lösningen på EU-domstolens invändning fortsatt.

Konstitutionsutskottet informerades i april.

37 Asyl, invandring, visering och annan politik om rörlighet för personer

37.1 Reform av gemensamma europeiska migrations- och asylsystemet

Kommissionens meddelande om en ny migrations- och asylpakt (se faktapromemoria 2020/21:FPM19) behandlades i rådet för rättsliga och inrikes frågor under året. I juni under det svenska ordförandeskapet antogs allmänna riktlinjer för två av rättsaktsförslagen som presenterades i samband med meddelandet: förslaget till asylprocedurförordning (se faktapromemoria 2015/16:FPM131 och 2020/21:FPM21) och i förslaget till förordning om asyl- och migrationshantering (se faktapromemoria 2020/21:FPM20). I oktober antogs också allmän riktlinje för förslaget till förordning om krissituationer och force majeure på migrations- och asylområdet (se faktapromemoria 2020/21:FPM23). Trepartsmöten om dessa rättsaktsförslag inleddes därefter och pågick under året. Trepartsmöten fortsatte också om förslagen till reviderad Eurodacförordning (se faktapromemoria 2015/16:FPM96) och screeningförordning (se faktapromemoria 2020/21:FPM22). I december nåddes en övergripande politisk överenskommelse mellan rådet och Europaparlamentet om ovan nämnda rättsakter.

Samråd med EU-nämnden i frågor om migrations- och asylpakten ägde rum inför möten i rådet för rättsliga och inrikes frågor i mars, juni, september, oktober och december.

Överläggning med socialförsäkringsutskottet ägde rum i maj. Information till utskottet lämnades i februari, maj, juni, september och december.

37.2 Tillfälligt skydd och mottagande i EU av personer som fördrivits från Ukraina

Den 4 mars 2022 beslutade rådet att aktivera det s.k. massflyktsdirektivet till förmån för personer som flyr Ukraina till följd av Rysslands fullskaliga

invasion. Vid rådsmötet för rättsliga och inrikes frågor i september nådde rådet på förslag från kommissionen en politisk överenskommelse att förlänga aktiveringen till mars 2025. Formellt beslut om förlängning fattades av rådet för rättsliga och inrikes frågor i oktober.

Frågan om vad som ska hända med aktiveringen av massflyktsdirektivet efter mars 2025 har diskuterats på bland annat rådet för rättsliga och inrikes frågor i oktober.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni och september. Överläggning med socialförsäkringsutskottet ägde rum i juni och september.

37.3 EU-fonder på asyl- och migrationsområdet

37.3.1 Asyl- och migrationsfonden

Under året har flera stora samverkansinsatser påbörjats. En rad utlysningar har genomförts och flera nya projekt har beviljats stöd, bland annat projekt som riktar sig till ukrainska medborgare. Asyl- och migrationsfonden har också genomfört sina första utlysningar inom driftstöd, vilka har gått till Migrationsverket och Polismyndigheten.

37.4 Laglig migration

Förhandlingar fortsatte om två direktivförslag som presenterades 2022. Det handlar om förslag till omarbetning av direktivet om ett kombinerat tillstånd för arbete och förslag till omarbetning av direktivet om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning (se faktagromemoria 2021/22:FPM90 och 2021/22:FPM91). I juni 2023 antog rådet en allmän riktlinje för direktivet om ett kombinerat tillstånd för arbete. Trepartsmöten inleddes därefter och en överenskommelse mellan rådet och Europaparlamentet om direktivet nåddes i december 2023. I november antog rådet ett förhandlingsmandat för direktivet om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning och trepartsmöten om direktivet inleddes därefter.

Överläggning med socialförsäkringsutskottet ägde rum i maj. Information till utskottet lämnades i november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

I november presenterade kommissionen ett förslag till förordning om inrättande av en EU-talangreserv (se faktagromemoria 2023/24:FPM24).

37.5 Viseringspolitik

37.5.1 Digitalisering av viseringsförfarandet

Förhandlingarna om förslaget till förordning om digitalisering av viseringsförfarandet fortsatte under våren och rådet antog en allmän riktlinje i mars (se faktagromemoria 2021/22:FPM92). En slutlig

Skr. 2023/24:115 överenskommelse bekräftades av rådet och Europaparlamentet i juni. Rättsakten antogs i november.
Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

37.5.2 Viseringsförenklingsavtal och viseringsfrihetsavtal

En överenskommelse mellan Europaparlamentet och rådet om viseringsfrihet för Kosovo uppnåddes i december 2022. Förordningen om ändring av viseringsförordningen antogs därefter i april (se faktapromemoria 2015/16:FPM92).

Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars.

37.5.3 Förslag till översyn av suspenderingsmekanismen

Under det svenska ordförandeskapet initierades en bredare diskussion om framtiden för EU:s viseringspolitik, inklusive en möjlig översyn av suspenderingsmekanismen i viseringsförordningen. Som svar på diskussionerna presenterade kommissionen ett meddelande i maj om granskning av viseringsfria länder (se faktapromemoria 2022/23:FPM100).

Information till socialförsäkringsutskottet lämnades i februari och juni. Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars och juni.

Som uppföljning på meddelandet presenterade kommissionen i oktober ett förslag till översyn av suspenderingsmekanismen i viseringsförordningen (se faktapromemoria 2023/24:FPM16). Förhandlingar i rådet pågick under året.

37.6 Återvändande

I syfte att understryka vikten av det interna arbetet med återvändande presenterade kommissionen i april en rekommendation där medlemsstaterna uppmanas att vidta ett antal åtgärder på återvändandeområdet. Bland annat underströks vikten av att ömsesidigt erkänna beslut om återvändande som en annan medlemsstat har utfärdat.

Kommissionen presenterade i juli den tredje rapporten om återtagandesamarbetet med tredjeländ. Rapporten ligger till grund för eventuella beslut om vissa viseringsåtgärder i förhållande till tredjeländer som inte samarbetar om återtagande. Kommissionen presenterade därefter i september förslag om Etiopien och Gambia (se faktapromemoria 2023/24:FPM12 och 2023/24:FPM13). Rådet har ännu inte fattat beslut om förslagen. Mot bakgrund av de framsteg som noterades under året i dialogen med Irak avvaktade rådet med beslut om det förslag om viseringsrestriktioner som kommissionen presenterade 2021 (se faktapromemoria 2020/21:FPM131).

37.7.1 Samarbete med tredjeland

EU:s arbete med genomförande av tio handlingsplaner för prioriterade partnerländer och de fyra handlingsplanerna för de främsta migrationsrutterna till Europa fortsatte. Den ökade irreguljära migrationen via den centrala Medelhavsrutten, särskilt från Tunisien till Italien, resulterade i ett fokus på åtgärder kopplade till denna rutt. Bland annat slöt kommissionen ett samförståndsavtal med Tunisien i juli och presenterade en 10-punktsplan för situationen på ön Lampedusa i september.

Den externa dimensionen av migration har tagits upp på samtliga råd för rättsliga och inrikes frågor under året och inför dessa har information lämnats till socialförsäkringsutskottet och samråd med EU-nämnden har ägt rum.

37.7.2 Migration och utveckling

Under året har EU:s arbete med migration och utveckling fortskridit i linje med de prioriteringar som fastslagits inom ramen för NDICI-Global Europe samt migrations- och asylpakten.

Regelbundna möten har ägt rum i den koordineringsgrupp för migration och utveckling som inrättades av kommissionen i december 2021. Ett stort antal migrationsrelaterade program och insatser har beslutats i genomförandekommittén för NDICI-Global Europe.

DEL 6 SYSSELSÄTTNING OCH SOCIALPOLITIK, HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

38 Sysselsättningspolitik

38.1 Samordningen av sysselsättning och socialpolitik inom sysselsättningsstrategin och den öppna samordningsmetoden

38.1.1 Gemensam sysselsättningsrapport

I november 2022 presenterade kommissionen ett utkast till gemensam sysselsättningsrapport, som en del av kommissionens höstpaket inom ramen för den europeiska planeringsterminen.

Av rapporten framgår att efter en robust återhämtning 2021 och första halvan av 2022 står EU:s arbetsmarknader inför osäkerheter kopplade till effekterna av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina och starkt inflationstryck. Arbetsmarknadssituationen för ungdomar är fortfarande utmanande, särskilt för kvinnor och personer med invandrabakgrund, och kräver specifika och skraddarsydd politiska åtgärder. Långvariga utmaningar för kvinnors deltagande på arbetsmarknaden och lika lön för lika arbete kvarstår, vilket återspeglar bestående ojämlikhet mellan könen på arbetsmarknaden.

Den digitala övergången, som har accelererats av covid-19-pandemin, har kraftigt ökat efterfrågan på digital kompetens men medlemsstaterna är olika väl förberedda på det. Europa måste vidareutveckla arbetskraftens kompetens, inklusive för att stödja den gröna omställningen och energiomställningen, för att förbli konkurrenskraftig, främja sysselsättning av hög kvalitet och värna om sin sociala modell. De nationella målen för 2030 som lagts fram av medlemsstaterna uttrycker en hög ambitionsnivå på EU-nivå, vilket förväntas främja social konvergens uppåt i unionen under det kommande decenniet. Den gemensamma sysselsättningsrapporten antogs av rådet i mars.

Arbetsmarknadsutskottet informerades i mars. Socialförsäkringsutskottet och socialutskottet informerades i februari respektive mars. Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars.

38.1.2 Utvecklingen på det socialpolitiska området och sysselsättningsområdet

Kommittén för socialt skydd har genomfört olika typer av erfarenhetsutbyten mellan medlemsstaterna och tagit fram en årlig rapport om den sociala situationen, reformer och utvecklingstrender på det socialpolitiska området.

Även sysselsättningskommittén har genomfört motsvarande erfarenhetsutbyten och tagit fram en årlig rapport om den sysselsättningspolitiska situationen och utvecklingen.

Rådet godkände huvudbudskapen från respektive kommittés årliga rapport i oktober.

Arbetsmarknadsutskottet informerades i september. Socialförsäkringsutskottet informerades i september. Socialutskottet informerades i oktober.

38.1.3 Ett Europaår för kompetens 2023

Den 10 maj beslutade Europaparlamentet och rådet om ett europeiskt kompetensår 2023 (se faktapromemoria 2022/23:FPM12). En politisk överenskommelse nåddes i mars och rådet antog formellt förslaget den 24 april.

Det övergripande målet med kommissionens förslag är att fortsätta att främja omställning och kompetenshöjning och därigenom stärka konkurrenskraften hos europeiska företag så att den gröna och digitala omställningen kan genomföras på ett socialt, rättvist och inkluderande sätt. Det europeiska kompetensåret sträcker sig från den 9 maj 2023 till den 8 maj 2024.

39 Arbetsliv, arbetsmarknad och sociala frågor

39.1 Direktiv om bättre arbetsvillkor för plattformarbete

Under det svenska ordförandeskapet enades EPSCO-rådet den 12 juni om en allmän riktlinje för direktivet om bättre arbetsvillkor för plattformarbete (se faktapromemoria 2021/22:FPM36). Under hösten har rådet förhandlat med Europaparlamentet och sex trepartsmöten genomfördes under det spanska ordförandeskapet. Förhandlingarna med Europaparlamentet fortsätter under 2024.

Överläggning med arbetsmarknadsutskottet hölls i januari 2022. Arbetsmarknadsutskottet informerades i februari, mars, april, maj, september, november och december 2023. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni.

39.2 Kemiska agenser och carcinogena, mutagena och reproduktionstoxiska ämnen

Kommissionen presenterade den 13 februari ett förslag om ändringar i direktivet om kemiska agenser och i direktivet om carcinogena, mutagena

och reproduktionstoxiska ämnen. Förslaget innebär att ett hygieniskt och ett biologiskt gränsvärde för bly och dess oorganiska föreningar revideras samt att hygieniska gränsvärden för ämnesgruppen diisocyanater introduceras (se faktapromemoria 2022/23:FPM57).

Överläggning med arbetsmarknadsutskottet hölls i mars. Arbetsmarknadsutskottet informerades i maj, september, oktober och november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni.

Under det svenska ordförandeskapet enades EPSCO-rådet den 12 juni om en allmän riktlinje. Under hösten förhandlades förslaget med Europaparlamentet och den 14 november nåddes en provisorisk överenskommelse.

39.3 Revideringen av asbestdirektivet

Under det svenska ordförandeskapet nåddes en provisorisk överenskommelse om revidering av asbestdirektivet med Europaparlamentet och antogs formellt i oktober. Medlemsstaterna kommer att ha två år på sig att införliva direktivet. Detta gäller dock inte införandet av bestämmelser om elektronmikroskopi som mätmetod, för vilket de kommer att ha sex år på sig.

På EPSCO-rådet den 8 december 2022 nåddes en allmän riktlinje. Samråd ägde rum med EU-nämnden i december 2022 och arbetsmarknadsutskottet informerades i februari, mars, april, maj och september.

39.4 Stärkt social dialog

Kommissionen lämnade den 25 januari ett förslag på rådsrekommendation om stärkt social dialog (se faktapromemoria 2022/23:FPM53). Rådsrekommendationen syftar till att stödja medlemsstaterna i att främja social dialog och kollektivavtalsförhandlingar på nationell nivå. Rådsrekommendationen antogs under det svenska ordförandeskapet, vid rådsmöte den 12 juni.

Överläggning med arbetsmarknadsutskottet ägde rum i februari och information lämnades i februari, mars, april, maj och september. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni.

39.5 Psykisk hälsa och osäkra anställningar samt demokrati i arbetslivet och gröna kollektivavtalsförhandlingar

Det inkommande spanska ordförandeskapet presenterade ett utkast till rådsslutsatser om psykisk hälsa och osäkra anställningar i slutet på juni. Rådsslutsatserna presenterades mot bakgrund av växande utmaningar när det gäller psykisk hälsa och betydelsen av en god psykisk hälsa för ett

produktivt arbetsliv. Rådsslutsatserna godkändes vid rådets möte den 9 oktober. Skr. 2023/24:115

Överläggning med arbetsmarknadsutskottet ägde rum i september. Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober.

I september presenterade det spanska ordförandeskapet ett utkast till rådsslutsatser om mer demokrati i arbetslivet och gröna kollektivavtalsförhandlingar för anständigt arbete och hållbar och inkluderande tillväxt. Rådsslutsatserna syftar till att främja social dialog och kollektivavtalsförhandlingar och betonar vikten av dem för att hantera utmaningar kopplat till den digitala och gröna omställningen. Rådsslutsatserna godkändes vid rådets möte 27 november.

Överläggning med arbetsmarknadsutskottet ägde rum i oktober och information lämnades i november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

39.6 2019 års ILO-konvention om våld och trakasserier

Under det svenska ordförandeskapet presenterades ett reviderat förslag till rådsbeslut om bemyndigande för medlemsstaterna att ratificera 2019 års ILO-konvention om våld och trakasserier. Förslaget fick inte tillräckligt stöd. Det spanska ordförandeskapet presenterade i juli ett ytterligare reviderat förslag där medlemsstaterna inbjöds, inte bemyndigades, att ratificera konventionen. Sverige gav inte stöd till texten då ett beslut inte bedömdes nödvändigt för att kunna ratificera konventionen. Den 18 september antog rådet en allmän riktlinje.

Överläggning med arbetsmarknadsutskottet ägde rum i september. Utskottet informerades senast i november. Det senaste samrådet med EU-nämnden ägde rum i oktober.

39.7 Samordning av de sociala trygghetssystemen

Förslaget från 2016 om revidering av regelverket om samordning av de sociala trygghetssystemen (se faktapromemoria 2016/17:FPM54) förhandlades under det svenska ordförandeskapet och under hösten.

Socialförsäkringsutskottet informerades i februari, april, juni, september, oktober och i december. Arbetsmarknadsutskottet informerades i februari, april, maj, september och november.

39.8 Digitalisering av samordningen av de sociala trygghetssystemen

Den 6 september presenterade kommissionen ett meddelande om digitalisering av samordningen av de sociala trygghetssystemen. Meddelandet syftar till att beskriva pågående digitala initiativ som har betydelse för sociala trygghetsområdet men även uppmana medlemsstaterna att fullt ut genomföra systemet för utbyte av

Skr. 2023/24:115 socialförsäkringsinformation (EESSI) och att delta i utvecklingen av nya system.

Socialförsäkringsutskottet informerades i september. Socialutskottet informerades i oktober.

I ljuset av kommissionens meddelande godkände rådet slutsatser om digitaliserad samordning av de sociala trygghetssystemen den 28 november.

Socialförsäkringsutskottet informerades i september och i oktober. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

39.9 Direktiv om EU-intyget och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning

Den 6 september presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om inrättande av EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning (se faktapromemoria 2023/24:FPM4). Syftet är att underlätta för personer med funktionsnedsättning att nyttja den fria rörligheten inom EU, genom att medlemsstaterna ömsesidigt erkänner EU-intyget och EU-parkeringstillståndet oavsett i vilken medlemsstat de blivit utfärdade. Direktivet omfattar EU-medborgare och deras familjemedlemmar. Beslut om allmän riktlinje fattades den 27 november.

Överläggning med socialutskottet ägde rum i oktober. Socialutskottet informerades i november och i december. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

Den 31 oktober presenterade kommissionen ett förslag till direktiv för att utvidga direktivet om EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning till att omfatta tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta i en medlemsstat.

Överläggning med socialutskottet ägde rum i december.

40 Jämställdhet och arbetet mot diskriminering

40.1 Rådsslutsatser på jämställdhetsområdet

Under våren presenterades ett utkast till rådsslutsatser om integrering av ett jämställdhetsperspektiv i politik, program och budgetar som ett led i den kontinuerliga uppföljningen av åtaganden i Pekingplattformen. Rådsslutsatserna antogs i juni.

Arbetsmarknadsutskottet informerades i februari.

40.2 Antidiskrimineringsdirektivet

Skr. 2023/24:115

Kommissionen lämnade 2008 ett förslag till direktiv om skydd mot diskriminering på grund av religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning (se faktapromemoria 2007/08:FPM127). Vid rådets möte i juni informerade ordförandeskapet om läget i förhandlingarna, som alltjämt är låst.

Arbetsmarknadsutskottet informerades senast i november.

40.3 Bindande åtgärder för insyn i lönesättningen

Europaparlamentets och rådets direktiv om stärkt tillämpning av principen om lika lön för kvinnor och män för lika eller likvärdigt arbete genom insyn i lönesättningen och efterlevnadsmekanismer (se faktapromemoria 2020/21:FPM91) antogs den 10 maj 2023. Direktivet har till syfte att upprätthålla den i fördragen föreskrivna principen om lika lön för kvinnor och män för lika eller likvärdigt arbete. Medlemsstaterna ska ha genomfört direktivet senast den 7 juni 2026.

Arbetsmarknadsutskottet informerades senast i april. Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

40.4 Standarder för jämlikhetsorgan

Kommissionen presenterade den 7 december 2022 ett paket med två direktiv om standarder för jämlikhetsorgan (se faktapromemoria 2022/23:FPM32). Avsikten med direktiven är att stärka skyddet mot diskriminering genom att fastställa minimikrav för jämlikhetsorganens funktion i syfte att öka deras effektivitet och garantera deras oberoende.

Rådet nådde allmänna riktlinjer om de två förslagen den 12 juni. Europaparlamentet antog sin position om förslaget som omfattar likabehandling av kvinnor och män i arbetslivet den 23 november. Trepartsmöten om förslaget inleddes den 28 november och en överenskommelse nåddes den 12 december.

Arbetsmarknadsutskottet informerades senast i december. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni.

40.5 Rådsslutsatser om likabehandling av romer om tillgång till adekvat och desegregerat boende

Rådet antog den 9 oktober rådsslutsatser om åtgärder för att säkerställa likabehandling av romer när det gäller tillgång till adekvat och desegregerat boende. Rådsslutsatserna har sin bakgrund i ett nytt strategiskt ramverk för romsk jämlikhet, inkludering och delaktighet som kommissionen presenterade i oktober 2020. Ramverket utgår från de tre horisontella områdena jämlikhet, inkludering och delaktighet och omfattar också fyra tematiska områden, ett av dessa är boende.

Skr. 2023/24:115 Konstitutionsutskottet informerades i september. Samråd med EU-nämnden ägde rum i september.

41 Hälsofrågor

41.1 Förordning om det europeiska hälsodataområdet

I maj 2022 presenterade kommissionen ett förslag till förordning om det europeiska hälsodataområdet (se faktapromemoria 2021/22:FPM97).

Under det svenska ordförandeskapet förhandlades förslaget och vid rådsmötet den 13 juni presenterades en lägesrapport. Ett förhandlingsmandat inför trepartsmöte antogs i december.

Socialutskottet informerades i januari, mars, juni och september. EU-nämnden informerades i juni.

41.2 Humanmaterialförordningen

I juli 2022 presenterade kommissionen ett förslag till förordning om kvalitets- och säkerhetsstandarder för ämnen av mänskligt ursprung avsedda för användning på människor (humanmaterialförordningen) (se faktapromemoria 2021/22:FPM118).

Under det svenska ordförandeskapet förhandlades förslaget och vid rådsmötet den 13 juni presenterades en lägesrapport. Ett förhandlingsmandat inför trepartsmöte antogs i oktober och trepartsmötena avslutades i en preliminär överenskommelse i december.

Socialutskottet informerades om frågan i januari, juni och september. EU-nämnden informerades i juni.

41.3 Ny avgiftsförordning för Europeiska läkemedelsmyndigheten

Kommissionens förslag till ny avgiftsförordning för den europeiska läkemedelsmyndigheten presenterades i december 2022 (se faktapromemoria 2022/23:FPM51). Under det svenska ordförandeskapet hölls en riktlinjedebatt i frågan vid rådsmötet den 14 mars och den 13 juni 2023 antog rådet en allmän riktlinje. Trepartsmöten genomfördes därefter och avslutades i en politisk överenskommelse i oktober.

Socialutskottet informerades om frågan i januari, mars, september och oktober. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni.

41.4 Förordning och direktiv om humanläkemedel

Skr. 2023/24:115

Den 26 april presenterade kommissionen sitt förslag till ny lagstiftning om humanläkemedel (se faktagromemoria 2022/23:FPM90).

Kommissionens mål med förslaget är att bland annat förbättra försörjningstryggheten och säkerställa att patienter alltid har tillgång till läkemedel och att nya regler ska bidra till en attraktiv, innovations- och konkurrenskraftsvänlig miljö för forskning, utveckling och produktion av läkemedel i Europa. Att göra läkemedel mer miljömässigt hållbara och motverka antimikrobiell resistens är också viktiga delar i förslaget.

Säker tillgång till läkemedel var även tema för det informella rådsmötet som det svenska ordförandeskapet anordnade den 4–5 maj. Hälsoministrarna hade även ett åsiktsutbyte om stärkandet av läkemedelsområdet i syfte att värna konkurrenskraft och jämlik tillgång till läkemedel vid rådets möte den 13 juni.

Socialutskottet informerades om kommissionens lagstiftningsförslag i maj. Överläggning med socialutskottet ägde rum i oktober.

41.5 Intensifiering av EU:s åtgärder för att bekämpa antimikrobiell resistens

Under det svenska ordförandeskapet, den 13 juni, antog rådet en rekommendation om intensifiering av EU:s åtgärder för att bekämpa antimikrobiell resistens. Rekommendationen är en del av översynen av EU:s läkemedelslagstiftning (se faktagromemoria 2022/23:FPM90). Rekommendationen fastslår icke-bindande mål för medlemsstaternas arbete för att minska användningen av antibiotika. Medlemsstaterna ska bland annat arbeta för att förebygga infektioner, främja vaccinationer, övervaka resistensutveckling, arbeta för att utveckla nya antibiotika samt säkra en hållbar tillgång till antibiotika.

Under det svenska ordförandeskapet anordnades ett högnivåmöte den 6–7 mars om EU:s åtgärder för att bekämpa antimikrobiell resistens.

Information lämnades till socialutskottet i januari och maj. Överläggning med socialutskottet respektive samråd med EU-nämnden ägde rum i juni.

41.6 Meddelande om åtgärder mot läkemedelsbrist

Den 24 oktober presenterade kommissionen ett meddelande om åtgärder mot läkemedelsbrist. I meddelandet lämnas en redogörelse för åtgärder som kan vidtas av EU, medlemsstater och leverantörer i syfte att motverka brist på läkemedel.

Information lämnades till socialutskottet i november.

41.7 Nya övergångsbestämmelser i förordningar om medicinteknik

Ändringar i övergångsbestämmelserna i förordningen om medicintekniska produkter och förordningen om medicintekniska produkter för in vitro-diagnostik (MDR- och IVDR-förordningarna) beslutades i mars när det gäller övergångsbestämmelser för vissa medicintekniska produkter och medicintekniska produkter för in vitro-diagnostik.

Kommissionen lade fram förslaget om ändring av övergångsbestämmelser i MDR- och IVDR-förordningarna mot bakgrund av risken att det skulle uppstå brist på medicintekniska produkter som delvis beror på produkter som inte hinner certifieras i enlighet med nya regler.

Information lämnades till socialutskottet i januari och mars. Samråd med EU-nämnden ägde rum i januari.

41.8 Främjande av psykisk hälsa

Den 7 juni presenterade kommissionen ett meddelande om en övergripande strategi för psykisk hälsa (se faktapromemoria 2022/23:FPM107). I meddelandet föreslår kommissionen ett sammanhängande initiativ – en övergripande strategi för psykisk hälsa – som syftar till att stärka och utveckla insatserna inom området psykisk hälsa på EU-nivå. Målsättningen är att initiativet ska bidra till effektiv vägledning, samordning, ökat stöd och riktade åtgärder på EU-nivå. Meddelandet knyter an till 20 flaggskeppsinitiativ som ska genomföras inom ramen för redan pågående EU-initiativ och befintliga finansiella instrument.

Under hösten har fyra uppsättningar rådsslutsatser med utgångspunkt i meddelandet förhandlats (se även avsnitt XXX35.2.7, 39.5 och 59.3). Bland annat godkände rådet den 30 november slutsatser om psykisk hälsa. Slutsatserna fokuserar på att stärka det tvärsektorierella arbetet inom området psykisk hälsa, uppmärksamma utsatta grupper, verka för att minska ojämlikheter i psykisk hälsa och säkra tillgången till en god och tillgänglig vård och omsorg för personer med psykisk ohälsa.

Överläggning med socialutskottet ägde rum i september. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

41.9 Ett globalt pandemifördrag och det internationella hälsoreglementet

Sedan 2022 pågår förhandlingar om ett globalt pandemifördrag inom ramen för Världshälsoorganisationen (WHO). Parallellt med att utarbeta ett pandemifördrag görs en översyn av det internationella hälsoreglementet (IHR, 2005). Kommissionen företräder EU som intagit en ledande roll i förhandlingarna.

41.10 Globalt nätverk för digitala hälsointyg

Skr. 2023/24:115

Den 1 juli löpte den tidigare förordningen om EU:s digitala covidintyg ut. Dessa intyg har satt en global standard för utformande av för intyg om vaccination, testning och tillfrisknande. WHO har inrättat ett globalt nätverk för digitala hälsointyg som kommer att integrera den teknik som utvecklats i EU:s digitala covidintyg. Den 5 juni presenterade kommissionen ett förslag till en rådsrekommendation för att säkerställa en smidig övergång från systemet med covid-19-intyg till ett globalt WHO-nätverk för digitala hälsointyg. Den 27 juni under det svenska ordförandeskapet antogs rådsrekommendationen.

Socialutskottet informerades och samråd med EU-nämnden ägde rum i juni.

42 Den inre marknads utveckling

42.1 Framtidens inre marknad

Den inre marknaden firade 30 år i år. Detta uppmärksammades under det svenska ordförandeskapet bland annat vid inre marknadskonferensen, Single Market Forum (SIMFO), i Stockholm i maj.

Under ordförandeskapet presenterades också kommissionens meddelande Inre marknaden 30 år, där bland annat tjänstesektorn uppmärksammades. Vidare gavs Enrico Letta (f.d. italiensk premiärminister) i uppdrag av Europeiska rådet att författa en högnivårapport om den inre marknads framtid som ska redovisas i mars 2024. Kommissionen presenterade även ett initiativ om ett e-formulär vid utstationering i syfte att öka rörligheten för utstationerade arbetstagare och minska den administrativa bördan för företag.

42.2 Krisinstrument för den inre marknaden

I september 2022 presenterade kommissionen ett förslag till ett krisinstrument för den inre marknaden (se faktapromemoria 2022/23:FPM 13).

I juni, under det svenska ordförandeskapet, antog rådet ett förhandlingsmandat och det spanska ordförandeskapet inledde trepartsmöten.

42.3 Europeiska ideella sammanslutningar med gränsöverskridande verksamhet

I september presenterade kommissionen ett förslag till nya regler om ideella organisationer med gränsöverskridande verksamhet (se faktapromemoria 2023/24:FPM7). Förslaget, som inbegriper ett direktiv och en förordning, innebär att en ny associationsrättslig form för europeiska gränsöverskridande sammanslutningar införs i medlemsstaternas rättssystem. Syftet med förslaget är att undanröja hinder och underlätta för ideella organisationer som vill verka gränsöverskridande.

Överläggning med näringsutskottet ägde rum i november.

42.4 Revidering av byggproduktförordningen

Skr. 2023/24:115

Under året har förhandlingen om kommissionens förslag till en reviderad byggproduktförordning fortsatt. I slutskedet av det svenska ordförandeskapet enades rådet om ett mandat för att inleda trepartsmöten. Höstens trepartsmöten ledde till att en preliminär överenskommelse om en reviderad byggproduktförordning kunde nås i december.

Civilutskottet informerades i november.

42.5 Förordning om vissa mobila maskiner

Kommissionen presenterade den 30 mars förslag till en ny förordning för typgodkännande och marknadskontroll av vissa mobila maskiner som ska sättas på marknaden för att kunna framföras på allmän väg. Förordningen syftar till att etablera ett harmoniserat förfarande för godkännande och kontroll för dessa maskiner inom EU (se faktapromemoria 2020/21:FPM81). I november beslutade rådet ett förhandlingsmandat.

Överläggning med näringsutskottet ägde rum i juni.

43 Näringspolitik

43.1 Förordning om halvledare

Kommissionen presenterade i februari 2022 ett förslag till förordning om halvledare (se faktapromemoria 2021/2022:FPM67). Förhandlingarna slutfördes under det svenska ordförandeskapet. Den 13 september trädde förordningen i kraft.

43.2 Förordning om nettonollindustrin

I mars presenterade kommissionen ett förslag till förordning om nettonollindustrin (se faktapromemoria 2022/23:FPM78). Förslaget är en del i genomförandet av kommissionens industriplan för den gröna given. Industriplanen presenterades i februari och syftar till att skala upp produktionskapaciteten av nyckeltekniker som är avgörande för att nå EU:s klimatmål, liksom att säkerställa ett motståndskraftigt energisystem och främja jobbskapande. Rådet beslutade om allmän riktlinje den 7 december.

Överläggning i näringsutskottet ägde rum i april och samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

43.3 Förordning om kritiska råmaterial

Halvvägs in i det svenska ordförändskapet presenterade kommissionen den kritiska råmaterialakten (CRMA) med övergripande målsättning att säkerställa EU:s tillgång till säkra och hållbara försörjning av kritiska råmaterial och att stärka de olika stegen längs hela värdekedjan (se faktapromemoria 2022/23:FPM77). För att säkra EU:s försörjning av råmaterial behövs såväl ökad produktion inom EU från både primära och sekundära källor som bibehållen och utvecklad tillgång till globala marknader. Politisk överenskommelse nåddes i november.

Överläggning med näringsutskottet ägde rum i april och samråd med EU-nämnden ägde rum i mars.

43.4 Europeisk plattform för strategisk teknik

I juni presenterade kommissionen förslag till förordning om en europeisk plattform för strategiska tekniker (se faktapromemoria 2022/23:FPM111). Förslaget är en del av översynen av EU:s fleråriga budgetram för perioden 2021–2027 och syftar till att möta investeringsbehoven i kritiska och strategiska tekniker inom miljöteknik, digitalteknik, forskningsintensiv teknik och bioteknik.

Överläggning med näringsutskottet ägde rum i september.

43.5 Registrering, datainsamling och datadelning om korttidsuthyrning av boende

Kommissionen presenterade i november 2022 förslag till förordning om datainsamling och datadelning om korttidsuthyrning av boende (se faktapromemoria 2022/23:FPM25). Förslaget syftar till att införa nya regler för korttidsuthyrning av bostäder online och innehåller bestämmelser om datainsamling och datadelning. De nya reglerna ska komplettera de befintliga rättsakterna om digitala tjänster och administrativt samarbete i fråga om beskattning (DAC). Rådet nådde en allmän riktlinje den 2 mars.

Överläggning med näringsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i februari.

43.6 Tillbörlig aktsamhet för företag i fråga om hållbarhet

Kommissionen presenterade i februari 2022 ett förslag till direktiv om tillbörlig aktsamhet för företag i fråga om hållbarhet (se faktapromemoria 2021/22:FPM71). Europaparlamentet antog sin ståndpunkt den 1 juni. Trepartsmöten inleddes i juni och den 14 december träffades en preliminär politisk överenskommelse om direktivet.

43.7 Bemyndigandeförordning inom transportområdet

Skr. 2023/24:115

Bemyndigandeförordningen (EU) 2022/2586 (se faktapromemoria 2021/22:FPM117) antogs den 19 december 2022 och trädde i kraft den 19 januari.

43.8 Ekodesign för hållbara produkter

Kommissionen presenterade förslag till en ny förordning om Ekodesign för hållbara produkter (ESPR) den 30 mars 2022 (se faktapromemoria 2021/22:FPM84). Rådet enades i maj 2023 om en allmän riktlinje som bland annat innebär att det blir förbjudet att förstöra osålda kläder för konsumentbruk.

43.9 Skydd av geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter

I april 2022 presenterade kommissionen ett förslag om att utvidga EU:s regelverk för skyddade geografiska beteckningar till att omfatta även hantverks- och industriprodukter (se faktapromemoria 2021/22:FPM89). Under det svenska ordförandeskapet nåddes en politisk överenskommelse mellan rådet och Europaparlamentet. Förordningen antogs i oktober.

Näringsutskottet informerades i juni och samråd med EU-nämnden ägde rum i september.

43.10 En översyn av EU:s formskyddsregler

Förslagen presenterades i november 2022 (se faktapromemoria 2022/23:FPM38) och innebär att EU:s regler om formskydd (även kallat mönsterskydd) ses över. Översynen syftar till att främja högsta kvalitet inom formgivning, innovation och konkurrenskraft i EU. Det ska ske genom att det befintliga regelverket moderniseras och blir mer tillgängligt och effektivt för enskilda formgivare, små och medelstora företag och designintensiva branscher. En politisk överenskommelse med Europaparlamentet nåddes i december.

Överläggning med näringsutskottet ägde rum i februari. Näringsutskottet informerades och samråd med EU-nämnden ägde rum i september.

43.11 Kommissionens patentpaket

Paketet presenterades i april (se faktapromemoria 2022/23:FPM92) och innehåller tre delar:

- Ett centralt förfarande för beviljande av nationella tilläggskydd för läkemedel och växtskyddsmedel samt ett enhetligt tilläggskydd som kompletterar det enhetliga patentsystemet
- ett system för beviljande av tvångslicenser på EU-nivå
- ett nytt regelverk för licensmarknaden av standardessentiella patent (SEP).

Patentpaketet syftar enligt kommissionen till att göra det lättare för företag, särskilt små och medelstora, att nyttja sina uppfinningar och använda sig av ny teknik, samt till att öka EU:s konkurrenskraft och tekniska suveränitet. Förslagen syftar också till att göra regelverken mer effektiva, transparenta och framtidssäkra.

Överläggning med näringsutskottet ägde rum i oktober.

43.12 Ikraftträdande av det enhetliga patentsystemet

Under det svenska ordförandeskapet, den 1 juni, trädde det enhetliga patentsystemet i kraft bland de medlemsstater som deltar i det fördjupade samarbetet och Enhetliga patentdomstolen invigdes och inledde sitt arbete. Ikraftträdandet uppmärksammades vid flera rådsmöten under året och det välkomnades också av Europeiska rådet i juni.

43.13 Utvidga och uppgradera användningen av digitala verktyg och förfaranden inom bolagsrätten

I mars presenterade kommissionen ett förslag om ändringar i direktivet om enmansbolag respektive bolagsrättsdirektivet (se faktagromemoria 2022/23:FPM82). Förslaget syftar till att underlätta för företag som verkar över gränserna, öka insynen i och förtroendet för företag och att förbättra de digitala tjänsterna i gränsöverskridande situationer för att uppnå en mer integrerad och digitaliserad inre marknad.

Överläggning med civilutskottet ägde rum i maj och utskottet informerades i september och i december.

43.14 Direktiv om aktier med olika röstvärden

Kommissionen presenterade i december 2022 ett förslag till direktiv om strukturer med aktier med utvidgad rösträtt i företag som ansöker om att få sina aktier upptagna till handel på en tillväxtmarknad för små och medelstora företag (se faktagromemoria 2022/23:FPM47). Förslaget, som är en del i ett paket som benämns noteringsakten, syftar till att underlätta för mindre bolag att få tillgång till kapital genom att notera sina aktier. Förslaget förhandlades under det svenska ordförandeskapet. Trepartsmöte inleddes i november.

Överläggning med civilutskottet ägde rum i februari. Information lämnades till utskottet i april, september och december.

43.15.1 Euro 7

Kommissionen lämnade sitt förslag till förordning om avgasutsläpp för vägfordon, slitageutsläpp från bromsar och däck samt om batterihållbarhet (Euro 7) den 10 november 2022 (se faktapromemoria 2022/23:FPM31). Förslaget omfattar både lätta och tunga vägfordon, det vill säga personbilar, skåpbilar, bussar och lastbilar. Förslaget innehåller nya drivmedels- och teknikneutrala gränsvärden för avgasutsläppen och gränsvärden för ytterligare luftföroreningar.

Vid konkurrenskraftsrådet den 25 september antogs en allmän riktlinje. Överläggning med trafikutskottet ägde rum i februari. Samråd med EU-nämnden ägde rum i september.

43.15.2 Förordning om tvätt- och rengöringsmedel

Kommissionen presenterade sitt förslag till revidering av förordningen om tvätt- och rengöringsmedel den 28 april (se faktapromemoria 2022/23:FPM89). Ändringsförslagen är omfattande och syftar till att förenkla och anpassa förordningen till den tekniska utveckling som skett sedan förordningen antogs. Några av de större förslagen är regler för digital märkning, förslag om att införa digitala produktpass, förslag om att införa CE-märkning, regler för försäljning vid påfyllningsstationer samt regler för mikrobiologiska tvätt- och rengöringsmedel. Förslaget bidrar till genomförandet av kommissionens gröna giv och stöder arbetet med genomförandet av EU:s uppdaterade industristrategi.

44 Konsumentpolitik

44.1 Direktiv om konsumentkrediter

Direktivet om konsumentkrediter (se faktapromemoria 2020/21:FPM124) antogs av Europaparlamentet och rådet i oktober.

Civilutskottet informerades i september.

44.2 Direktiv om distansförsäljning av finansiella tjänster

I maj 2022 presenterade kommissionen ett förslag att upphäva direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster (se faktapromemoria 2021/22:FPM98). En allmän riktlinje överenskomts i rådet i mars 2023 och direktivet antogs i oktober.

Civilutskottet informerades i september.

44.3 Rätten att få en vara reparerad

Kommissionen presenterade i mars ett förslag till nytt direktiv om rätten att få en vara reparerad (se faktagpromemoria 2022/23:FPM79). Förslaget syftar till att fler varor ska repareras inom den lagstadgade ansvarstiden och att det ska bli lättare och billigare för konsumenterna att reparera varor när det är möjligt även efter det att tiden har löpt ut. Direktivet följer en strategi för fullständig harmonisering som innebär att medlemsstaterna inte får behålla eller införa bestämmelser i sin nationella lagstiftning som avviker från dem som fastställs i direktivet. I november antogs ett förhandlingsmandat i rådet.

Överläggning med civilutskottet hölls i maj och utskottet informerades i september och december.

44.4 Direktiv om mer konsumentmakt i den gröna omställningen

I mars 2022 presenterade kommissionen ett förslag om ändringar i direktiven om otillbörliga affärsmetoder respektive konsumenträttigheter (se faktagpromemoria 2021/22:FPM79). Under det svenska ordförandeskapet 2023 nåddes en politisk överenskommelse om ett rådsmandat. Trepartsmöten inleddes och politisk överenskommelse mellan rådet och Europaparlamentet träffades i oktober.

44.5 Förordning om allmän produktsäkerhet

I maj antog rådet en ny produktsäkerhetsförordning (se faktagpromemoria 2020/21:FPM126). Förordningen träder i kraft i december 2024.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i april.

44.6 Förordning om leksakers säkerhet

I juli presenterade kommissionen ett förslag om en ny förordning om leksakers säkerhet (se faktagpromemoria 2023/24:FPM2). Förhandlingen påbörjades under hösten.

Överläggning med civilutskottet ägde rum i oktober.

44.7 Paket om alternativ tvistlösning för konsumenter

I oktober presenterade kommissionen ett paket om alternativ tvistlösning för konsumenter som bland annat består av förslag att revidera direktivet om alternativ tvistlösning vid konsumenttvister. Dessutom upphävs förordningen om tvistlösning online, samt en rekommendation om

kvalitetskrav för tvistlösningsförfaranden som erbjuds av marknadsplatser online och branschorganisationer (se faktagromemoria 2023/24:FPM14). Skr. 2023/24:115

Syftet är att anpassa reglerna om alternativ tvistlösning för konsumenter till dagens digitala konsumentmarknader. Vidare vill kommissionen förbättra användningen av gränsöverskridande alternativ tvistlösning genom ett mer anpassat bistånd till konsumenter och näringsidkare.

Information till civilutskottet lämnades i november och överläggning ägde rum i december.

45 Forskning och innovation

45.1 Rättvis och hållbar användning av rymden

Den 23 maj antogs rådsslutsatser om rättvis och hållbar användning av rymden. De tar upp vikten av att diskutera vilka regler som behöver finnas på den internationella nivån, EU-nivån respektive medlemsstatsnivån för att säkerställa rättvis och hållbar användning av rymden. I rådsslutsatserna uppmanas medlemsstaterna och kommissionen att öka sina ansträngningar för att säkerställa fortsatt utveckling av åtgärder för att minimera framtida rymdskrot och även vikten av att stödja forskning inom området.

Kommissionen och Utrikestjänsten uppmanas att tillsammans med medlemsstaterna arbeta för att åstadkomma en gemensam och koordinerad ansats för ett effektivt genomförande av FN:s frivilliga riktlinjer för långsiktigt hållbart nyttjande av rymden.

Överläggning med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

45.2 Rymdtrafikledning

Den 8 december antogs rådsslutsatser om rymdtrafikledning. De lyfter vikten av att beakta både civila och militära behov och krav för rymdtrafikledning, samtidigt som den civila karaktären av EU:s rymdprogram betonas. Medlemsstaterna uppmanas fortsätta sina nationella ansträngningar att bygga operationell förmåga inom rymdlägesbild och att genom programmet för Space Surveillance and Tracking (SST) bidra till att bygga upp en europeisk katalog över rymdobjekt.

Kommissionen uppmanas att föreslå åtgärder för att främja införandet av icke rättsligt bindande instrument inom rymdområdet på nationell och internationell nivå för att stärka europeisk industris konkurrenskraft. Slutsatserna uppmanar kommissionen och utrikestjänsten att arbeta för en global lösning för rymdtrafikledning i samarbete med andra regioner.

Överläggning med utbildningsutskottet ägde rum i november och samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

45.3 Horisont 2020

Den 7 mars godkände rådet slutsatser om Europeiska revisionsrättens särskilda rapport 23/2022: Synergier mellan Horisont 2020 och de europeiska struktur- och investeringsfonderna – Den fulla potentialen utnyttjas ännu inte.

Information till utbildningsutskottet ägde rum i februari.

45.4 Akademisk publicering

På konkurrenskraftsrådets möte den 23 maj antog rådet rådsslutsatser om öppen vetenskap och vetenskaplig publicering som hanterar frågan om ett högkvalitativt, öppet, transparent, tillförlitligt och rättvist vetenskapligt publiceringssystem. Syftet med rådsslutsatserna är att påskynda övergången till öppen vetenskap med fokus på att stärka forskningens kvalitet, effektivitet och genomslagskraft. I rådsslutsatserna uppmantras medlemsstaterna och kommissionen till att fortsätta arbetet för harmoniserade policyer som stödjer en mångfald av icke-vinstdrivande modeller för öppet tillgänglig vetenskaplig publicering utan kostnader för såväl forskare som läsare.

Överläggning med utbildningsutskottet ägde rum i mars och maj, och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

45.5 Stärka effekterna av forskning och innovation i beslutsfattandet

Den 8 december antog konkurrenskraftsrådet rådsslutsatser om att stärka effekterna av forskning och innovation i beslutsprocesser när det gäller offentlig politik i unionen. Syftet är att förbättra medborgarnas liv och stärka demokratin. Slutsatserna belyser vikten av forskning och innovation för kunskaps- och evidensbaserat beslutsfattande, såväl som för kvaliteten, effektiviteten och effekten av offentlig politik.

Överläggning med utbildningsutskottet ägde rum i september och november, och samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

45.6 Attrahera och behålla forskartalanger i Europa

Den 8 december nåddes en politisk överenskommelse i konkurrenskraftsrådet om en rekommendation angående att behålla europeiska forskare och att göra Europa till en attraktiv destination för utländska talanger. I rekommendationen föreslås bland annat åtgärder för att göra forskarkarriären mer attraktiv.

Överläggning med utbildningsutskottet ägde rum i september och november, och samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

45.7 Ändring av förordningen om gemensamma företag under Horisont Europa gällande det gemensamma halvledarföretaget

Skr. 2023/24:115

Den 1 december 2022 antog rådet en allmän riktlinje om en ram med åtgärder för att stärka Europas halvledarekosystem, den s.k. halvledarakten (se faktapromemoria 2021/22:FPM67). Under det svenska ordförandeskapet har behandlingen av ändringen av förordningen om bildande av gemensamma företag när det gäller det gemensamma företaget för halvledare, som är en del av halvledarakten, tagits vidare. Den 25 juli godkände rådet halvledarakten.

DEL 8 TRANSPORT, TELEKOM OCH ENERGI

46 Transport

46.1 Horisontella frågor

46.1.1 Transeuropeiska transportnätet TEN-T

Kommissionen presenterade 2021 förslag till reviderad TEN-T-förordning (se faktagromemoria 2021/22:FPM55). Två trepartsmöten ägde rum under det svenska ordförandeskapet och förhandlingarna fortsatte under hösten.

Överläggning med trafikutskottet ägde rum i mars och i maj 2022 och utskottet informerades i november 2022 och i mars 2023. Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj och i december 2022.

46.1.2 Utbyggnad av infrastruktur för alternativa bränslen

När det gäller förslaget till omarbetning av direktivet om utbyggnad av infrastruktur för alternativa bränslen till en förordning (se faktagromemoria 2020/21:FPM141) nåddes en politisk överenskommelse med Europaparlamentet under det svenska ordförandeskapet.

Överläggning med trafikutskottet ägde rum i maj och utskottet informerades i november 2022. Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj och december 2022. Trafikutskottet informerades i mars 2023.

46.1.3 Intelligentas transportsystem

Kommissionen presenterade 2021 ett förslag som ändrar i direktiv om ett ramverk för genomförande för intelligenta transportsystem på väg och gentemot andra trafikslag, det s.k. ITS-direktivet (se faktagromemoria 2021/22:FPM53). Under det svenska ordförandeskapet nåddes en politisk överenskommelse med Europaparlamentet i juni.

Överläggning ägde rum i trafikutskottet i mars 2022. Samråd ägde rum i EU-nämnden i maj 2022. Trafikutskottet informerades i mars 2023.

46.1.4 Redovisning av växthusgasutsläpp från transporttjänster

Kommissionen presenterade i juli ett förslag till förordning om redovisning av växthusgasutsläpp från transporttjänster som en del av paketet för grönare transporter. Syftet är att öka transparensen och bidra till lika villkor mellan företag i hela EU när de beräknar och redovisar

utsläpp av växthusgaser från transporttjänster. Rådet antog en allmän riktlinje den 4 december. Skr. 2023/24:115

Överläggning med trafikutskottet ägde rum i oktober och utskottet informerades i november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

46.1.5 Ändring av direktivet om kombinerad transport

Kommissionen presenterade i november förslag till ändring av direktivet om kombinerad transport och av förordningen om elektronisk godstransportinformation (se faktapromemoria 2023/24:FPM21). Syftet är att främja intermodala transporter för att minska negativa effekter av godstransporter. Förslaget ingår i paketet om grönare godstransporter.

46.2 Landtransporter

46.2.1 Eurovinjettdirektivet

Kommissionen presenterade i maj förslag till en reviderad rättsakt om avgifter för fordon för användningen av väginfrastrukturer, eurovinjettdirektivet (se faktapromemoria 2022/23:FPM95). Förslaget syftar till att inkludera effekten av släpfordon på koldioxidutsläppen från kombinationer av tunga godsfordon vid fastställandet av de vägavgifter och vägtullar som omfattas av direktivet.

Överläggning med skatteutskottet ägde rum i oktober.

46.2.2 Omarbetat körkortsdirektiv

§ Kommissionen presenterade i mars ett förslag till omarbetning av körkortsdirektivet. Förslaget ingår i det s.k. vägtrafiksäkerhetspaketet (se faktapromemoria 2022/23:FPM69). Syftet är att förbättra trafiksäkerheten och underlätta den fria rörligheten, samtidigt som omarbetningen ska bidra till hållbara vägtransporter och den digitala omställningen. Under det svenska ordförandeskapet hölls en riktlinjedebatt den 1 juni. Rådet antog en allmän riktlinje den 4 december.

Information i trafikutskottet ägde rum i mars. Överläggning med trafikutskottet ägde rum i maj och utskottet informerades i november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj och december.

46.2.3 Direktiv om körkortsåterkallelser

Kommissionen presenterade i mars ett förslag till den unionsomfattande verkan av vissa kördiskvalifikationer. Förslaget ingår i det s.k. vägtrafiksäkerhetspaketet (se faktapromemoria 2022/23:FPM70) och syftar till att förbättra trafiksäkerheten och säkerställa en hög skyddsnivå för alla trafikanter i unionen.

Information i trafikutskottet ägde rum i mars. Överläggning med trafikutskottet ägde rum i maj. Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

46.2.4 Gränsöverskridande informationsutbyte om trafiksäkerhetsrelaterade brott

I vägtrafiksäkerhetspaketet som presenterades i mars ingår även ett förslag till reviderat direktiv om underlättande av gränsöverskridande informationsutbyte om trafiksäkerhetsrelaterade brott (CBE-direktivet), (se faktapromemoria 2022/23:FPM68). Syftet är att ytterligare förbättra trafiksäkerheten genom en mer effektiv gränsöverskridande tillämpning av trafiksäkerhetsrelaterade regler inom unionen. Under det svenska ordförandeskapet noterades en lägesrapport. Rådet antog en allmän riktlinje den 4 december.

Information i trafikutskottet ägde rum i mars. Överläggning med justitieutskottet ägde rum i maj och trafikutskottet informerades i maj och november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj och december.

46.2.5 Ny förordning om användning av järnvägsinfrastruktur

I paketet för grönare transporter som presenterades den 11 juli ingår också ett förslag till en ny järnvägskapacitetsförordning. Förslaget omfattar även en upphävning av godskorridorförordningen, (se faktapromemoria 2022/23:FPM131). Det syftar till att öka kapaciteten på järnvägsnäten och underlätta för den gränsöverskridande trafiken, genom att förbättra processerna för kapacitetstilldelning och trafikledning.

Överläggning med trafikutskottet ägde rum i oktober.

46.2.6 Reviderat mått- och viktdirektiv

I paketet för grönare transporter som presenterades den 11 juli ingår också ett förslag till ett reviderat direktiv om vägfordons mått och vikt. Förslaget är en ändring av ett direktiv om största tillåtna dimensioner i nationell och internationell trafik och högsta tillåtna vikter i internationell trafik för vissa vägfordon som framförs inom EU (se faktapromemoria 2022/23:FPM130). Det syftar främst till att tydliggöra reglerna för gränsöverskridande transporter med längre och tyngre fordon och främja användningen av utsläppsfria tunga fordon. Vid rådet den 4 december gav det spanska ordförandeskapet en lägesrapport.

Överläggning med trafikutskottet ägde rum i oktober och trafikutskottet informerades i november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

46.2.7 Särskilda kör- och vilotidsregler för bussförare

Kommissionen presenterade i maj ett förslag till ändring av en förordning när det gäller raster och viloperioder för förare som utför tillfälliga persontransporter på väg (se faktapromemoria 2022/23:FPM99). Syftet är

att tillåta en mer flexibel fördelning av raster och viloperioder och säkerställa likabehandling av bussföretag vid utförande av nationella och internationella tillfälliga persontransporter. Rådet antog en allmän riktlinje den 4 december.

Överläggning med trafikutskottet ägde rum i oktober och trafikutskottet informerades i november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

46.3 Sjöfart

46.3.1 Förnybara och koldioxidsnåla bränslen för sjötransport

Förordningsförslaget om förnybara och koldioxidsnåla bränslen för sjötransport ingår i lagstiftningspaketet Fit for 55 (se faktapromemoria 2020/21:FPM140). Under det svenska ordförandeskapet nåddes en politisk överenskommelse med Europaparlamentet.

Överläggning med trafikutskottet ägde rum i maj och utskottet informerades i november 2022. Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj och december 2022. Trafikutskottet informerades i mars 2023.

46.3.2 Europeiska sjösäkerhetsbyrån

Kommissionen presenterade i juni ett förslag till förordning om Europeiska sjösäkerhetsbyrån (Emsa) (se faktapromemoria 2022/23:FPM104). Förslaget ingår i det s.k. sjöfartspaketet och syftet med den föreslagna revideringen av Emsas uppdrag är bland annat att bättre förankra och återspegla byråns nuvarande uppgifter och mål.

Överläggning med trafikutskottet ägde rum i oktober.

46.3.3 Hamnstatskontrolldirektivet

Förslaget till reviderat direktiv om hamnstatskontroll (hamnstatskontrolldirektivet) presenterades av kommissionen den 1 juni som en del av ett s.k. sjöfartspaket (se faktapromemoria 2022/23:FPM 102). Syftet är att ytterligare förbättra sjösäkerheten och skyddet för mänskliga och miljö, genom att modernisera reglerna och stärka efterlevnaden av dem. Förslagen ökar harmoniseringen mellan stater och innebär att EU:s regler anpassas till uppdaterade internationella bestämmelser och ny teknikutveckling, såsom digitalisering. Rådet godkände en allmän riktlinje den 4 december.

Överläggning med trafikutskottet ägde rum i oktober och trafikutskottet informerades i november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

46.3.4 Direktiv om fullgörande av flaggstatsförpliktelser

Förslaget till reviderat direktiv om fullgörande av flaggstatsförpliktelser (flaggstatsdirektivet) presenterades av kommissionen den 1 juni som en del av ett s.k. sjöfartspaket (se faktagpromemoria 2022/23:FPM102). Syftet är att ytterligare förbättra sjösäkerheten och skyddet för människa och miljö, genom att modernisera reglerna och stärka regelefterlevnaden av dem. Förslaget ökar harmoniseringen mellan medlemsstater och innebär att unionens regler anpassas till internationella bestämmelser och till teknikutveckling, såsom digitalisering. Rådet godkände en allmän riktlinje den 4 december.

Överläggning med trafikutskottet ägde rum i oktober och trafikutskottet informerades i november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

46.3.5 Grundläggande principer för utredning av olyckor i sjötransportsektorn

Förslaget till reviderat direktiv om grundläggande principer för utredning av olyckor i sjötransportsektorn (olycksutredningsdirektivet) presenterades av kommissionen den 1 juni som en del av ett s.k. sjöfartspaket (se faktagpromemoria 2022/23:FPM102). Syftet är att ytterligare förbättra sjösäkerheten och skyddet för människa och miljö, genom att modernisera reglerna och stärka efterlevnaden av dem. Rådet kunde godkänna en allmän riktlinje den 4 december.

Överläggning med trafikutskottet ägde rum i oktober och trafikutskottet informerades i november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

46.3.6 Föroreningar orsakade av fartyg och om införande av sanktioner

Förslag till ändring av direktivet om föroreningar från fartyg presenterades av kommissionen den 1 juni som en del av ett s.k. sjöfartspaket (se faktagpromemoria 2022/23:FPM103). Syftet är att införliva de gällande internationella bestämmelserna om föroreningar förorsakade av fartyg och att, genom harmoniserade administrativa sanktioner och rapportering, uppnå en högre säkerhets- och miljöskyddsnivå vid sjötransporter. Rådet godkände en allmän riktlinje i december.

Överläggning med trafikutskottet ägde rum i oktober och trafikutskottet informerades i november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

46.4.1 Det gemensamma europeiska luftrummet

Kommissionen presenterade 2020 ett reviderat förslag till lagstiftning om det europeiska gemensamma luftrummet (se faktapromemoria 2020/21:FPM17).

Överläggning med trafikutskottet ägde rum i maj 2021. Trepartsmöten har pågått med Europaparlamentet. Trafikutskottet informerades i mars och i november 2023. Samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

46.4.2 Hållbara bränslen inom luftfarten

Kommissionen presenterade 2021 ett förslag till förordning om säkerställande av lika villkor för hållbart flyg. Förslaget ingår i lagstiftningspaketet Fit for 55 (se faktapromemoria 2020/21:FPM139). Under det svenska ordförandeskapet nåddes en politisk överenskommelse med Europaparlamentet.

Överläggning med trafikutskottet ägde rum i maj och utskottet informerades i november 2022. Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj och december 2022. Trafikutskottet informerades i mars 2023.

46.5 Integrerad havspolitik

46.5.1 Internationell havsförvaltning

En lista över frivilliga åtaganden presenterades av EU på Our Ocean Conference (Panama, 2–3 mars 2023). Den godkändes vid rådet för allmänna frågor den 6 februari.

47 Politiken för informationsområdet

47.1 Digitalisering

47.1.1 Förordning om artificiell intelligens

Kommissionen presenterade ett förslag till en förordning om harmoniserade regler för artificiell intelligens (AI) i april 2021 (se faktapromemoria 2020/21:FPM109). Trepartsmöten inleddes i juni och en politisk överenskommelse nåddes i december.

Informationstillfälle i trafikutskottet ägde rum i november.

47.1.2 Förordning om digital identitet

Kommissionen presenterade ett förslag till förordning om digital identitet i juni 2021 (se faktapromemoria 2020/21:FPM118).

I november 2023 nådde rådet och Europaparlamentet en preliminär överenskommelse om revideringen av förordningen om digital identitet (eIDAS-förordningen).

Skriftligt samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

47.1.3 Det digitala årtiondet

Enligt policyprogrammet för det digitala decenniet 2030 ska varje medlemsstat ha lämnat in en nationell färdplan senast den 9 oktober, vilket Sverige har gjort. Den svenska färdplanen för EU:s digitala decennium innehåller en redovisning av vad Sverige gör för att bidra till att uppnå EU:s digitala mål. Redovisningen innehåller även utvecklingskurvor för Sveriges respektive mål fram till år 2030.

47.1.4 Förordning om ett interoperabelt Europa

Kommissionen presenterade ett förslag till en förordning om ett interoperabelt Europa i november 2022 (se faktapromemoria 2022/23:FPM33). Trepartsmöten avslutades i november.

Överläggning med trafikutskottet ägde rum i januari. Informationstillfälle i trafikutskottet ägde rum i maj. Information till EU-nämnden lämnades i maj.

47.1.5 Datarättsförordningen

I juni avslutades trepartsmöten om kommissionens förslag till en förordning om harmoniserade regler för skäligen åtkomst till och användning av data (dataakten) (se faktapromemoria 2021/22:FPM70). Förordningen antogs i november.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

48 Informations- och cybersäkerhet

48.1 Cyberresiliensakten

Trepartsmöten inleddes i september om förordning om horisontella cybersäkerhetskrav för produkter med digitala inslag, även kallad cyberresiliensakten (se faktapromemoria 2022/23:FPM6).

Trafikutskottet och EU-nämnden informerades i maj.

48.2 Förordningen om gigabitinfrastruktur

Skr. 2023/24:115

I februari presenterade kommissionen ett förslag till förordning om gigabitinfrastruktur (se faktagromemoria 2022/23:FPM64). Syftet med förordningen är att bidra till en kostnadseffektiv och snabb utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet som är nödvändig för att möta EU:s ökade uppkopplingsbehov.

Rådet antog en allmän riktlinje i december och trepartsmöten inleddes i december.

Informationstillfällen ägde rum i maj och november i trafikutskottet. Samråd med EU-nämnden ägde rum i december. EU-nämnden informerades även i maj. Överläggning ägde rum i trafikutskottet i juni.

48.3 Cybersolidaritetsinitiativet

Kommissionen presenterade i april cybersolidaritetsinitiativet som består av tre delar: ett gemensamt meddelande om en cybersäkerhetskompetensakademi, ett förslag till ändringar i cybersäkerhetsakten samt ett förslag till ny förordning benämnd cybersolidaritetsakten (se faktagromemoria 2022/23:FPM87). Förhandlingarna av cybersolidaritetsakten inleddes i juli och har pågått under hösten. Vid rådets möte den 5 december presenterade ordförandeskapet en lägesrapport. I december presenterade även ordförandeskapet en slutgiltig allmän riktlinje som antogs.

Försvarsutskottet informerades i november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

49 Energi

49.1 Direktiv om förnybar energi

I juli 2021 presenterade kommissionen förslag om en revidering av direktivet om förnybar energi (RED) som del av lagstiftningspaketet Fit for 55. Förslaget syftade till att öka andelen förnybar energi i EU:s energimix (se faktagromemoria 2020/21:FPM144).

En politisk överenskommelse nåddes den 30 mars i år och direktivet antogs den 18 oktober.

49.2 Direktiv om energieffektivisering

I juli 2021 presenterade kommissionen förslag om en revidering av direktivet om energieffektivisering (EED) som en del av lagstiftningspaketet Fit for 55. Förslaget syftade till att effektivisera och minska EU:s totala energianvändning (se faktagromemoria 2020/21:FPM134).

En politisk överenskommelse nåddes den 10 mars i år och direktivet trädde i kraft i oktober.

49.3 Direktiv om byggnaders energiprestanda

Förslaget till omarbetning av direktivet om byggnaders energiprestanda (EPBD) presenterades av kommissionen i december 2021. Förslaget är en del av lagstiftningspaketet Fit for 55. Syftet med förslaget är att förbättra byggnaders energiprestanda och att minska utsläppen från byggnader (se faktagromemoria 2021/22:FPM59).

En politisk överenskommelse nåddes den 7 december.

49.4 Förordning om minskade metanutsläpp i energisektorn

Kommissionen presenterade förslag till en ny förordning om minskade metanutsläpp i energisektorn den 15 december 2021 (se faktagromemoria 2021/22:FPM61). En politisk överenskommelse nåddes den 15 november 2023.

49.5 EU:s elmarknadsdesign

Kommissionens förslag till reform av utformningen av EU:s elmarknad presenterades den 14 mars. Förslaget syftar till att snabbare öka investeringar i fossilfri energi och utfasningen av fossila bränslen i EU, göra konsumenternas utgifter mindre beroende av priser på fossila bränslen, bättre skydda konsumenterna mot framtida pristopp och eventuell marknadsmanipulation och göra EU:s industri renare och mer konkurrenskraftig (se faktagromemoria 2022/23:FPM73). Förslaget omfattar bland annat åtgärder för prisstabilitet, för ett mer flexibelt elsystem, för bättre konsumentskydd och för ökad transparens och integritet på de europeiska grossistmarknaderna.

Överläggning ägde rum i näringsutskottet i maj. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni och oktober.

Rådets allmänna riktlinje om att förbättra unionens skydd mot otillbörlig marknadspåverkan på grossistmarknaden för energi (Remit) nåddes den 19 juni. Allmän riktlinje för övriga delar av förslaget nåddes den 17 oktober. En politisk överenskommelse om förordningen om att förbättra unionens skydd mot otillbörlig marknadspåverkan på grossistmarknaden för energi nåddes den 16 november. Politisk överenskommelse för övriga delar nåddes den 14 december.

49.6 Gasmarknadspaketet

Kommissionen presenterade sitt förslag till revidering av direktivet om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och förordningen

om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten, det s.k. Skr. 2023/24:115
gasmarknadspaketet, den 15 december 2021. Det övergripande syftet med
revideringen är att öka användningen av förnybara och koldioxidsnåla
gaser i energisystemet samtidigt som användningen av naturgas ska
minska för att EU ska uppnå klimatneutralitet 2050 (se faktapromemoria
2021/22:FPM60).

Rådet nådde allmän riktlinje den 28 mars 2023. Samråd med EU-
nämnden ägde rum i mars. En politisk överenskommelse för direktivet
nåddes den 27 november och för förordningen den 8 december.

49.7 Nödförordningar

Kommissionen föreslog den 28 november en förlängning av tre s.k.
nödförordningar. En rådsförordning handlar om ökad solidaritet genom
bättre samordning av gasinköp, tillförlitliga prisriktvärden och utbyte av
gas över gränserna. Den andra handlar om en ram för att påskynda
utbyggnaden av förnybar energi. Den tredje handlar om inrättandet av en
marknadskorrigeringsmekanism för att skydda unionsmedborgarna och
ekonomin mot alltför höga priser.

Överläggning och information ägde rum i näringsutskottet i december
och samråd med EU-nämnden samma månad. En politisk
överenskommelse antogs den 19 december.

DEL 9 JORDBRUK, FISKE OCH LIVSMEDEL

50 Den gemensamma jordbrukspolitiken

50.1 Informationssystem för jordbrukets hållbarhet

Under det svenska ordförandeskapet nåddes en politisk överenskommelse med Europaparlamentet om en ändring av rådets förordning när det gäller omvandling av informationssystem för jordbruksföretagens redovisningsuppgifter till ett informationssystem för jordbruksföretagens hållbarhet (se faktapromemoria 2021/22:FPM113). Förordningen antogs på rådsmötet den 13 november.

Information i miljö- och jordbruksutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i juni.

50.2 Skyddade beteckningar för vin, spritdrycker och jordbruksprodukter

I mars 2022 presenterade kommissionen ett förslag till översyn av unionens system för skyddade beteckningar för vin, spritdrycker och jordbruksprodukter samt kvalitetsordningar för jordbruksprodukter (se faktapromemoria 2021/22:FPM85).

Under det svenska ordförandeskapet enades rådet om ett förhandlingsmandat och påbörjade trepartsmöten. En politisk överenskommelse mellan Europaparlamentet och rådet slöts sedan under det spanska ordförandeskapet.

Information i miljö- och jordbruksutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i juni.

50.3 Den gemensamma jordbrukspolitiken och strategiska planer

Den senaste reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) började gälla från och med 2023. Under det svenska ordförandeskapet hölls både en ordinarie rådsdiskussion den 25 april om GJP:s genomförande i medlemsstaterna och en lunchdiskussion den 27 juni om den långsiktiga inriktningen för GJP. Kommissionens ordförande Ursula von der Leyen aviserade under hösten att det under 2024 kommer ske en s.k. strategisk dialog om jordbruket i EU för att diskutera övergången mot hållbara livsmedelssystem. Denna dialog kommer bli en utgångspunkt inför lagförslag 2025 om utformning av GJP efter nuvarande budgetperiod som löper ut 2027.

Under det svenska ordförandeskapet förhandlades en förordning för märkning av ekologiskt sällskapsdjursfoder vilken sedan antogs under spanskt ordförandeskap. Regelverket för ekologisk produktion som trädde i kraft 2022 har saknat regler för hur ekologiskt sällskapsdjursfoder ska märkas. Genom den nya förordningen finns det nu enhetliga märkningsregler i EU. Detta kan stärka den ekologiska produktionen genom att ekologiska biprodukter kan få ett högre värde.

Information i miljö- och jordbruksutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i juni.

51 Den gemensamma fiskeripolitiken

51.1 Fiskemöjligheter i Östersjön 2024

Kommissionen presenterade i augusti ett förslag till förordning om reglering av fiskemöjligheter under 2024 för torsk, lax, sill, skarpsill och rödspätta i Östersjön och vissa fiskemöjligheter utanför Östersjön (se faktapromemoria 2023/24:FPM3). En politisk överenskommelse om förslaget nåddes vid jordbruks- och fiskerådet den 23–24 oktober. Den slutliga överenskommelsen innebär ett förbud mot riktat fiske av torsk i hela Östersjön, lax söder om Bottenviken och sill i västra Östersjön och att endast begränsade bifångster av torsk, lax och sill tilläts under 2024 i dessa områden.

Överenskommelsen har tagit hänsyn till svenskt kustnära fiske och fritidsfiske genom att tillåta vissa begränsade undantag som minskar några av de negativa effekter som annars skulle blivit resultatet. Förbud mot trålning införs för vissa områden under vissa perioder för skydd av leksill/lekströmming i centrala Östersjön och Bottenhavet. Detta utgör en ytterligare korrigerande åtgärd som är funktionellt knuten till fiskemöjligheterna.

Överläggning med miljö- och jordbruksutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober.

51.2 Autonoma unionstullkvoter för fiskeriprodukter

För att säkra råvaruförsörjningen till beredningsindustrin har EU helt eller delvis avskaffat tullarna på vissa fisk- och fiskeriprodukter genom s.k. autonoma unionstullkvoter (ATQ:er) som omförhandlas vart tredje år. Kommissionen presenterade den 30 augusti ett förslag till en ny förordning som ska reglera ATQ:erna perioden 2024–2025. Förslaget innehöll i princip de tullkvoter svensk beredningsindustri hade uttryckt behov av, med undantag för sillråvara som inte fanns med i förslaget.

Mot bakgrund av införda restriktioner mot Ryssland och Belarus med anledning av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina föreslogs även att

fiskeriprodukter med ursprung i Ryssland och Belarus inte ska kunna åtnjuta tullfrihet vid import till EU. De autonoma tullkvoterna föreslogs därför inte kunna tillämpas på produkter med ursprung i dessa länder.

Ett kompromissförslag godkändes vid jordbruks- och fiskerådet den 20 november.

51.3 Hur den gemensamma fiskeripolitiken fungerar

Kommissionen presenterade den 21 februari ett meddelande om den gemensamma fiskeripolitiken idag och imorgon – En fiske- och havspakt för hållbar vetenskapsbaserad, innovativ och inkluderande fiskeriförvaltning (se faktapromemoriorna 2022/23:FPM59, 2022/23:FPM61 och 2022/23:FPM62).

I meddelandet presenteras en handlingsplan för att återställa och skydda marina ekosystem för ett hållbart och motståndskraftigt fiske. Meddelandet presenterades och en diskussion inleddes i både Europaparlamentet och rådet i mars 2023.

Diskussionerna resulterade i ordförandeskapsslutsatser som antogs i jordbruks- och fiskerådet den 26 juni av samtliga medlemsstater förutom Italien. I ordförandeskapsslutsatserna konstateras bland annat att den gemensamma fiskeripolitiken behöver vara förenlig med EU:s miljölagstiftning samt att åtgärder för att bevara miljön behöver grundas på bästa tillgängliga vetenskapliga rådgivning.

Information i miljö- och jordbruksutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i mars och i juni.

51.4 Ändringar när det gäller fiskerikontroll

Under första halvåret fortsatte trepartsmöten om det förslag som kommissionen presenterade 2018 om revidering av förordningen om fiskerikontroll och revidering av andra rättsakter som innehåller bestämmelser om kontroll (se faktapromemoria 2017/18:FPM132). I juni nådde det svenska ordförandeskapet en informell överenskommelse med Europaparlamentet om en slutlig kompromisstext. Den reviderade kontrollförordningen kommer träda i kraft den 9 januari 2024.

51.5 Fiskemöjligheter för Västerhavet 2024

Kommissionen presenterade den 25 oktober ett förslag till fiskemöjligheter för 2024 i Nordostatlanten och för 2024–2026 för vissa djuphavsarter (se faktapromemoria 2023/24:FPM20). En politisk överenskommelse om förslaget nåddes vid jordbruks- och fiskerådet den 10–12 december 2023. Den slutliga överenskommelsen innebär bland annat att nuvarande stängningsperiod för ål på sex månader fortsätter att gälla under ålens vandringsperiod med skillnaden att Östersjöländerna kan samordna sina respektive perioder för att främja ålens vandring ut ur Östersjön. För det fall medlemsländerna inte kan enas om sina respektive

perioder ska stängningsperioden vara från och med den 15 september 2024 till och med den 15 mars 2025. Beslutet har föregåtts av förhandlingar med andra kuststater, såsom Norge och Storbritannien, samt med regionala fiskeorganisationer globalt. Resultat från dessa förhandlingar ingår i den beslutade förordningen, vilken omfattar alla EU:s fiskemöjligheter utom för områdena Östersjön, Svarta havet och vissa arter i Medelhavet.

Förhandlingsresultatet innebär att fiskemöjligheterna har fastställts i enlighet med målet om maximal hållbar avkastning (MSY) i den gemensamma fiskeripolitiken med undantag för de bestånd för vilka den vetenskapliga rådgivningen innebär att inget uttag bör ske. För dessa arter innebär beslutet förbud mot riktat fiske och begränsade kvoter som ska täcka oundvikliga bifångster. För ett antal arter, såsom havskräfta, vitling och kolja fastställs fångstbegränsningar under MSY-nivån för att underlätta återhämtningen av torskbestånden. Liksom tidigare år görs också kvotavdrag för undantag från landningsskyldigheten. Beslutet rör cirka 250 fiskekvoter, varav Sverige har andel av cirka 45 i Nordsjön, Skagerrak och Kattegatt.

Överläggning med miljö- och jordbruksutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

52 Livsmedel, djur och växter

52.1 Antimikrobiell resistens

Under det svenska ordförandeskapet togs frågan om antimikrobiell resistens (AMR) upp och vikten av förebyggande djurhälsoåtgärder som främjar ansvarsfull användning av antibiotika.

I juni bjöd det svenska ordförandeskapet in experter inom folk- och djurhälsa till ett särskilt chefsveterinärsmöte på temat One Health, vilket innebär att hänsyn tas till människor, djur och den miljö de lever i. På mötet diskuterades ett stärkt och effektivt tvärsektorielt samarbete för att hantera zoonotiska hälsohot (sjukdomar som kan spridas mellan djur och människor), där AMR är en stor del av problematiken.

Det svenska ordförandeskapet medverkade till att rådet kunde anta en rekommendation om antibiotikaresistens i juni (se avsnitt 41.5).

52.2 Översyn av EU:s djurskyddslagstiftning

I Från jord till bord-strategin aviserade kommissionen en översyn av EU:s djurskyddslagstiftning, i syfte att säkerställa en hög djurskyddsnivå och bidra till ett mer hållbart livsmedelssystem genom att anpassa lagstiftningen till de senaste vetenskapliga underlagen, utöka omfattningen av regelverket samt underlätta tillämpningen och genomförandet.

Ett lagstiftningspaket med förslag till fyra förordningar skulle presenterats under det tredje kvartalet 2023. I december presenterade

Skr. 2023/24:115 kommissionen ett förslag till ny förordning om välfärd för djur vid transport samt ett förslag om skydd av hundar och katter som hålls för ekonomiska ändamål. Vidare presenterades ett meddelande om det europeiska medborgarinitiativet Pälsfritt Europa.

52.3 Frukostdirektiven om bland annat honung, sylt och fruktjuice

Den 21 april presenterade kommissionen ett förslag till ändring av fyra av de s.k. frukostdirektiven om bland annat honung, fruktjuice, sylt och marmelad. Förslaget syftar till att anpassa lagstiftningen till att marknaderna för livsmedel har utvecklats avsevärt de senaste tio åren till följd av innovation, förändrade samhällsintressen och förändrad efterfrågan bland konsumenterna på mer hälsosamma produkter samt att ge konsumenterna möjlighet att göra medvetna val av livsmedel (se faktapromemoria 2022/23:FPM88).

Rådet antog sitt förhandlingsmandat i Särskilda jordbrukskommittén den 14 november och den 12 december röstade Europaparlamentet om förslaget.

Information i miljö- och jordbruksutskottet och samråd i EU-nämnden ägde rum i samband med jordbruks- och fiskerådet i december.

52.4 Digital märkning av EU-gödselprodukter

Kommissionens förslag till ändring av förordningen om digital märkning av EU-gödselprodukter presenterades i februari. Förslaget innebär att ett frivilligt system för digital märkning av EU-gödselprodukter införs.

52.5 Växtförökningsmaterial och skogsodlingsmaterial

Kommissionen presenterade den 5 juli ett förslag till ny förordning om växtförökningsmaterial och ett förslag till ny förordning om skogsodlingsmaterial (se faktapromemoria 2022/23:FPM 122 respektive 123.)

Förslagen stöder EU:s Gröna giv och Från jord till bord-strategin. Förslaget till ny lagstiftning om växtförökningsmaterial syftar till att lantbrukare måste ha tillgång till ett brett utbud av kvalitetsutsäde för växtsorter anpassade till klimatförändringarna. Förslaget bygger på det redan etablerade regelsystemets två pelare med sortregistrering och certifiering av utsäde. Det ersätter tio av de nuvarande direktiven som funnits sedan 1960-talet. Direktivet för prydnadsväxter behålls i dess nuvarande form.

Förslaget till ny lagstiftning om skogsodlingsmaterial specificerar ett antal mål som att säkerställa lika villkor för aktörer i hela EU, att stödja bevarande och hållbart nyttjande av skogsogenetiska resurser och harmonisera offentlig kontroll av skogsodlingsmaterial. Ett nytt krav är att

medlemsstaterna ska ta fram och regelbundet uppdatera beredskapsplanen för att säkerställa en tillräcklig tillgång på skogsodlingsmaterial till återbeskogning av områden som drabbats av extrema väderhändelser, skogsbränder, sjukdomar och skadedjursutbrott eller andra katastrofer. Skr. 2023/24:115

Överläggning med miljö- och jordbruksutskottet ägde rum i oktober. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juli och december.

52.6 Växter som tagits fram med vissa nya genomiska tekniker

Kommissionen presenterade den 5 juli ett förslag till ny förordning om växter som tagits fram med vissa nya genomiska tekniker (se faktagromemoria 2022/23:FPM121). Förslaget stöder EU:s gröna giv och Från jord till bord-strategin. Förslaget syftar till att styra förädling av växtsorter till att möta hållbarhetsmålen och att skapa en gynnsam miljö för forskning och innovation, särskilt för små och medelstora företag, samtidigt som en hög nivå av säkerhet för hälsa och för miljön vidmakthålls.

Överläggning med miljö- och jordbruksutskotten ägde rum i september och november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juli och december.

53 Skogsbruk

53.1 Övervakningsram för resilienta europeiska skogar

Den 22 november presenterade kommissionen ett förslag till förordning om en övervakningsram för skog (se faktagromemoria 2023/24:FPM 27). Enligt förslaget ska data om ett antal indikatorer samlas in av kommissionen och medlemsstaterna, för att sedan delas och göras offentligt tillgängliga.

53.2 Ändring av rådsbeslut för den ständiga skogsbrukskommittén

Den 22 november presenterade kommissionen ett förslag till ändring av rådsbeslut om ständiga skogsbrukskommittén (se faktagromemoria 2023/24:FPM26). Syftet är en mer inkluderande och bättre samordnad EU-skogsstyrningsstruktur. Förslaget ska bredda den ständiga kommitténs ansvarsområde och klargöra dess uppgifter och sammansättning.

53.3 Rådsslutsatser om bioekonomi

Den 25 april antog rådet slutsatser om bioekonomins möjligheter mot bakgrund av de nuvarande utmaningarna, med särskild inriktning på landsbygdsområden. Initiativet till slutsatserna togs av det svenska ordförandeskapet. Slutsatserna betonade bioekonomins betydelse för att miljö- och klimatmålen ska uppnås, att göra EU mer konkurrenskraftigt, att hjälpa EU att komma bort från beroendet av fossila bränslen och att stärka livsmedelstryggheten till följd av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina. De framhöll även betydelsen av att främja forskning och innovation.

Kommissionen uppmanas att bättre integrera bioekonomin i alla politikområden och att säkra en mer samordnad och effektiv politik som stöttar utvecklingen av bioekonomin, samtidigt som regionala och lokala skillnader nyttjas och beaktas. Kommissionen uppmanas även att presentera en uppdaterad strategi och att fram tills det är gjort årligen rapportera till rådet.

54 Horisontella frågor

54.1 Direktiv om industriutsläpp

Miljörådet antog den 16 mars en allmän riktlinje för förslaget till revidering av industriutsläppsdirektivet (IED). Förslaget syftar till att göra direktivet mer effektivt i att begränsa utsläpp av föroreningar, säkerställa allmänhetens tillgång till information och deltagande i beslutsprocesser, förenkla regelverket, främja upptaget av innovationer och ny teknik, stödja omställningen till en giftfri och cirkulär ekonomi och minska utsläpp av växthusgaser. Förslaget är en del av genomförandet av kommissionens gröna giv och EU:s handlingsplan för nollföroreningar, metanstrategi, kemikaliestrategi och handlingsplan för cirkulär ekonomi.

Överläggning med miljö- och jordbruksutskottet ägde rum i mars. Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars. Trepartsmötena avslutades i november.

54.2 Förordning om en industriutsläppsportal

Miljörådet antog den 7 juni en allmän riktlinje för förslaget till en ny industriutsläppsportalsförordning, IEPR. Förslaget syftar till att harmonisera rapporteringskraven för ett antal EU-rättsakter på miljöområdet. Förslaget har lagts fram som ett paket tillsammans med revideringen av industriutsläppsdirektivet och är en del av genomförandet av kommissionens gröna giv.

55 Klimat och luft

55.1 Genomförande av Parisavtalet

Miljörådet antog den 16 oktober rådsslutsatser som utgjorde EU:s position vid FN:s klimatmöte COP28. Rådet beslutade även om att uppdatera EU:s nationellt fastställda bidrag till Parisavtalet i ljuset av Fit for 55.

Under det svenska ordförandeskapet ledde Sverige EU:s förhandlingsdelegation till FN:s klimatförhandlingar som hölls under juni i Bonn, samt förberedde EU:s positioner inför COP28.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober.

55.2 Markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk

Europaparlamentet och rådet antog i april en reviderad förordning om markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk, LULUCF-förordningen (se faktagromemoria 2020/21:FPM138). Förordningen syftar till att stärka LULUCF-sektorns bidrag till den ökade klimatambitionen genom att bland annat för perioden 2026–2030 införa bindande krav på en kolsänka på medlemsstatsnivå för att sammantaget uppnå en kolsänka om 310 miljoner ton till 2030.

Förslaget ingår i lagstiftningspaketet Fit for 55 som syftar till att nå EU:s mål att minska EU:s nettoutsläpp av växthusgaser med minst 55 procent till 2030 jämfört med 1990 års nivåer (se faktagromemoria 2020/21:FPM141).

55.3 Förordning om F-gaser

En politisk överenskommelse nåddes om förslaget till en reviderad F-gasförordning (se faktagromemoria 2021/22:FPM87) den 5 oktober. Förslaget är en del av den gröna given och syftar till att snabba på utfasningen av F-gaser (se faktagromemoria 2021/22:FPM87). Förslaget behandlas som ett paket tillsammans med förslaget om revidering av ozonförordningen (se faktagromemoria 2021/22:FPM86).

55.4 Förordning om ozon

En preliminär överenskommelse om förslaget till reviderad ozonförordning (se faktagromemoria 2021/22:FPM86) nåddes den 5 oktober. Förslaget är en del av den gröna given och syftar till att genomföra Montrealprotokollet. Förslaget behandlas som ett paket tillsammans med förslaget om F-gasförordningen (se faktagromemoria 2021/22:FPM87).

55.5 Upptag och infångning av koldioxid

Rådet antog i november ett mandat för förhandlingar med Europaparlamentet om ett förslag om certifieringsramverk för upptag och infångning av koldioxid. Certifieringsramverket omfattar upptag och inlagring av koldioxid genom s.k. carbon farming, lagring av kol i produkter och permanent lagring genom tekniska åtgärder. Målen med certifieringsramverket är att uppmuntra till samt att säkerställa hög kvalitet på åtgärderna för upptag och infångning av koldioxid inom EU, undvika fusk och s.k. grönmålning och på så sätt åstadkomma negativa utsläpp i storleksordningen hundratals miljoner ton koldioxid varje år för att kunna nå målet om klimatneutralitet till 2050 (se faktagromemoria 2022/23:FPM40).

Överläggning med miljö- och jordbruksutskottet ägde rum i februari. Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars.

55.6 Direktiv om luftkvalitet

Skr. 2023/24:115

Rådet antog i november ett mandat för förhandlingar med Europaparlamentet om ett reviderat luftkvalitetsdirektiv. Förslaget är en del av EU:s gröna giv och syftar bland annat till att skärpa EU:s luftkvalitetskrav för att komma närmare riktvärden från WHO (se faktagromemoria 2022/23:FPM20).

Överläggning med miljö- och jordbruksutskottet ägde rum i januari. Information till miljö- och jordbruksutskottet samt samråd med EU-nämnden ägde rum i juni.

55.7 Koldioxidkrav för tunga fordon

Den 14 februari presenterade kommissionen ett förslag till skärpta koldioxidkrav för nytillverkade tunga fordon (se faktagromemoria 2022/23:FPM58). Enligt kommissionens förslag ska koldioxidutsläppen för tunga fordon över 5 ton minska med 45 procent från 2030, med 65 procent från 2035 och med 90 procent från 2040. Målnivåer införs även för släpfordon.

Rådet föreslår att stadsbussar ska minska sina koldioxidutsläpp med 85 procent från 2030 och med 100 procent från 2035. Under hösten infördes i rådets kompromiss en egen undergrupp för särskilt tunga fordonskombinationer som används i Norden. Rådet antog en allmän riktlinje den 16 oktober och trepartsmöten inleddes efter det att Europaparlamentet antog sin ståndpunkt den 21–22 november.

Överläggning med miljö- och jordbruksutskottet ägde rum i september och samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober.

56 Cirkulär ekonomi och kemikalier

56.1 Direktiv om avfall

Kommissionen presenterade sitt förslag till en riktad revidering av avfallsdirektivet (COM(2023) 420) den 5 juli. Förslaget är avgränsat till textil- och livsmedelsavfall och syftar till att minska påverkan på miljö och klimat för dessa avfallsslag. Förslaget är en del av genomförandet av kommissionens gröna giv och bygger på kommissionens handlingsplan för en cirkulär ekonomi.

Överläggning med miljö- och jordbruksutskottet ägde rum i oktober.

56.2 Förordning om avfallstransporter

Kommissionen presenterade sitt förslag till en reviderad avfallstransportförordning den 17 november 2021 (se faktagromemoria

Skr. 2023/24:115 2021/22:FPM21). Syftet med förordningen är att skydda miljön och folkhälsan mot effekterna av miljöskadliga gränsöverskridande avfallstransporter. Trepartsmöten avslutades i november och det slutgiltiga förslaget innebär bland annat att allt avfall som transporteras utanför EU ska hanteras på ett miljöriktigt sätt, ett exportförbud för plast till länder utanför OECD och att transporter av avfall avsett för bortskaffande i ett annat EU-land endast ska tillåtas i undantagsfall.

56.3 Förpackningar och förpackningsavfall

Kommissionen presenterade den 30 november 2022 ett förslag om uppdaterade bestämmelser för förpackningar och förpackningsavfall (se faktagromemoria 2022/23:FPM43). Förslaget syftar till att förebygga och minska förpackningsavfall, öka återanvändning och högkvalitativ materialåtervinning samt skapa en marknad för återvunnet material. Det ska styra förpackningssektorn mot klimatneutralitet till 2050, underlätta för konsumenter, skapa nya affärsmöjligheter och öka Europas självförsörjningsgrad.

På miljørådsmötet den 16 mars hölls en riktlinjedebatt. Förhandlingar har pågått i rådet under det svenska ordförandeskapet och fortsatt under det spanska ordförandeskapet.

Överläggning med miljö- och jordbruksutskottet ägde rum i februari och i mars och information lämnades i utskottet i november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars och i december. Rådet nådde en allmän riktlinje den 18 december.

56.4 Förordning om kvicksilver

Kommissionen presenterade sitt förslag till revidering av kvicksilverförordningen (COM(2023) 395) den 14 juli. Förslaget innebär en utfasning av användningen av tandamalgam, förbud mot tillverkning och export av tandamalgam samt förbud mot tillverkning och export av lampor som innehåller kvicksilver. Dessa åtgärder kommer i slutändan att minska EU:s bidrag till den globala spridningen av kvicksilver och därmed gynna hälsa och miljö även utanför EU. Förslaget bidrar till genomförandet av EU:s kemikaliestrategi för hållbarhet och är en del av genomförandet av kommissionens gröna giv.

56.5 Förordning om batterier

Kommissionen presenterade förslag till en ny batteriförordning den 10 december 2020. Den 9 december 2022 nåddes en preliminär överenskommelse mellan rådet, kommissionen och Europaparlamentet. Europaparlamentet antog rättsakten den 14 juni 2023. Rådet antog förordningen den 10 juli 2023.

56.6 Uttjänta fordon och typgodkännande

Skr. 2023/24:115

Kommissionen presenterade förslag till en ny förordning om uttjänta fordon och typgodkännande (ELV) (COM(2023) 451) den 13 juli. Förslaget syftar till att underlätta övergången till en mer cirkulär fordonsindustri, från design av nya fordon till hantering av uttjänta fordon. Förslaget är en del av genomförandet av kommissionens gröna giv och bygger på kommissionens handlingsplan för en cirkulär ekonomi.

Överläggning med miljö- och jordbruksutskottet ägde rum i september.

56.7 Klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar

Kommissionen presenterade förslag till en reviderad förordning om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar den 19 december 2022 (se faktapromemoria 2022/23: FPM55). Syftet med förslaget är att bättre skydda människors hälsa och miljön från faror med kemikalier samt stärka den inre marknaden. Under det svenska ordförandeskapet antogs en allmän riktlinje den 30 juni. Trepartsmöten har pågått under hösten.

56.8 Förhindra spill av plastpellets

Kommissionen presenterade ett förslag till förordning om att förhindra spill av plastpellets för att minska utsläpp av mikroplast den 16 oktober (se faktapromemoria 2023/24:FPM17). Förslaget syftar till att minska oavsiktliga utsläpp av mikroplast vid hantering och transport av pellets.

56.9 Hållbar användning av växtskyddsmedel

Kommissionen presenterade ett förslag till ny förordning om hållbar användning av växtskyddsmedel den 22 juni 2022. I december 2022 begärde rådet att kommissionen skulle ta fram en studie för att komplettera konsekvensanalysen av förslaget. I väntan på studien diskuterades mer tekniska delar av förslaget i rådet under det svenska ordförandeskapet, vilket redovisades i en framstegsrapport i rådet för jordbruk och fiske 26–27 juni 2023. Kommissionen presenterade sin kompletterande studie den 5 juli. Vid rådet för jordbruk och fiske den 24 juli kom man överens om att förhandlingarna i rådet kunde fortsätta.

56.10 Direktiv om gröna påståenden

Kommissionen presenterade den 22 mars förslag till direktiv om gröna påståenden. Förslaget kompletterar direktivförslaget om mer konsumentmakt i den gröna omställningen, genom bättre skydd mot otillbörliga affärsmetoder och bättre information genom att fastställa

Skr. 2023/24:115 kriterier om miljöpåståenden och miljömärkningar riktade till konsumenterna som måste uppfyllas för att få sättas på EU:s inre marknad. Överläggning med civilutskottet ägde rum i september.

57 Naturreсурser och biologisk mångfald

57.1 FN:s konvention om biologisk mångfald

Under det svenska ordförandeskapet ledde Sverige EU:s arbete med att ta fram positioner inför de fortsatta FN-förhandlingarna om genomförandet av Kunming-Montrealramverket om biologisk mångfald i Nairobi och Genève.

57.2 Restaurering av natur

Vid miljørådet den 20 juni antog rådet en allmän riktlinje om förslaget till en ny förordning om restaurering av natur (se faktagromemoria 2021/22:FPM114).

Överläggning med miljö- och jordbruksutskottet ägde rum i april och i november. Samråd ägde rum med EU-nämnden i juni.

57.3 Övervakning av markhälsa

Kommissionen presenterade den 5 juli ett förslag till nytt direktiv om övervakning av markhälsa och resiliens inom EU (se faktagromemoria 2022/23:FPM125). Förslaget grundar sig på markstrategin för 2030 och syftar till att få ett solitt och sammanhängande ramverk för övervakning av markhälsa och att kontinuerligt förbättra markhälsan inom unionen med målet att uppnå god markhälsa i hela EU till år 2050. Förslaget gäller för all mark och alla markanvändningar inom unionen och har som ambition att täppa till de luckor som identifierats i befintlig lagstiftning avseende markskydd.

Överläggning med miljö- och jordbruksutskottet ägde rum i oktober. Samråd i EU-nämnden ägde rum i december.

57.4 Rening av avloppsvatten i tätbebyggelse

Kommissionen presenterade förslag till ett omarbetat avloppsdirektiv den 26 oktober 2022 (se faktagromemoria 2022/23:FPM21). Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober. Miljørådet nådde en allmän riktlinje den 16 oktober.

58 Utbildning

58.1 Färdigheter och kompetenser för den gröna omställningen

Medlemsstaterna godkände den 7 mars rådsslutsatser om färdigheter och kompetenser för den gröna omställningen. I rådsslutsatserna betonas hur yrkesutbildning och högre utbildning kan bidra till att utveckla kompetenser som behövs för den gröna omställningen. Därtill betonas vikten av att utveckla flexibla utbildningsalternativ och att vägleda samt informera för att attrahera studenter med olika bakgrund och kön. Även behovet av samverkan med arbetslivet för att kartlägga behoven av gröna kompetenser i nutid och framtid samt skapandet av nya, gröna arbetstillfällen lyftes i slutsatserna.

Överläggning med utbildningsutskottet ägde rum i januari och i februari. Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars.

58.2 Det europeiska utbildningsområdet fram till 2025 och därefter

Den 16 maj godkände medlemsstaterna rådsresolutionen om det europeiska utbildningsområdet. Resolutionen är en uppföljning av kommissionens framstegsrapport om det europeiska utbildningsområdet och innehöll rådets inspel inför det fortsatta arbetet på området inför kommissionens slutrapport 2025. Några av utmaningarna som lyftes var jämlikhet inom utbildning, läraryrket och lärarbristen, mobilitet samt kompetenser för den gröna och digitala omställningen.

Utbildningsutskottet informerades i april och överläggning ägde rum i mars. Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

58.3 Förverkliga automatiskt ömsesidigt erkännande på utbildningsområdet

Under rådsmötet den 16 maj godkändes rådsslutsatser om ytterligare åtgärder för att förverkliga automatiskt ömsesidigt erkännande av utbildning. Rådsslutsatserna tog avstamp i rådsrekommendationen på samma tema från 2018. Medlemsstaterna uppmanades att öka sina ansträngningar för att nå målen i rådsrekommendationen från 2018, bland annat genom att stötta lärosätena i att ta fram nationella överenskommelser för att fastställa gemensamma principer för hur automatiskt erkännande kan gå till.

Utbildningsutskottet informerades i april och överläggning ägde rum i mars. Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

58.4 Stärka gemensamma europeiska värden och demokratiskt medborgarskap

Den 23 november godkändes rådsslutsatser om utbildningens bidrag till europeiska värderingar och demokratiskt medborgarskap. Rådsslutsatserna beskrev några av de gemensamma utmaningar som medlemsstaterna står inför. Barns och ungas rätt att bli aktiva medborgare i EU:s framtid betonades. Dessutom uppmanades medlemsstaterna att stärka banden mellan utbildning om demokratiskt medborgarskap, hållbarhet och digitalt medborgarskap, bland annat genom livslångt lärande. Medlemsstaterna uppmanades också att bekämpa exkludering, diskriminering och segregation samt att främja samarbetet mellan utbildningsinstitutioner och samhället.

Överläggning med utbildningsutskottet ägde rum i september och november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

58.5 De viktigaste möjliggörande faktorerna för framgångsrik digital utbildning

Den 23 november antogs en rådsrekommendation om möjliggörande faktorer för att främja digital utbildning i medlemsstaterna. Rekommendationen syftar till att främja de nödvändiga strukturella reformerna som krävs för att anpassa utbildningssystemen till den digitala omvandlingen. Det handlar också om att ha en övergripande myndighetsstrategi, stärka samarbetet mellan olika aktörer och säkerställa investeringar i infrastruktur och kompetensutveckling. Den innehåller även förslag som syftar till att stödja lärares kompetensutvecklingsbehov.

Överläggning med utbildningsutskottet ägde rum i maj och november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

58.6 Förbättra utbudet av digitala färdigheter i utbildningen

Den 23 november antogs en rådsrekommendation om att förbättra digitala färdigheter i medlemsstaterna. I rekommendationen uppmanades medlemsstaterna till nödvändiga strukturella reformer för att möjliggöra en digital omvandling av utbildningssystemen. Medlemsstaterna uppmanades också att ha en övergripande myndighetsstrategi, att stärka samarbetet mellan olika aktörer och att erbjuda likvärdiga möjligheter att utveckla digital kompetens på alla nivåer. Det handlade även om att stödja högre utbildning för att möta behovet av avancerad digital kompetens i arbetslivet. Vidare uppmanas medlemsstaterna att ge stöd till lärares kompetensutvecklingsbehov.

59 Ungdom

59.1 Den sociala dimensionen av ett hållbart Europa för ungdomar

Rådet godkände den 15 maj slutsatser om den sociala dimensionen av ett hållbart Europa för ungdomar. Slutsatserna betonar vikten av social inkludering av alla unga för att kunna hantera samhällets utmaningar. Därtill betonas alla ungas rätt, med tonvikt på dem med färre möjligheter, att på ett meningsfullt sätt delta i beslutsprocesser.

Kulturutskottet informerades i februari och maj. Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

59.2 Resultatet av den 9:e cykeln i EU:s ungdomsdialog

Rådet godkände den 15 maj resolutionen om resultatet av den 9:e cykeln i EU:s ungdomsdialog. Resolutionen sammanfattar arbetet inom den nionde cykeln i EU:s ungdomsdialog vilken innefattar det franska, tjeckiska respektive svenska ordförandeskapet. För att bidra till ungdomsdialogens transparens inkluderade det svenska ordförandeskapet direkta inspel från EU:s ungdomskonferens som genomfördes i Växjö 20–22 mars 2023.

Kulturutskottet informerades i februari och maj. Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

59.3 Ett övergripande tillvägagångssätt för ungas psykiska hälsa i EU

Rådet godkände den 23 november slutsatser om ett övergripande tillvägagångssätt för ungas psykiska hälsa i Europeiska unionen. I slutsatserna uppmanas kommissionen och medlemsstaterna bland annat att samordna och främja åtgärder för att minska psykisk ohälsa bland unga och att lyssna på ungas behov och utmaningar samt förslag till lösningar.

Överläggning med kulturutskottet ägde rum i september och utskottet informerades i november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

60 Kultur

60.1 Förordning om en europeisk mediefrihetsakt

I juni kunde rådet under svenskt ordförandeskap enas om ett förhandlingsmandat om kommissionens förslag till förordning om att fastställa en gemensam ram för medietjänster på den inre marknaden (europeisk mediefrihetsakt) (se faktapromemoria 2022/23:FPM3). I december nåddes en politisk överenskommelse.

Information lämnades till konstitutionsutskottet i mars, april och juni, till kulturutskottet i mars och maj och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

60.2 Rådsslutsatser om utsatta och fördrivna konstnärer

Rådet antog den 16 maj slutsatser om utsatta och fördrivna konstnärer. Slutsatserna innehåller bland annat framåtsyftande uppmaningar till medlemsstaterna och kommissionen att verka för stärkt stöd till hotade konstnärer på flykt. Med anledning av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har slutsatserna ett särskilt fokus på konstnärer som flyr med anledning av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina. Behovet av fristäder, residensverksamhet och annat stöd för konstnärer som flyr krig och förföljelse lyftes fram.

Överläggning ägde rum i kulturutskottet i maj. Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

60.3 Stärka den kulturella och kreativa dimensionen i datorspelssektorn

Rådet antog den 24 november slutsatser i syfte att ge medlemsstaterna och kommissionen en möjlig inriktning för hur videospelssektorn kan stärkas och utvecklas. Det handlar exempelvis om att främja kompetensutveckling och entreprenörskap, stärka exportmöjligheterna och uppmuntra ansvarstagande företagande. Även vikten av att aktörer inom videospelssektorn lättare ska kunna få information om olika finansieringsmöjligheter och att deras tillgång till exempelvis stödformer inom befintliga EU-stödsystem och riskkapital ska underlättas har lyfts fram.

Överläggning i kulturutskottet ägde rum i oktober och kompletterande information lämnades till utskottet i november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

61 Institutionernas verksamhet

61.1 Kommissionen

Kommissionen har i sitt arbete under året fortsatt utgått ifrån ordförande Ursula von der Leyens sex politiska riktlinjer, en grön giv, en ekonomi för människor, ett Europa rustat för den digitala tidsåldern, främjande av den europeiska livsstilen, ett starkare Europa i världen samt en ny satsning på demokrati i Europa. Kommissionens arbete under året har präglats av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina och arbete för att stärka den europeiska säkerheten.

Under året arbetade kommissionen med halvtidsöversynen av EU:s långtidsbudget och genomförandet av återhämtningsinstrumentet NextGenerationEU. Kommissionen har också fokuserat på uppföljning av de mål som var resultat av den europeiska framtidskonferensen som avslutades 2022. Vidare presenterade kommissionen i oktober ett arbetsprogram för 2024 (se faktapromemoria 2023/24:FPM18).

61.1.1 Kommissionens arbetsprogram

Kommissionens arbete under året utgick från prioriteringarna och initiativen som presenterades i det årliga arbetsprogrammet som 2023 gick under titeln En union som står fast och enad (se faktapromemoria 2022/23:FPM11). Programmet fokuserade särskilt på arbetet för ett mer konkurrenskraftigt, rättvist och grönare EU och speglade effekterna av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina.

61.1.2 Genomförande av direktiv

Det ska noteras att följande uppgifter avser kalenderåret 2022, eftersom kommissionen fram till och med utgången av 2023 har redovisat officiell statistik avseende genomförande med viss eftersläpning. Kommissionen avser däremot att från och med 2024 redovisa motsvarande uppgifter i närmare anslutning till föregående kalenderår.

I fråga om sent genomförande av direktiv inom samtliga politikområden uppgick antalet nya överträdelseärenden under 2022 till 13. Under året tillkom 2 nya ärenden gällande felaktigt genomförande av direktiv samt 1 ärende gällande annan överträdelse av förordning, fördrag eller beslut. Det är en minskning i jämförelse med föregående år, då statistiken visade på 20 nya ärenden om sent genomförande.

Det totala antalet öppna överträdelseärenden om sent genomförande av direktiv under 2022 uppgick till 35 vilket är något sämre jämfört med

61.1.3 Överträdelseärenden och informella skrivelser från kommissionen

Under 2023 minskade det totala antalet överträdelseärenden kraftigt och hamnade på totalt 38 jämfört med 66 ärenden under 2022. Av ärendena utgjorde ungefär hälften försenat genomförande av direktiv. Ärendena rörde främst miljö- och landsbygdsfrågor samt inrikes och rättsliga frågor. Kommissionen beslutade under 2023 om 5 motiverade yttranden och 14 formella underrättelser. Totalt 45 ärenden kunde skrivas av.

Informella ärenden inom ramen för den s.k. EU-piloten uppgick till totalt 25 ärenden vid 2023 års slut. Dessa ärenden rörde främst finansmarknadsfrågor respektive miljö- och landsbygdsfrågor. Ett tjugotal övriga informella skrivelser relaterade främst till politikområdena finansmarknad, skatt och miljö.

61.2 Europaparlamentet

Under ordförandeskapet företrädde Sverige rådet i kontakterna med Europaparlamentet. Statsministern presenterade det svenska ordförandeskapsprogrammet i Europaparlamentet i Strasbourg i januari. Europaparlamentet höll sex ordinarie plenarsessioner i Strasbourg under det svenska ordförandeskapet, EU-ministern företrädde rådet vid samtliga sessioner. Därtill deltog EU-ministern, försvarsministern och landsbygdsministern vid sammanlagt tre så kallade mini-plenarsessioner i Bryssel. Sammanlagt deltog svenska ministrar i 50 olika debatter inom en rad olika ämnen.

Europaparlamentet gick under hösten in i mandatperiodens sista år. Perioden sträcker sig fram till valen till Europaparlamentet den 6–9 juni 2024. Roberta Metsola som tillhör partigruppen EPP har varit talman sedan januari 2022. Arbetet inom Europaparlamentet har präglats av ett tätare samarbete mellan de tre största partigrupperna (EPP, S&D och Renew) som utgör en majoritet om ca 60 procent av de 705 mandat.

Europaparlamentets förslag om en ny valrättsakt antogs under 2022 och behandlades i rådet under 2023. Förslaget går längre än de förändringar som antogs av rådet 2018, vilka ännu inte trätt i kraft eftersom beslutet inte godkänts av alla medlemsstater i enlighet med deras konstitutionella bestämmelser. Bland de ändringar som nu föreslås märks att införa en unionsomfattande valkrets, utöver dagens nationella valkretsar. Varje väljare skulle, till skillnad från idag, ha två röster – en för att välja ledamöter i de nationella valkretsarna och en för att välja ledamöter i en unionsomfattande valkrets.

Europaparlamentets Sacharovpris för tankefrihet 2023 tilldelades Jina Mahsa Amini och rörelsen ”Kvinna, liv, frihet” i Iran.

Under året begärde nationella domstolar förhandsavgörande från EU-domstolen i 489 fall, varav 7 från svenska domstolar. Under året gav Sverige in 7 skriftliga yttranden i sådana mål och svarade skriftligen på frågor från domstolen i 1 mål. Vidare deltog Sverige i 4 muntliga förhandlingar vid domstolen.

Mål om direkt talan avser mål där talan väcks direkt vid EU-domstolen eller tribunalen. I EU-domstolen är det huvudsakligen fråga om mål som inleds när en institution eller en medlemsstat väckt talan mot en annan medlemsstat eller institution. I sådana mål mot en institution eller annan medlemsstat än Sverige intervenerade Sverige i 3 mål och gav in interventionsinlagor i 2 mål.

Tribunalen handlägger bland annat mål där talan väcks av fysiska eller juridiska personer mot EU-institutionernas beslut. I sådana mål ansökte Sverige under året om intervention i 1 mål, gav in 1 interventionsinlaga och deltog i 1 muntlig förhandling. I ett mål där Sverige 2022 väckte en ogiltighetstalan mot kommissionen gavs under året in 1 replik.

Ett avgörande av tribunalen kan i vissa fall överklagas till EU-domstolen. I sådana mål ansökte Sverige under året om intervention i 1 mål, gav in 3 svarsskrivelser och deltog i 1 muntlig förhandling.

För en närmare beskrivning av EU-domstolens och tribunalens behörighet och av de olika måltyper som normalt handläggs vid dessa instanser se skr. 2015/16:115 s. 231 f.

I bilaga 1 finns en förteckning över mål av svenskt intresse vid domstolen.

61.4 Öppenhet och insyn

Alla mål vid EU-domstolen och tribunalen med anknytning till allmänhetens tillgång till handlingar bevakas.

Under året har EU-domstolen meddelat dom i ett mål där Sverige tidigare varit aktivt, som bland annat rör skyddet för rättsliga förfaranden (C-408/21 P rådet mot Pech). Domstolen ogillade rådets överklagande av tribunalens dom.

I ett annat mål som handlar om skyddet för institutionens beslutsförfarande som Sverige tidigare har intervenerat i har tribunalen meddelat dom (T 163/21 Emilio De Capitani mot Europeiska unionens råd). Tribunalen biföll De Capitanis begäran om att ogiltigförklara rådets beslut att inte bevilja full tillgång till handlingar som utbyts i en arbetsgrupp hänförliga till ett lagstiftningsärende.

Sverige har även ansökt om intervention och gett in en interventionsinlaga i ett nytt mål vid tribunalen som rör skyddet för institutionens beslutsförfarande (T-590/23 Emilio De Capitani mot Europeiska unionens råd).

61.5 EU-rekrytering samt information och kunskapshöjning om EU

61.5.1 EU-rekrytering

Det är strategiskt viktigt att Sverige är väl representerat i EU:s institutioner, byråer och organ. Den svenska närvaron på chefsnivå förbättrades under året. Även antalet svenska nationella experter och praktikanter på EU:s institutioner ökade. Det finns dock fortsatt betydande obalanser när det gäller tjänstemän på icke-chefsnivå. Det är därför viktigt att nå ut till fler, särskilt unga och högskolestuderande, som är intresserade av att arbeta i EU:s institutioner.

Sverige delar utmaningen att vara underrepresenterat i EU:s institutioner med många andra medlemsstater. Frågan om geografiska obalanser i personalen fortsatte att väcka uppmärksamhet under året. Under ledning av det svenska ordförandeskapet i rådet genomfördes den andra diskussionen någonsin om geografisk balans med utgångspunkt i uppdaterad personalstatistik från EU:s institutioner och organ. I juli kom kommissionen och Sverige överens om en nationell handlingsplan om geografisk obalans som innehåller åtaganden som är dels gemensamma, dels ska genomföras av respektive part. Resultaten ska börja utvärderas under inledningen av 2024.

Parallellt utvecklade regeringen det egna arbetet med målsättningen att skapa så bra förutsättningar som möjligt för att fler svenskar ska söka en anställning i EU:s institutioner och organ. Bland annat beslutades att Universitets- och högskolerådet tillförs resurser att använda till stipendier för avancerade EU-studier vid College of Europe i Brygge, Warszawa och Tirana. Satsningen innebar också en utveckling av det informations-, nätverks- och påverkansarbete som regeringen och berörda myndigheter och aktörer bedriver.

61.5.2 Information och kunskapshöjning om EU

Syftet med information och kunskapshöjning om EU är att ge det civila samhället i Sverige bättre förutsättningar att ta del av demokratins beslutsprocesser inklusive beslut som fattas på EU-nivå. Regeringen har därför gett förnyade uppdrag till bland annat Universitets- och högskolerådet och Linnéuniversitetet via Medicinstitutet Fojo i syfte att utbilda t.ex. lärare och journalister.

Under året arrangerades samråd bland annat om den europeiska planeringsterminen. Samråden syftar till att, i en avgränsad sakfråga, ta del av kunskap och perspektiv från det civila samhället, arbetsmarknadens parter samt den regionala och lokala nivån.

Som en del i de kunskapshöjande åtgärderna genomförde EU-ministern bland annat samtal med skolelever i Sverige under hösten, där eleverna fick möjlighet att ställa olika EU-relaterade frågor.

För ytterligare kunskapshöjning uppmärksammades Europadagen i Sverige med tal av utrikesministern och EU-ministern (video) på Kulturhuset i Stockholm med publik av bland annat inbjudna skolklasser.

Detta följdes av paneldiskussioner om organiserad brottslighet, grön omställning, Ukraina, konkurrenskraft samt demokrati och mänskliga rättigheter. Skr. 2023/24:115

61.6 Tolkning

Vid möten i rådet tolkas det till och från samtliga 24 EU-språk. När det gäller tolkning för rådsarbetsgrupper inom det s.k. beställa-betalasystemet beställde Sverige tolkning för hela den tilldelade budgeten under det svenska ordförandeskapet.

61.7 Regionkommittén

Regionkommittén består av 329 ledamöter och 329 ersättare som är förtroendevalda från lokal och regional nivå i medlemsstaterna. Sverige företräds av tolv ledamöter och tolv ersättare. Mandatperioden är 26 januari 2020–25 januari 2025.

Kommittén har under året haft sex plenarsessioner. Sverige har haft tre rapportörskap under året. De har behandlat översynen av direktivet om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse, EU:s cybersolidaritetsakt och digitala resiliens samt markövervakning och markresiliens (lagen om markövervakning).

Mål av svenskt intresse vid EU-domstolen och tribunalen under 2023

Nedan följer en förteckning över de direktstämda mål vid EU-domstolen och tribunalen samt de mål om förhandsavgöranden vid EU-domstolen, i vilka regeringen har deltagit. Förteckningen redovisar de händelser som har ägt rum under 2023.

I kapitel 1 listas de mål som har avgjorts slutligt under året, vilka finns tillgängliga på domstolarnas gemensamma webbplats <https://curia.europa.eu>. På webbplatsen finns också sammanställda övriga domar av särskild betydelse som har meddelats under året (se Press och medier>Pressmeddelanden).

Därefter upptas i kapitel 2 de mål som vid utgången av året fortfarande var pågående. De inlagor som Sverige i dessa mål har givit in till EU-domstolen och tribunalen under året har efter sekretessprövning översänts till riksdagen för kännedom.

Målen redovisas inom respektive kapitel i två avsnitt, varav de första (avsnitt 1.1 och 2.1) avser målen i vilka Sverige är eller har varit part, intervenient eller anmodad medlemsstat och de senare (avsnitt 1.2 och 2.2) avser målen om förhandsavgörande.

Överträdelseärenden mot Sverige som gått vidare till EU-domstolen redovisas särskilt i bilaga 2.

1 AVSLUTADE MÅL

1.1 Mål i vilka talan har väckts i EU-domstolen eller tribunalen

C-204/21 kommissionen mot Polen (SBEUD2021/332)

EU-domstolen (stora avdelningen) meddelade dom den 5 juni 2023.

Målet rör talan om fördragsbrott på grund av underlåtenhet att fullgöra skyldigheter enligt artikel 19.1 andra stycket FEU och artikel 47 i stadgan (skyldigheten att säkerställa ett effektivt domstolsskydd), artikel 267 FEUF (möjligheten och skyldigheten för nationella domstolar att begära förhandsavgörande från EU-domstolen) samt artiklarna 7 och 8.1 i stadgan samt artikel 6.1 c och e i förordning 2016/679 (personuppgifts-förordningen).

C-209/21 P Ryanair mot kommissionen (SBEUD2021/250)

EU-domstolen meddelade dom den 23 november 2023.

Målet rör överklagande av tribunalens dom i mål T-238/20 angående talan om ogiltighetsförklaring av kommissionens beslut om statligt stöd

C-320/21 P Ryanair mot kommissionen (SBEUD2021/327)

EU-domstolen meddelade dom den 28 september 2023.

Målet rör överklagande av tribunalens dom i mål T-379/20 angående talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut om statligt stöd SA.57061 – Sverige – Ersättning för den skada som orsakats av Covid-19 utbrottet till Scandinavian Airlines.

C-408/21 P rådet mot Pech (SBEUD2021/397)

EU-domstolen meddelade dom den 8 juni 2023.

Målet rör överklagande av tribunalens dom i mål T-252/19 angående talan om ogiltigförklaring av rådets beslut att inte enligt öppenhetsförordningen bevilja full tillgång till ett rättstjänstyttrande rörande ett förslag till förordning.

C-694/21 P Brunswick Bowling Products mot kommissionen (SBEUD 2021/598)

EU-domstolen meddelade dom den 27 april 2023.

Målet rör överklagande av tribunalens dom i mål T-152/19 angående talan om ogiltigförklaring av kommissionens genomförandebeslut (EU) 2018/1960 av den 10 december 2018 om en skyddsåtgärd som Sverige vidtagit i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/42/EG om maskiner [och om ändring av direktiv 95/16/EG]

C-353/22 kommissionen mot Sverige (SBEUD 2022/229)

EU-domstolen meddelade dom den 9 november 2023.

Målet rör talan om fördragsbrott på grund av att Sverige inte i tid fullständigt genomfört 2017 års ändringsdirektiv till vapendirektivet (direktiv 2017/853 om ändring av direktiv 91/477).

T-868/19 Nouryon Industrial Chemicals m.fl. mot kommissionen (SBEUD2020/168)

Tribunalen meddelade dom den 29 mars 2023.

Målet rör talan om ogiltigförklaring av ett genomförandebeslut från kommissionen som uppställer vissa krav på tester för registrering av det kemiska ämnet dimetyleter (DME) under Reach-förordningen.

**T-525/20 ITD och Danske Fragtmænd mot kommissionen
(SBEUD2020/540)**

Tribunalen meddelade dom den 13 september 2023.

Målet rör talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut i ärenden om statligt stöd SA.52658 och SA.52489 avseende åtgärder för PostNord Logistics A/S.

**T-639/20 TIB Chemicals mot kommissionen
(SBEUD2021/050)**

Tribunalen meddelade dom den 5 juli 2023.

Målet rör talan om ogiltigförklaring av kommissionens delegerade förordning 2020/11821 i den del som avser ämnet dioktyltenndilaurat.

Sverige gav in svar på tribunalens skriftliga frågor den 27 oktober 2022.

T-659/20 SJ mot kommissionen (SBEUD2021/130)

Tribunalen meddelade dom den 1 februari 2023.

Målet rör talan om ogiltighetsförklaring av kommissionens genomförandebeslut 2020/1193 om tillämpligheten av artikel 34 i direktiv 2014/25/EU på persontrafik på järnväg i Sverige.

T-163/21 De Capitani mot rådet (2021/331)

Tribunalen meddelade dom den 25 januari 2023.

Målet rör talan om ogiltigförklaring av rådets beslut att inte bevilja tillgång till sju arbetsdokument från rådets generalsekretariat till arbetsgruppen för bolagsrätt.

T-238/21 Ryanair mot kommissionen (SBEUD2021/353)

Tribunalen meddelade dom den 10 maj 2023

Målet rör talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut om statligt stöd SA.57543 – Danmark och SA.58352 – Sverige – Covid-19 avseende rekapitalisering av SAS AB.

T-244/21 LKAB mot kommissionen (SBEUD2021/387)

Tribunalen meddelade dom den 26 juli 2023.

Målet rör talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut den 25 februari 2021 om nationella genomförandeåtgärder för gratis tilldelning under en övergångsperiod av utsläppsrätter för växthusgaser i enlighet med artikel 11.3 i direktiv 2003/87.

C-615/20 YP m.fl. (SBEUD2021/032)

Begäran från Sąd Okręgowy w Warszawie, Polen

EU-domstolen (stora avdelningen) meddelade dom den 13 juli 2023.

Målet rör tillstånd till inledande av straffrättsligt förfarande och bland annat frågan om avdelningen för disciplinära mål, som beslutat om hävning av immunitet för polska domare, uppfyller kraven på oberoende enligt artikel 19 FEU, och därmed dess möjlighet att fatta ifrågavarande beslut.

C-154/21 Österreichische Post (SBEUD2021/175)

Begäran från Oberster Gerichtshof, Österrike

EU-domstolen meddelade dom den 12 januari 2023

Målet rör frågan om vilken information enskilda har rätt att erhålla avseende mottagare av utlämnade personuppgifter från personuppgiftsansvariga enligt artikel 15.1 C i dataskyddsförordningen (GDPR).

C-268/21 Norra Stockholm Bygg (SBEUD2021/246)

Begäran från Högsta domstolen, Sverige

EU-domstolen meddelade dom den 2 mars 2023

Målet rör frågan om artikel 6.3 och 6.4 i den allmänna dataskyddsförordningen innefattar krav på nationella processuella regler om editionsplikt och i så fall om de registrerades intressen måste beaktas vid prövningen av frågan om edition.

C-333/21 European Superleague Company (SBEUD2021/310)

Begäran från Juzgado de lo Mercantil de Madrid, Spanien

EU-domstolen (stora avdelningen) meddelade dom den 21 december 2023.

Målet gäller om vissa regler i det Internationella Fotbollsförbundets (FIFA) och Europeiska fotbollsförbundets (UEFA) stadgar är förenliga med unionsrättens bestämmelser avseende bland annat konkurrens .

C-680/21 Royal Antwerp Football Club (SBEUD2021/564)

Begäran från Tribunal de première instance francophone de Bruxelles, Belgien

EU-domstolen (stora avdelningen) meddelade dom den 21 december 2023.

Målet gäller om Europeiska fotbollsförbundets (UEFA) och dess belgiska medlemsförbunds regler om hemmafostrade spelare är förenliga

med unionsrättens bestämmelser avseende konkurrens och fri rörlighet för arbetstagare.

C-820/21, Vinal (SBEUD2022/048)

Begäran från Administrativen sad Sofia-grad, Bulgarien
EU-domstolen meddelade dom den 14 september 2023.

Målet gäller om det är förenligt med förbudet mot dubbelbestraffning och proportionalitets-principen att vid en allvarlig överträdelse av punktskattelagstiftningen föreskriva en kumulation av en finansiell sanktion och återkallelsen av tillståndet att driva ett skatteupplag med omedelbar verkan och utan tidsmässig begränsning.

C-148/22 Commune d'Ans (SBEUD2022/165)

Begäran från Tribunal du travail de Liège, Belgien
EU-domstolen meddelade dom den 28 november 2023.

Målet gäller tillåtligheten av en neutralitetspolicy med förbud mot att synligt bära politiska och religiösa symboler.

2 PÅGÅENDE MÅL

2.1 Mål

C-541/20 – C-555/20 Litauen m.fl. mot parlamentet och rådet (SBEUD2021/117)

Talan om ogiltigförklaring av det s.k. mobilitetspaketet (förordning 2020/1054, förordning 2020/1055 och direktiv 2020/1057).

C-822/21 Lettland mot Sverige (SBEUD 2022/088)

Talan om fördragsbrott om Sveriges underlåtenhet att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 14.3 i insättningsgarantidirektivet samt principen om lojalt samarbete.

C-44/22 P kommissionen mot KS m.fl. (SBEUD2023/135)

Överklagande av tribunalens beslut i mål T-771/20 där tribunalen slog fast att den saknar behörighet att pröva en talan som förs av enskilda med yrkande om skadestånd med anledning av beslutet om upprättande av EU:s rättsstatsupdrag i Kosovo (EULEX Kosovo).

Sverige ansökte om intervention den 30 mars 2023 och deltog i en muntlig förhandling den 27 juni 2023.

C-769/22 kommissionen mot Ungern (SBEUD2023/134)

Skr. 2023/24:115
Bilaga 1

Talan om fördragsbrott gällande den s.k. pedofililagstiftningen som bedöms vara oförenlig med unionsrätten.

Sverige ansökte om intervention den 30 mars 2023 och gav in en interventionsinlaga den 14 september 2023.

C-19/23 Danmark mot parlamentet och rådet (SBEUD2023/175)

Talan om ogiltigförklaring av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2022/2041 om tillräckliga minimilöner i Europeiska unionen.

Sverige ansökte om intervention den 27 april 2023 och gav in en interventionsinlaga den 6 september 2023.

C-71/23 P Frankrike mot CWS Powder Coatings m.fl. (SBEUD2023/114)

Överklagande av tribunalens dom i de förenade målen T-279/20 och T-288/20 samt i mål T-283/20 angående talan om ogiltigförklaring av kommissionens delegerade förordning 2020/2171 i den del som rör klassificering och märkning av titandioxid.

Sverige gav in en svarsskrivelse den 26 maj 2023.

C-82/23 P kommissionen mot CWS Powder Coatings m.fl. (SBEUD2023/091)

Överklagande av tribunalens dom i de förenade målen T-279/20 och T-288/20 samt i mål T-283/20 angående talan om ogiltigförklaring av kommissionens delegerade förordning 2020/2171 i den del som rör klassificering och märkning av titandioxid.

Sverige gav in en svarsskrivelse den 12 maj 2023.

C-353/23 P Nouryon Performance Formulations mot kommissionen (SBEUD2023/424)

Överklagande av tribunalens dom i mål T-868/19 angående talan om ogiltigförklaring av ett genomförandebeslut från kommissionen som uppställer vissa krav på tester för registrering av det kemiska ämnet dimetyleter (DME) under Reach-förordningen.

C-621/23 P LKAB mot kommissionen (SBEUD2023/399)

Överklagande av tribunalens dom i mål T-244/21 angående talan om ogiltigförklaring av ett beslut av kommissionen om nationella genomförandeåtgärder för gratis tilldelning under en övergångsperiod av utsläppsrätter för växthusgaser.

Sverige gav in en svarsskrivelse den 21 december 2023.

T-112/22 Svenska Bankföreningen och Länsförsäkringar Bank mot kommissionen (SBEUD2022/257)

Talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut i ärende om statligt stöd SA.56348 avseende svensk skatt för kreditinstitut.

Sverige deltog i en muntlig förhandling den 9 november 2023.

T-334/22 Danske Fragtmænd mot kommissionen (SBEUD2022/440)

Talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut i ärenden om statligt stöd SA.49668 och SA.53403 avseende åtgärder som genomförts av Danmark och Sverige för PostNord AB och Post Danmark A/S.

Sverige gav in en interventionsinlaga den 2 februari 2023.

T-485/22 Sverige mot kommissionen (SBEUD2022/352)

Talan om ogiltigförklaring av kommissionens genomförandebeslut (EU) 2022/908 av den 8 juni 2022 om undantagande från unionsfinansiering av vissa utgifter som betalats av medlemsstaterna inom ramen för Europeiska garantifonden för jordbruket (EGFJ) och inom ramen för Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu), i den del beslutet för Sverige innebär en schablonkorrigerings om fem procent motsvarande ett belopp på 13 856 996,64 euro.

Sverige gav in en replik den 22 februari 2023 och lämnade in en begäran om muntlig förhandling den 31 juli 2023.

T-590/23 De Capitani mot rådet

Talan om ogiltigförklaring av rådets beslut att neka tillgång till handlingar som rör lagstiftningsförfaranden.

Sverige ansökte om intervention den 15 december 2023.

2.2 Mål om förhandsavgöranden

C-470/21 La Quadrature du Net m.fl. (SBEUD2021/407)

Begäran från Conseil d'État, Frankrike

Målet gäller bland annat om unionsrätten utgör hinder för en nationell lagstiftning som föreskriver att en myndighet får samla in uppgifter om användarnas ip-adresser i syfte att utreda immaterialrättsintrång, utan att någon förhandskontroll sker av en domstol eller av ett oberoende förvaltningsorgan.

Sverige gav in svar på skriftliga frågor från domstolen den 13 april 2023 och deltog i en muntlig förhandling den 15 maj 2023.

C-521/21 Rzecznik Praw Obywatelskich (SBEUD2021/511)

Skr. 2023/24:115
Bilaga 1

Begäran från Sąd Rejonowy Poznań - Stare Miasto w Poznaniu, Polen

Målet gäller bland annat frågan om avdelningen för extraordinär kontroll vid polska Högsta domstolen kan anses inrättad enligt lag, samt fråga om unionsrättens företrädare.

C-548/21 Bezirkshauptmannschaft Landeck (SBEUD2021/571)

Begäran från Landesverwaltungsgericht Tirol, Österrike

Målet gäller tillgång till uppgifter i beslagtagna utrustning.
Sverige deltog i en muntlig förhandling den 16 januari 2023.

C-647/21 D. K. och C-648/21 M.C. och M.F. (SBEUD2021/521)

Begäran från Sąd Okręgowy w Słupsku, Polen

Målet gäller om artikel 19 FEU, jämförd med artikel 47 i stadgan, utgör hinder mot nationella bestämmelser som ger ett domstolskollegium behörighet att helt eller delvis befria en domare från skyldighet att pröva tilldelade mål. Även fråga om unionsrättens företrädare.

C-241/22 DX (SBEUD2022/238)

Begäran från Hoge Raad der Nederlanden, Nederländerna

Målet gäller brottsbekämpande myndigheters tillgång till uppgifter som leverantörerna lagrar för andra ändamål än ålagda ändamål (exempelvis för nationell säkerhet och allvarlig brottslighet) samt om allvarlig brottslighet (eller grov brottslighet) kan anses vara ett självständigt unionsrättsligt begrepp.

C-601/22 WWF Österreich m.fl. (SBEUD2022/451)

Begäran från Landesverwaltungsgericht Tirol, Österrike

Målet gäller bland annat fråga om skyddsstatus för varg i art- och habitatdirektivet (direktiv 92/43).

Sverige deltog i en muntlig förhandling den 25 oktober 2023.

C-670/22 Staatsanwaltschaft Berlin mot M.N. (SBEUD2022/488)

Begäran från Landgericht Berlin, Tyskland

Målet gäller bland annat fråga om förutsättningar för att utfärda en europeisk utredningsorder för inhämtning av bevisning från den brottsbekämpande insatsen mot EncroChat genom en europeisk utredningsorder och användning av detta bevismaterial. Sverige gav in ett skriftligt yttrande den 8 februari 2023, lämnade in en begäran om muntlig

C-658/22 Sąd Najwyższy (SBEUD2022/492)

Begäran från Sąd Najwyższy, Polen

Målet gäller om en tvistemålsavdelning vid polska Högsta domstolen kan bedömas utgöra en oberoende och oavhängig domstol.

Sverige gav in ett skriftligt yttrande den 10 februari 2023.

C-39/23 Keva m.fl. (SBEUD2023/087)

Begäran från Högsta förvaltningsdomstolen, Sverige

Målet gäller om svensk lagstiftning enligt vilken utdelning från inhemska bolag till en annan medlemsstat genom dess offentliga pensionsinstitut beläggs med källskatt medan motsvarande utdelning inte är föremål för beskattning om den tillfaller den egna staten genom dess allmänna pensionsfonder (AP-fonderna) strider mot den fria rörligheten för kapital enligt artikel 63 FEUF.

Sverige gav in ett skriftligt yttrande den 4 maj 2023. Sverige kommer att delta i en muntlig förhandling den 11 januari 2024.

C-88/23 Parfümerie Akzente (SBEUD2023/119)

Begäran från Svea hovrätt, Sverige

Målet gäller bland annat fråga om tillämpningen av den s.k. ursprungslandsprincipen som fastställs i e-handelsdirektivet (direktiv 2000/31).

Sverige gav in ett skriftligt yttrande den 26 maj 2023.

C-119/23 Valančius (SBEUD2023/137)

Begäran från Vilniaus apygardos administracinis teismas, Litauen

Målet gäller bland annat om det inom ramen för ett nationellt förfarande för nominering av en kandidat till domare i tribunalen är förenligt med oavhängighetskravet att regeringen utser en annan kandidat än den som en tillsatt grupp av oberoende experter i första hand föreslår.

Sverige gav in ett skriftligt yttrande den 9 juni 2023.

C-314/23 STAVLA (SBEUD2023/260)

Begäran från Audiencia Nacional, Spanien

Målet gäller om en skillnad i traktamentsersättning i två separata kollektivavtal som slutits mellan ett flygbolag och fackliga företrädare för kabinbesättningspersonal respektive piloter utgör en otillåten indirekt diskriminering på grund av kön eller om skillnaden kan anses motiverad med hänvisning till rätten att förhandla och sluta kollektivavtal.

Sverige gav in ett skriftligt yttrande den 13 september 2023.

Skr. 2023/24:115
Bilaga 1

C-555/23 och C-556/23 Makeleio m.fl. (SBEUD2023/413)

Begäran från Symvoulio tis Epikrateias, Grekland

Målet gäller bland annat fråga om omfattningen av tillämpningsområdet av direktivet om audiovisuella mediatjänster (direktiv 2010/13 i dess lydelse av direktiv 2018/1808), hur vissa bestämmelser i rättsakten ska tolkas i ljuset av artiklarna 20 och 21 i stadgan samt om direktivet ställer krav på teknikneutralitet i medlemsstaternas nationella lagstiftningar.

Sverige gav in ett skriftligt yttrande den 22 december 2023.

Under 2023 avslutade och pågående överträdelseärenden

Nedan följer en förteckning över kommissionens överträdelseärenden mot Sverige. I kapitel 1 listats för varje departement de överträdelseärenden som avslutats under 2023. Därefter redovisas i kapitel 2 departementens överträdelseärenden som vid utgången av året fortfarande var pågående. Överträdelseärendena i detta kapitel delas upp i två avsnitt, varav det första avsnittet tar upp försenade genomföranden och det andra avsnittet felaktiga genomföranden.

För handläggningen av formella underrättelser till Sverige ansvarar respektive departement. Handläggningen av motiverade yttranden till Sverige sker samlat vid Kansliet för EU-rättsliga frågor i Statsrådsberedningen. För närmare information om enskilda överträdelseärenden kan kontakt tas med registrator på ansvarigt departement med hänvisning till kommissionens ärendenummer som anges i förteckningen. Kontaktuppgifter till departementens registratorer finns på regeringens webbplats: <https://www.regeringen.se/kontaktuppgifter/kontaktuppgifter-till-departementens-registratorer/>

På kommissionens webbplats finns möjlighet att söka information om överträdelsebeslut mot Sverige och övriga medlemsstater: https://ec.europa.eu/atwork/applying-eu-law/infringements-proceedings/infringement_decisions/?lang_code=sv

Där publiceras även pressmeddelanden för mer betydelsefulla ärenden.

Förteckningar över överträdelseärenden som bifogats regeringens skrivelser från tidigare år angående verksamheten i EU finns på riksdagens webbplats Dokument & lagar – Riksdagen Sökord ”Verksamheten i Europeiska unionen”.

1 AVSLUTADE ÄRENDEN

1.1 Justitiedepartementet

1. Direktiv 2011/93/EU om bekämpande av sexuella övergrepp mot barn, sexuell exploatering av barn och barnpornografi samt om ersättande av rådets rambeslut 2004/68/RIF (ärendenummer 2019/2114)
2. Genomförandedirektiv (EU) 2019/68 om fastställande av tekniska specifikationer för märkning av skjutvapen och deras väsentliga delar enligt rådets direktiv 91/477/EEG om kontroll av förvärv och innehav av vapen (ärendenummer 2020/0255)
3. Direktiv (EU) 2018/1673 om bekämpande av penningtvätt genom straffrättsliga bestämmelser (ärendenummer 2021/0093)
4. Direktiv (EU) 2019/790 om upphovsrätt och närstående rättigheter på den digitala inre marknaden och om ändring av direktiven 96/9/EG och 2001/29/EG (ärendenummer 2021/0345)

5. Direktiv 2013/48/EU om rätt till tillgång till försvarare i straffrättsliga förfaranden och förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder samt om rätt att få en tredje part underrättad vid frihetsberövande och rätt att kontakta tredje parter och konsulära myndigheter under frihetsberövandet (ärendenummer 2021/2079)
6. Direktiv (EU) 2017/541 om bekämpande av terrorism, om ersättande av rådets rambeslut 2002/475/RIF och om ändring av rådets beslut 2005/671/RIF (ärendenummer 2021/2156)
7. Direktiv (EU) 2019/1151 om ändring av direktiv (EU) 2017/1132 vad gäller användningen av digitala verktyg och förfaranden inom bolagsrätt (ärendenummer 2022/0389)
8. Förordning (EU) 2021/784 om åtgärder mot spridning av terrorisminnehåll online (ärendenummer 2022/2131)

Skr. 2023/24:115
Bilaga 2

1.2 Utrikesdepartementet

1. Direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer (ärendenummer 2018/2307)
2. De svenska bestämmelsernas bristande överensstämmelse med direktivet (EU) 2018/958 om en proportionalitetsprövning före antagandet av ny reglering av yrken (ärendenummer 2021/2193)

1.3 Försvarsdepartementet

Inga ärenden.

1.4 Socialdepartementet

Inga ärenden.

1.5 Finansdepartementet

1. Direktiv (EU) 2015/2366 om betaltjänster på den inre marknaden (ärendenummer 2018/0099)
2. Direktiv 2014/23/EU, 2014/24/EU och 2014/25/EU gällande offentlig upphandling och koncessioner (ärendenummer 2018/2279)
3. Kommissionens delegerade förordning (EU) 2018/1108 om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 med tekniska standarder för tillsyn avseende kriterierna för utseende av centrala kontaktpunkter för utgivare av elektroniska pengar och betaltjänstleverantörer och med regler för deras funktioner (ärendenummer 2018/2396)
4. Direktiv (EU) 2018/843 om ändring av direktiv (EU) 2015/849 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, och om ändring av direktiven 2009/138/EG och 2013/36/EU (ärendenummer 2020/2043)

5. Direktiv (EU) 2019/879 om ändring i direktiv 2014/59/EU vad gäller kreditinstituts och väderpappersföretags förlustabsorberings- och rekaptaliseringsskapacitet och om direktiv 98/26/EG PE/48/2019/REV/1 (ärendenummer 2021/0095)
6. Direktiv (EU) 2019/878 om ändring av direktiv 2013/36/EU vad gäller undantagna enheter, finansiella holdingföretag, blandade finansiella holdingföretag, ersättning, tillsynsåtgärder och tillsynsbefogenheter och kapitalbevarande åtgärder (ärendenummer 2021/0346)
7. Direktiv (EU) 2019/2034 om tillsyn av värdepappersföretag och om ändring av direktiven 2002/87/EG, 2009/65/EG, 2011/61/EU, 2013/36/EU, 2014/59/EU och 2014/65/EU (ärendenummer 2021/0348)
8. Direktiv (EU) 2020/1504 om ändring av direktiv 2014/65/EU om marknader för finansiella instrument (ärendenummer 2021/0349)
9. Direktiv (EU) 2019/1160 om ändring av direktiven 2009/65/EG och 2011/61/EU vad gäller gränsöverskridande distribution av företag för kollektiva investeringar. (ärendenummer 2021/0500)
10. Direktiv (EU) 2019/2162 om utgivning av säkerställda obligationer och offentlig tillsyn över säkerställda obligationer samt om ändring av direktiven 2009/65/EG och 2014/59/EU. (ärendenummer 2021/0502)
11. Direktiv (EU) 2020/262 om allmänna regler för punktskatt (ärendenummer 2022/0176)
12. Direktiv (EU) 2021/2261 vad gäller användning av faktablad av förvaltningsbolag för företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (ärendenummer 2022/0323)

1.6 Utbildningsdepartementet

Inga ärenden.

1.7 Klimat- och näringslivsdepartementet

1. Direktiv 91/271/EEG om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse (ärendenummer 2009/2310; mål C-22/20)
2. Förordning 1257/2013 om återvinning av fartyg (ärendenummer 2019/2090)
3. Direktiv 2004/35/EG om miljöansvar för att förebygga och avhjälpa miljöskador (ärendenummer 2020/2114)
4. Förordning (EU) 2017/1938 om åtgärder för att säkerställa försörjningstryggheten för gas (ärendenummer 2020/2198)
5. Direktiv (EU) 2019/1 om att ge medlemsstaternas konkurrensmyndigheter befogenhet att mer effektivt kontrollera efterlevnaden av konkurrensreglerna och om att säkerställa en väl fungerande inre marknad (ärendenummer 2021/0129)
6. Direktiv (EU) 2018/844 om ändring av direktiv 2010/31/EU om byggnaders energiprestanda och av direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet (ärendenummer 2021/2273)

7. Kommissionens direktiv (EU) 2020/367 om ändring av bilaga III till Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/49/EG vad gäller fastställande av bedömningsmetoder för skadliga effekter av omgivningsbuller (ärendenummer 2022/0177) Skr. 2023/24:115
Bilaga 2
8. Kommissionens delegerade direktiv (EU) 2021/1226 om ändring, för anpassning till den vetenskapliga och tekniska utvecklingen, av bilaga II till Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/49/EG i fråga om gemensamma bedömningsmetoder för buller (ärendenummer 2022/0178)

1.8 Kulturdepartementet

Inga ärenden.

1.9 Arbetsmarknadsdepartementet

1. Direktiv 2019/1937 om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten (ärendenummer 2022/2004)

1.10 Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

1. Direktiv 2012/34/EU om inrättande av ett gemensamt europeiskt järnvägsområde (ärendenummer 2017/2178)
2. Direktiv (EU) 2016/2370 om ändring av direktiv 2012/34/EU vad gäller öppnandet av marknaden för inrikes persontrafik på järnväg och styrningen av järnvägsinfrastrukturen (ärendenummer 2019/0087)
3. Förordning (EU) nr 1257/2013 om återvinning av fartyg och ändring av förordning (EG) nr 1013/2006 och direktiv 2009/16/EG (ärendenummer 2019/2090)
4. Direktiv (EU) 2019/883 om mottagningsanordningar i hamn för avlämning av avfall från fartyg, om ändring av direktiv 2010/65/EU och upphävande av direktiv 2000/59/EG (ärendenummer 2021/0347)
5. Direktiv (EU) 2019/1161 om ändring av direktiv 2009/33/EG om främjande av rena och energieffektiva vägtransportfordon (ärendenummer 2021/0501)
6. Kommissionens delegerade direktiv (EU) 2021/1047 om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/43/EG vad gäller uppdatering av förteckningen över försvarsrelaterade produkter i enlighet med Europeiska unionens uppdaterade gemensamma militära förteckning av den 17 februari 2020 (ärendenummer 2021/0542)
7. Direktiv (EU) 2018/2002 om ändring av direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet (ärendenummer 2020/0557)
8. Direktiv (EU) 2016/797 om driftkompatibiliteten hos järnvägssystemet inom Europeiska unionen (ärendenummer 2020/0558)
9. Direktiv (EU) 2016/798 om järnvägssäkerhet (ärendenummer 2020/0559)

10. Direktiv (EU) 2017/2397 av den 12 december 2017 om erkännande av yrkeskvalifikationer för inlandssjöfart och om upphävande av rådets direktiv 91/672/EEG och 96/50/EG (ärendenummer 2022/0254)
11. Kommissionens delegerade direktiv (EU) 2020/12 om komplettering av direktiv (EU) 2017/2397 vad gäller normer för behörighet och för motsvarande kunskaper och färdigheter, för praktiska examinationer, för godkännande av simulatorer och för medicinsk lämplighet (ärendenummer 2022/0255)
12. Direktiv (EU) 2020/1057 om fastställande av särskilda regler med avseende på direktiv 96/71/EG och direktiv 2014/67/EU för utstationering av förare inom vägtransportsektorn och om ändring av direktiv 2006/22/EG vad gäller tillsynskrav och förordning (EU) nr 1024/2012 (ärendenummer 2022/0256)
13. Kommissionens delegerade direktiv (EU) 2021/1206 om ändring av bilaga III till direktiv 2014/90/EU om marin utrustning vad gäller tillämplig standard för laboratorier som används av organ för bedömning av överensstämmelse när det gäller marin utrustning (ärendenummer 2022/0257)
14. Direktiv (EU) 2021/1233 om ändring av direktiv (EU) 2017/2397 vad gäller övergångsbestämmelser för erkännande av bevis från tredjeland (ärendenummer 2022/0258)

2 PÅGÅENDE ÄRENDEN

2.1 Försenat genomförande

2.1.1 Justitiedepartementet

Motiverade yttranden

1. Direktiv (EU) 2017/853 om ändring av rådets direktiv 91/477/EEG om kontroll av förvärv och innehav av vapen (ärendenummer 2018/0389)

Formella underrättelser

1. Direktiv (EU) 2019/1151 om ändring av direktiv (EU) 2017/1132 vad gäller användningen av digitala verktyg och förfaranden inom bolagsrätt (ärendenummer 2023/0243)

2.1.2 Utrikesdepartementet

Motiverade yttranden

Inga ärenden.

Formella underrättelser

Inga ärenden.

Skr. 2023/24:115

Bilaga 2

2.1.3 Försvarsdepartementet

Formella underrättelser

1. Direktiv (EU) 2022/2407 om ändring av bilagorna till Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/68/EG för att ta hänsyn till den vetenskapliga och tekniska utvecklingen (ärendenummer 2023/0173)

2.1.4 Socialdepartementet

Motiverade yttranden

Inga ärenden.

Formella underrättelser

1. Direktiv (EU) 2019/882 om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster (ärendenummer 2022/0322)
2. Direktiv (EU) 2022/2100 om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/40/EU vad gäller upphävande av vissa undantag för upphettade tobaksvaror (ärendenummer 2023/0244)

2.1.5 Finansdepartementet

Motiverade yttranden

Inga ärenden.

Formella underrättelser

1. Direktiv (EU) 2020/1828 om grupptalan för att skydda konsumenters kollektiva intressen och om upphävande av direktiv 2009/22/EG (ärendenummer 2023/0036)

2.1.6 Utbildningsdepartementet

Inga ärenden.

2.1.7 Klimat- och näringslivsdepartementet

Motiverade yttranden

1. Direktiv (EU) 2018/2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (ärendenummer 2021/0344)

Formella underrättelser

1. Direktiv (EU) 2023/544 om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/53/EG vad gäller undantagen för användning av bly i aluminiumlegeringar avsedda för bearbetning, i kopparlegeringar och i vissa batterier (ärendenummer 2023/0174)

2.1.8 Kulturdepartementet

Inga ärenden.

2.1.9 Arbetsmarknadsdepartementet

Inga ärenden.

2.1.10 Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Motiverade yttranden

1. Direktiv (EU) 2019/944 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU (ärendenummer 2021/0096)
2. Direktiv (EU) 2020/2184 av den 16 december 2020 om kvaliteten på dricksvatten (ärendenummer 2023/0098)

Formella underrättelser

1. Direktiv (EU) 2019/520 om driftskompatibilitet mellan elektroniska vägtullsystem och underlättande av gränsöverskridande informationsutbyte om underlåtenhet att betala vägavgifter i unionen (ärendenummer 2019/0541)

2.2 Felaktigt genomförande

2.2.1 Justitiedepartementet

Motiverade yttranden

1. Direktiv 2010/64/EU om rätt till tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden (ärendenummer 2021/2105)

Formella underrättelser

1. Rambeslut 2008/913/RIF om bekämpande av vissa former av och uttryck för rasism och främlingsfientlighet enligt strafflagstiftningen (ärendenummer 2020/2324)
2. Rambeslut 2002/584/RIF om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (ärendenummer 2020/2362)

3. Direktiv (EU) 2017/1371 om bekämpande genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen (ärendenummer 2021/2266) Skr. 2023/24:115
Bilaga 2
4. Direktiv (EU) 2016/680 om skydd för fysiska personer med avseende på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter för att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, och det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av rådets rambeslut 2008/977/RIF samt förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) (ärendenummer 2022/2022)
5. Direktiv 2013/48/EU om rätt till tillgång till försvarare i straffrättsliga förfaranden och förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder samt om rätt att få en tredje part underrättad vid frihetsberövande och rätt att kontakta tredje parter och konsulära myndigheter under frihetsberövandet (ärendenummer 2023/2005)
6. Direktiv (EU) 2016/800 om rättssäkerhetsgarantier för barn som är misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden (ärendenummer 2023/2110)

2.2.2 Utrikesdepartementet

Överträdelseärenden med anledning av en dom från EU-domstolen

1. Bilateral investeringsavtal (ärendenummer 2004/2055, mål C-249/06)

Motiverade yttranden

1. Sveriges bilaterala investeringsavtal med Rumänien, (ärendenummer 2013/2207)

Formella underrättelser

1. Sveriges uppsägning av de bilaterala investeringsavtalen inom EU (ärendenummer 2021/2242)

2.2.3 Försvarsdepartementet

Inga ärenden.

2.2.4 Socialdepartementet

Formella underrättelser

1. Direktiv 2011/98/EU, 2003/86/EG, 2003/109/EG, 2009/50/EG, 2014/36/EU, 2014/66/EU och direktiv (EU) 2016/801 - Migrationsverkets handläggningstider och sociala trygghetsförmåner för tredjelandsmedborgare (ärendenummer 2019/4073)

2.2.5 Finansdepartementet

Motiverade yttranden

1. Ojämlig behandling av svensk utdelning som uppbärs av å ena sidan de svenska allmänna pensionsfonderna och å andra sida jämförbara offentliga pensionsinstitut som är etablerade i andra EU-medlemsstater eller EES-länder (ärendenummer 2020/4035)

Formella underrättelser

1. Räntheavdragsbegränsningsreglerna i 24 kap. 16–20 §§ i inkomstskattelagen (1999:1229) (ärendenummer 2013/4206)
2. Upphandling av avfallstjänster (ärendenummer 2014/4183)
3. Krav på att undanta preliminär inkomstskatt för betalning av arbete utfört av utländska entreprenörer utan permanent etablering i Sverige (ärendenummer 2023/4007)

2.2.6 Utbildningsdepartementet

Inga ärenden.

2.2.7 Klimat- och näringslivsdepartementet

Motiverade yttranden

1. Direktiv 2008/50/EG om luftkvalitet och renare luft i Europa vad gäller överskridna gränsvärden – partiklar i luften, PM10 (ärendenummer 2012/2216)
2. Direktiv (EU) 2016/2284 av den 14 december 2016 om minskning av nationella utsläpp av vissa luftföroreningar, om ändring av direktiv 2003/35/EG och om upphävande av direktiv 2001/81/EG (ärendenummer 2022/2080)

Formella underrättelser

1. Direktiv 2011/92/EU om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt, i dess ändrade lydelse enligt direktiv 2014/52/EU (ärendenummer 2019/2222)
2. Direktiv 91/271/EEG om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse (ärendenummer 2020/2096)
3. Direktiv 92/43/EEG (art- och habitatdirektivet) samt direktiv 2009/147/EG (fågeldirektivet) vad gäller brister i Natura 2000-nätverket (ärendenummer 2020/2207)
4. Direktiv 2013/59/Euratom om fastställande av grundläggande säkerhetsnormer för skydd mot de faror som uppstår till följd av exponering för joniserande strålning (ärendenummer 2023/2085)

2.2.8 Kulturdepartementet

Skr. 2023/24:115

Bilaga 2

Inga ärenden.

2.2.9 Arbetsmarknadsdepartementet

Inga ärenden.

2.2.10 Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Motiverade yttranden

1. Direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet) vad gäller den svenska vargpolitiken – särskilt licensjakten på varg (ärendenummer 2010/4200)
2. Direktiv (EU) 2019/520 av den 19 mars 2019 om driftskompatibilitet mellan elektroniska vägtullsystem och underlättande av gränsöverskridande informationsutbyte om underlåtenhet att betala vägavgifter i unionen (ärendenummer 2021/0541)

Formella underrättelser

1. Det bilaterala luftfartsavtalet mellan Sverige och Ryssland (ärendenummer 2010/2182)
2. Svenska regimen gällande kombinerad transport – Direktiv 92/106/EEC om gemensamma regler för vissa former av kombinerad transport för gods mellan medlemsstaterna (ärendenummer 2020/4055)
3. Direktiv 92/43/EEG (art- och habitatdirektivet) vad gäller bristande skydd av marina däggdjur från fiskeverksamhet i Sverige (ärendenummer 2020/4037)
4. Förordning nr 725/2004 om förbättrat sjöfartsskydd på fartyg och i hamnanläggningar, direktiv 2005/65/EG om ökat hamnskydd och kommissionens förordning (EG) 324/2008 om fastställande av reviderade förfaranden för kommissionens inspektioner på området för sjöfartsskydd av Sverige (ärendenummer 2022/2206)
5. Genomförandeförordning 2021/116/EU om inrättande av det första gemensamma projektet till stöd för genomförandet av generalplanen för det europeiska nätverket för flygledningstjänst (ärendenummer 2023/2060)

Beslut i rådet under 2023 som Sverige inte har stött eller har gjort uttalande om

En målsättning för Sveriges EU-arbete är att genom tidigt påverkansarbete och aktivt deltagande i förhandlingsarbete nå resultat som gagnar svenska och europeiska intressen. Vid ett fåtal tillfällen varje år kan det dock uppkomma situationer då det inte är möjligt att stödja rådets beslut. Det förekommer också att uttalande görs i samband med ett beslut. Genom ett uttalande kan en medlemsstat påtala politiskt viktiga aspekter av ett rådsbeslut. Vid sidan av uttalande förekommer begreppen deklaration och röstförklaring.

1 Beslut i rådet under 2023 där Sverige röstat nej

1.1 Beviljandet av ansvarsfrihet för kommissionen avseende genomförande av EU-budgeten 2021

- Datum för röstning: 14 mars 2023.
- Rådsformation: Ekofin
- Princip för omröstning (kvalificerad eller enkel majoritet): kvalificerad majoritet

Varför Sverige röstade nej: Sverige anser att det är allvarligt att kommissionen inte har fått en revisionsförklaring utan kritik för alla delar av budgeten. Ett flertal av revisorernas iakttagelser medför dessutom att EU-budgetens exponering för olika risker ökar.

1.2 Direktiv om bindande åtgärder för insyn i lönesättningen

- Datum för omröstning: 24 april 2023
- Rådsformation: Rådet för utrikes frågor
- Princip för omröstning (kvalificerad eller enkel majoritet): kvalificerad majoritet

Varför Sverige röstade nej: Sverige gav inte sitt stöd till förslaget då det bedömdes påverka den svenska arbetsmarknads- och lönebildningsmodellen i för påtaglig utsträckning.

1.3 Förordning om restaurering av natur

- Datum för omröstning: 20 juni 2023

- Rådsformation: Miljörådet
- Princip för omröstning (kvalificerad eller enkel majoritet): kvalificerad majoritet

Skr. 2023/24:115
Bilaga 3

Varför Sverige röstade nej: Regeringens ståndpunkt rörande kommissionens förslag till Förordning om restaurering av natur är densamma som överlagts med Miljö- och jordbruksutskottet den 13 april 2023 (Bilaga 2 till Miljö- och jordbruksutskottets protokoll 2022/23:36). Regeringen konstaterar att förordningstexten under förhandlingarna rört sig i riktning mot den svenska positionen i centrala delar. Likväl kvarstår problem som regeringen tidigare identifierade i förslaget. Bland dessa ingår att förslaget till allmän riktlinje inte i tillräcklig utsträckning respekterar jordbrukets markanvändning och det nationella självbestämmandet i skogsfrågor. Dessutom riskerar det att medföra ökad komplexitet och minskad flexibilitet vid prövning och samhällsplanering. Mot bakgrund av detta, samt riksdagens tidigare ställningstagande i subsidiaritetsfrågan, kan Sverige inte ställa sig bakom en allmän riktlinje.

1.4 Rådets beslut om bemyndigande för medlemsstaterna att ratificera 2019 års ILO-konvention om våld och trakasserier (nr 190)

- Datum för omröstning: 18 september 2023
- Rådsformation: Jordbruks- och fiskerådet
- Princip för omröstning (kvalificerad eller enkel majoritet): kvalificerad majoritet

Varför Sverige röstade nej: Sverige gav inte sitt stöd till det reviderade förslaget då ett beslut inte bedömdes nödvändigt för att kunna ratificera konventionen.

1.5 Antagandet av EU:s allmänna budget för år 2024

- Datum för röstning: 11 november 2023
- Rådsformation: Ekofin
- Princip för omröstning (kvalificerad eller enkel majoritet): kvalificerad majoritet

Varför Sverige röstade nej: Sveriges övergripande mål var att nå en så restriktiv budget som möjligt, som med god marginal rymdes inom de beslutade taken i den fleråriga budgetramen. Den överenskommelse om EU:s årsbudget för 2024 som nåddes den 14 november 2023 bedömdes inte garantera tillräckliga marginaler för det kommande budgetåret. Därmed uppfylldes inte den ståndpunkt som regeringen hade förankrat i finansutskottet och EU-nämnden.

2 Beslut där Sverige lagt ned sin röst

2.1 Förordning om markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk

- Datum för omröstning: 28 mars 2023
- Rådsformation: TTE (energi)
- Princip för omröstning (kvalificerad eller enkel majoritet): kvalificerad majoritet

Varför Sverige lade ner sin röst: Sverige står bakom EU:s klimatmål och inriktningen av förordningen men ser svårigheter med en korrektionsmekanism tillsammans med ett mål knutet till ett enskilt årtal mot bakgrund av den höga graden av osäkerhet som gäller för naturliga kolsänkor.

2.2 Förordning om åtgärder för minskad avskogning och skogsförstörelse

- Datum för omröstning: 16 maj 2023
- Rådsformation: Ekofin
- Princip för omröstning (kvalificerad eller enkel majoritet): kvalificerad majoritet

Varför Sverige lade ner sin röst: Förslaget bedömdes ha en för otydlig utformning. Otydligheterna kring de juridiska definitionerna, det praktiska genomförandet av kontroll, övervakning och spårbarhet samt förslagets retroaktiva karaktär bedömdes ge upphov till betydande osäkerheter för de brukare som berörs av förslaget och risker i fråga om rättssäkerhet.

3 Uttalanden

3.1 Fiskemöjligheterna för 2024 i Östersjön

- Datum för rådsmöte: 23–24 oktober 2023
- Rådsformation: Jordbruks- och fiskerådet

”Finland och Sverige är eniga om att korrigerande åtgärder är viktiga för att ytterligare stödja en positiv utveckling av sill-/strömmingsbeståndet i Bottniska viken. Sådana åtgärder är optimalt utformade när de stöder sillens/strömmingens lek och förutsättningarna för starka årsklasser.

Därför är Finland och Sverige eniga om ett tidsbegränsat projekt, som omfattar fiskeribestämmelser och som ska genomföras i fastställda områden som anses viktiga för utvecklingen av sillens/strömmingens biomassa, bestånd och populationsstruktur. En utvärdering av fiskeriförordningen bör omfatta en analys av de miljöfaktorer (inbegripet predation från fiskar, fåglar och sälar) som påverkar parametrarna för sill-/strömmingsbeståndet. För 2024 kommer båda medlemsstaterna därför att genomföra nationella icke-diskriminerande åtgärder som baseras på lämpliga och relevanta artiklar i grundförordningen (EU) 1380/2013.

Dessutom kommer andra planerade åtgärder i Finland och Sverige att omfatta ett tidsbegränsat förbud mot trålning i Bottenhavets territorialvatten (delsektion 30) under perioden 25 maj–30 juni 2024 med möjlighet till undantag för unionsfiskefartyg som fiskar för direkt användning som livsmedel och vars landningar sorteras. Dessa korrigerande åtgärder ska stödja bildandet av lekande fiskstim och deras ostörda migration till kustnära lekområden och således bidra till att stärka lekresultatet och till en större årsklass. Båda medlemsstaterna ger sitt samtycke till dessa planerade korrigerande och icke-diskriminerande åtgärder.”

Sakregister

- Afghanistan, 62
 Afrikanska unionen, 59
 Afrikas horn, 59
 Agenda 2030, 48
 Akademisk publicering, 114
 Albanien, 25
 Allmänna direkta val, 30
 Ammunitionsproduktion, 36
 Ansvarsfrihet, 77
 Antidiskrimineringsdirektivet, 101
 Antimikrobiell resistens, 103, 129
 Arbetsmarknad, 97
 Arktis, 54
 Armenien, 51
 Artificiell intelligens, 121
 Artikel 93-kommittén, 91
 ASAP, 36
 Asbestdirektivet, 98
 Asean, 64
 Asyl, 92
 Avfallstransporter, 135
 Azerbajdzjan, 51
 Bankkrishantering, 69
 Bankmarknaden, 69
 Batterier, 136
 Bekämpning av sexuellt övergreppsmaterial, 84
 Belarus, 52
 Betaltjänster, 69
 Bioekonomi, 132
 Biologisk mångfald, 138
 Bosnien och Hercegovina, 25
 Brottsofferdirektivet, 87
 Byggnaders energiprestanda, 124
 Byggproduktförordningen, 107
 CBRN, 80
 Central clearing, 71
 Centralasien, 50
 Cirkulär ekonomi, 135
 Civilrättsligt samarbete, 81
 Civilskydd, 79
 Civilskyddsmekanism, 79
 Cyberförsvar, 37, 43
 Cyberresiliensakten, 122
 Cybersolidaritetsinitiativet, 123
 Cybersäkerhet, 43
 Cybersäkerhetsnivå, 30
 Dataskyddsförordningen, 91
 Demokrati, 40
 Demokratipaketet, 29
 Demokratiska republiken Kongo, 61
 Digital euro, 70
 Digital identitet, 122
 Digitalisering, 121
 Diskriminering, 100
 Distansförsäljning, 111
 Djurskyddslagstiftning, 129
 E-bevisning, 86
 EDA, 37
 Edirpa, 36
 Efta-länderna, 50
 E-handel, 45
 Ekodesign, 109
 Ekonomisk styrning, 65
 Ekonomisk säkerhet, 46
 Ekonomiska partnerskapsavtalen, 59
 Elmarknadsdesign, 124
 Energi, 123
 Energieffektivisering, 123
 Eppo, 85
 Etikorganet, 29
 Etiopien, 59
 EU:s budget, 76
 EU:s fleråriga budgetram, 22
 EU:s framtid, 21
 EU:s årsbudget, 76
 EU-rekrytering, 146
 Euro 7, 111
 Europakonventionen, 91
 Europaparlamentet, 144
 Europaparlamentets valordning, 30
 Europarådet, 38
 Europaår för kompetens 2023, 97
 Europeiska politiska partier, 28
 Europeiska rådet, 18
 Europeiska sjösäkerhetsbyrån, 119

Europeiska terminen, 23
Eurovinjettdirektivet, 117
Exportkrediter, 45
Externa dimensionen av
migration, 95
Faciliteten för återhämtning och
resiliens, 66
Finansiella instrument, 71
Finansiering av terrorism, 69
Fiskemöjligheter för
Västerhavet, 128
Fiskemöjligheter i Östersjön,
127
Fiskerikontroll, 128
Fiskeripolitiken, 127
Flaggstatsförpliktelser, 120
FN, 38
Formskyddsregler, 109
Forskartalanger, 114
Forskning, 113
Framtidsfrågor, 21
Frihandelsavtalet, 45
Funktionsnedsättning, 100
Företagsbeskattning, 74
Förnybar energi, 123
Förpackningar, 136
Försvarspolitiska initiativ, 36
Försäkringsmarknaden, 73
Föräldraskap, 81
G20, 67
Gasmarknadspaketet, 124
Genomförande av direktiv, 143
Genomiska tekniker, 131
Geografiska beteckningar, 109
Georgien, 52
Gigabitinfrastruktur, 123
Global Gateway Initiative, 47
Global hälsa och rättigheter, 49
Grundläggande rättigheter, 90
Gröna given, 107
Gröna obligationer, 70
Gröna omställningen, 112
Gröna taxonomi, 73
Gulfen, 57
Gödselprodukter, 130
Halvledare, 107
Hamnstatskontrolldirektivet,
119
Handelspolitiken, 44
Hbti, 90
Horisont 2020, 114

Horisont Europa, 115
Horizon Scanning Network, 32
Humanitära bistånd, 49
Humanmaterialförordningen,
102
Hybridhot, 43
Hållbarhetsbetyg, 72
Hälsofrågor, 102
Högnivågruppen, 84
Ideella sammanslutningar, 106
ILO-konvention, 99
Indien, 61
Industriutsläpp, 133
Informations- och
cybersäkerhet, 122
Innovation, 113
Inre marknaden, 106
Insatser, 34
Insolvensrätten, 82
Integrerad havspolitik, 121
Intelligenta transportsystem,
116
Internationell havsrätt, 39
Internationella
brottmålsdomstolen, 40
Internprissättning, 74
Investeringsfonder, 70
IPA, 27
IPCR, 31
Irak, 56
Iran, 55
Israelisk-palestinska konflikten,
55
Istanbulkonventionen, 91
Japan, 63
Jemen, 56
Jordbrukspolitiken, 126
Jämlikhet, 101
Jämställdhet, 41, 100
Järnvägsinfrastruktur, 118
Kanada, 58
Kapitalmarknadsunionen, 72
Kapitaltäckningsregelverk, 69
Kemiska agenser, 97
Kina, 63
Klimat, 133
Klimat- och energidiplomati, 48
Klimatfinansiering, 67
Koldioxid, 134
Koldioxidkrav, 135
Kommissionen, 143

Skr. 2023/24:115

Skr. 2023/24:115

Konsulära frågor, 44
Konsumentpolitik, 111
Konventionella vapen, 42
Korruption, 89
Kosovo, 26
Krigsmateriel, 42
Krishantering, 31
Krisinstrument, 106
Kritisk infrastruktur, 79
Kritiska råmaterial, 108
Kultur, 142
Kulturföremål, 84
Kunskaphöjning om EU, 146
Kvicksilver, 136
Kör- och vilotidsregler, 118
Körkortsdirektiv, 117
Laglig migration, 93
Landtransporter, 117
Latinamerika, 58
Leksakers säkerhet, 112
Libanon, 56
Livsmedel, 129
Luftfart, 121
Luftkvalitet, 135
LULUCF, 134
Långsiktiga investeringsfonder,
70
Läkemedelsbrist, 103
Läkemedelsmyndigheten, 102
Makroekonomiska obalanser,
65
Makrofinansiellt stöd, 68
Makroregionala strategier, 28
Maritima säkerhetsstrategi, 30
Markhälsa, 138
Massflyktsdirektivet, 92
Massförstörelsevapen, 41
Medicinteknik, 104
Mediefrihetsakt, 142
Mellanöstern, 55
Mercosur, 45
Mervärdesskatt, 74
Migrations- och asylsystemet,
92
Miljöbrottsdirektivet, 88
Moçambique, 61
Moldavien, 52
Montenegro, 26
Myanmar, 63
Mål av svenskt intresse, 148
Människohandelsdirektivet, 89

Mänskliga rättigheter, 40
Nagorno-Karabach, 51
Narkotikaområdet, 87
Nato, 38
Nettonollindustrin, 107
NGEU, 66
Nordkorea, 62
Nordmakedonien, 26
Noteringsakten, 71
Nya egna medel, 76
Nya Zeeland, 64
Näringspolitik, 107
Omedelbara betalningar, 69
OSSE, 38
Palestina, 55
Pandemifördrag, 104
Parisavtalet, 133
Patentpaket, 109
Penningtvätt, 69
Pesco, 37
Plattformsarbete, 97
Politiken för
informationssamhället, 121
Politisk reklam, 29
Produktansvar, 82
Produktsäkerhet, 112
Prüm II, 84
Psykisk hälsa, 98
Referensvärden, 72
Regionkommittén, 147
REPowerEU, 66
RescEU, 79
Riksdagen, 17
Romer, 101
Rymdstrategi, 37
Rymdtrafikledning, 113
Ryssland, 54
Rättsstatens principer, 21
Rösträtt och valbarhet, 29
Sahel, 60
Samarbets- och
verifikationsmekanismen, 25
Sammanhållningspolitiken, 31
Sanktioner, 42
Schengengränserna, 83
Sena betalningar, 82
Serbien, 27
Sjöfart, 119
Skatter, 74
Skjutvapenförordning, 89
Skogsbruk, 131

Skogsodlingsmaterial, 130
Skyddade beteckningar, 126
Social dialog, 98
Sociala trygghetssystemen, 99
Solvens II-direktivet, 73
Somalia, 59
Statistik, 78
Storbritannien, 24
Strategisk exportkontroll, 42
Strategisk teknik, 108
Sudan, 60
Sydkorea, 63
Syrien, 55
Sysselsättningspolitik, 96
Säkerhets- och försvarspolitiska
samarbetet, 33
Sällskapsdjursfoder, 127
Södra grannskapet, 56
TEN-T, 116
Terrorism, 43, 83
Tillbörlig aktsamhet, 108
Tolkning, 147
Transport, 116
TSI, 31
Tullsamarbete, 89
Tullunionen, 75
Tullåttnader, 46
Tunisien, 57

Turkiet, 27
Tvistlösning, 112
Ukraina, 53
Ungdom, 141
USA, 57
Utbildning, 139
Utrikes- och säkerhetspolitik,
33
Utsatta vuxna, 81
Utvecklingspolitik, 46
Utvidgningen, 25
Viseringspolitik, 93
Våld i nära relationer, 88
Våldsbejakande extremism, 83
Värdepapperscentraler, 71
Västafrika, 60
Västra Balkan, 27
Växthusgasutsläpp, 116
Windsor-ramverket, 24
Zimbabwe, 61
Åklagarmyndighet, 85
Återvändande, 94
Öppenhet och insyn, 145
Östersjöregionen, 28
Östliga partnerskapet, 50
Översyn, 22
Överträdelseärenden, 144, 158

Skr. 2023/24:115

Statsrådsberedningen

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 29 februari 2024

Närvarande: statsminister Kristersson, ordförande, och statsråden Busch, Svantesson, Ankarberg Johansson, Edholm, J Pehrson, Waltersson Grönvall, Strömmer, Roswall, Tenje, Slottnér, M Persson, Wykman, Malmer Stenergard, Liljestränd, Bohlin

Föredragande: statsrådet Roswall

Regeringen beslutar skrivelse Verksamheten i Europeiska unionen under 2023